ARTHUR SCHNITZLER

LØJTNANT GUSTL

Ti noveller

Bibliotek 1800

Arthur Schnitzler

Løjtnant Gustl

Ti noveller

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Arthur Schnitzler: *Løjtnant Gustl – Ti noveller* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Hvad angår de dele af samlingen, som er oversat af Kim N. Jensen (f- 1955), har denne givet tilladelse til distribution af hans værker under samme licens som de øvrige dele af bogen.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Arthur Schnitzler: *Løjtnant Gustl – Ti noveller* is based upon sources in the public domain worldwide.

As for the parts of the collection translated by Kim N. Jensen (b. 1955), the translator has consented to the distribution of his work under the same license as the rest of the book.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Løjtnant Gustl

Hvor længe skal dette her dog vare ved?

Jeg må nok se på klokken … egentlig går det vist ikke an på sådan en alvorlig koncert. Men hvem mærker det i grunden? Hvis der er én, der gør det, så passer han jo lige så dårligt på som jeg, og ham behøver jeg altså ikke at genere mig for … Kun kvart over ni? … Jeg har en fornemmelse, som om jeg allerede havde siddet tre timer på koncert. Jeg er rigtignok heller ikke vant til det … Hvad mon det egentlig er, de spiller? Jeg kommer til at se på programmet … Ja vist så: Oratorium! Jeg tænkte netop: Messe. Den slags sager hører virkelig ikke andre steder hjemme end i kirken! Der er nu også det gode ved kirken, at man kan gå, hvornår det skal være. – Når jeg så endda havde en yderplads! – Ak ja, tålmodighed, bare lidt tålmodighed, oratorier får også ende. Det kan for resten godt være, det er meget kønt, og jeg kun ikke rigtig i humør. Hvor skulle jeg også have fået det fra? Når jeg tænker på, at jeg er kommet herhen for at more mig … Bare jeg dog havde givet billetten til Benedek; han finder jo sin fornøjelse i den slags ting; han spiller selv violin. Men så var Kopetzsky blevet fornærmet. Det var jo meget pænt af ham, i hvert fald var meningen god nok … Han er en flink fyr, den Kopetzsky! den eneste, man rigtig kan stole på … Hans søster synger jo med blandt dem deroppe. Der er da mindst hundrede unge piger, alle sammen i sort; hvordan i alverden skal jeg dog finde hende mellem alle dem? Det er fordi hun synger med, at Kopetzsky har fået en billet … Hvorfor mon han så ikke selv er gået? … Forresten synger de rigtig kønt. Det

er helt højtideligt ... det er det virkelig! Bravo! Bravo! Lad os bare også klappe. Min sidemand klapper som en vanvittig; mon han virkelig synes, det er så dejligt? – Den pige derovre i logen er svært nydelig. Mon hun nu så på mig eller på den herre der med det blonde fuldskæg? ... Ah, nu skal vi ha' en solo! Hvem mon det er? Alt: Frk. Walker. Sopran: Frk. Michalek ... Det er formodentlig sopranen ... Det er snart længe siden jeg sidst var til en opera, i operaen morer jeg mig altid, selv om det egentlig er kedeligt. I overmorgen kunne jeg i grunden gå der igen en gang, til *Traviata*. Nå, måske er jeg allerede i overmorgen død! Å, sludder, det tror jeg jo ikke en gang selv! Vær De kun rolig, min gode hr. doktor, jeg skal vænne Dem af med den slags bemærkninger! De skal nok komme ned med næbbet.

Når jeg bare rigtig kunne se hende i logen. Jeg havde mest lyst til at låne kikkerten hos den herre her ved siden af mig, men han ser ud, som om han ville æde mig, hvis jeg forstyrrede ham i hans andagt ... Hvor på lag mon Kopetzskys søster står? Mon jeg skulle kunne kende hende? Jeg har jo kun set hende to-tre gange, sidste gang i officersforeningen ... Mon det er anstændige piger alle sammen, de hundrede? Du gode! ... "Med assistance af Sangforeningen!" – Sangforeningen ... komisk nok! Jeg har ved det egentlig altid forestillet mig sådan noget lignende som "Wiener Sangdanserinderne", det vil sige, jeg har jo nok vidst, det var noget andet! ... Ak ja, de minder! den gang i "Grønne Port" ... Hvad var det nu hun hed? Og så sendte hun mig siden et prospektkort fra Belgrad ... der er virkelig kønt! – Kopetzsky kan sagtens, nu har han allerede længe siddet på knejpen og røget sin virginia! ...

Hvad glor den der fyr på? Jeg tror næsten, han kan mærke, at jeg keder mig og ikke hører pænt efter ... Jeg vil råde Dem til at sætte et mindre frækt ansigt op, ellers skal jeg bagefter snakke med Dem i foyeren! – Nåda, tag så øjnene til sig! ... De er dog alle sammen bange for mit blik ... "Du har de dejligste øjne, jeg nogensinde har set," sagde Steffi forleden til mig ... Å Steffi, Steffi, Steffi! – Det er egentlig min veninde Steffis skyld, at jeg nu må sidde her og høre timevis på deres kvinkeleren. – De evindelige afbud fra Steffi gør mig på ære snart nervøs! Hvor kunne vi nu ikke have haft det rart i aften! Jeg får ligefrem lyst til at læse Steffis brev. Der er det jo. Men hvis jeg tager min tegnebog frem, vil den fyr der naturligvis æde mig! – Jeg ved jo også, hvad der står i det ... hun kan ikke komme, fordi hun desværre skal soupere sammen med ham.

... Å, hvor var det komisk, da hun for en uges tid siden var med ham i "Haveselskabet", og jeg sad lige overfor sammen med Kopetzsky; hun gjorde hele tiden tegn til mig med øjnene – dem vi havde aftalt. Han mærkede ingenting – latterligt nok! Han må vist for resten være jøde! I hvert fald er han noget i en bank, og så den sorte knebelsbart ... Reserveløjtnant er han nok også! Nå, i vores regiment skulle han ikke komme til at gøre tjeneste! I det hele taget, at de stadigvæk laver så mange jøder til officerer – hvad gavn gør så hele antisemitismen! Som forleden i det selskab hos Mannheimers, hvor den historie med doktoren passerede ... Mannheimers skal også være jøder, naturligvis døbte ... på dem mærker man det for resten slet ikke – især ikke på fruen ... så blond hun er, og den vidunderlige figur ... Der var i det hele taget morsomt. Brillant mad, storartede cigarer ... Nå ja, når man har penge! ...

Bravo, bravo! Nu må det dog vel snart være forbi? – Ja, nu rejser hele det selskab sig deroppe … det ser helt godt ud – ligefrem imponerende! – også orgelspil? … Orgelspil kan jeg li' … Ja, det er ikke ilde – overordentlig smukt! Man skulle virkelig gå noget tiere på koncert … Jeg skal fortælle Kopetzsky, at det har været aldeles henrivende … Mon jeg skulle træffe ham i aften på caféen? – Jeg har egentlig slet ikke lyst til at gå derhen; jeg blev nederdrægtig flået i går! Hundredetresindstyve gylden tabt i et spil – det er alt for torskedumt! Og hvem vandt så det hele? Ballert, netop ham, som ikke trængte til det … Egentlig er det Ballerts skyld, at jeg har måttet gå på denne fjollede koncert … Se, ellers havde jeg kunnet spille videre i dag og måske endda vundet noget tilbage. Men det er måske alligevel meget godt, at jeg har givet mig selv mit æresord på, at jeg ikke vil røre et kort en hel måned … Sikken et ansigt moder vil sætte op, når hun får mit brev! – Ja, nu skal hun altså til onkel, han har penge som skidt; det kommer ikke ham an på det par hundrede gylden. Gid jeg dog kunne få det sat igennem, at han gav mig et regelmæssigt tilskud … Men næ, man skal tigge ham om hver skilling … Så hedder det hver gang: sidste år var høsten så dårlig. Skulle jeg igen i sommer tage ned og besøge onkel en fjorten dages tid? Egentlig keder man sig halvt ihjel dernede … Hvis ikke den lille … hvad var det nu hun hed? … Det er mærkeligt, jeg kan aldrig huske navne! … Jo: Ethelka! … Hun kunne ikke forstå et eneste ord tysk, men det var heller ikke nødvendigt … Jeg behøvede slet ikke at sige noget! … Ja, det vil såmænd slet ikke være så tosset med fjorten dages landluft og fjorten nætters Ethelka, eller hvem det nu kan blive … Men en otte dages tid skulle jeg dog også være hos fader og moder …

Hun så rigtig dårlig ud nu sidste jul ... Nå, nu er den sygdom vel overstået. Jeg ville i hendes sted være glad over at fader har taget sin afsked. – Og Klara får vel nok en mand ... Onkel kan jo spæde godt til ... 28 år, det er dog ikke så meget gammel. Steffi er vist slet ikke yngre ... Men det er mærkværdigt: *De* pigebørn holder sig længere unge. Når man nu tænker sig: Maretti her nylig i "Madame Sans-Gene" – 37 år er hun sikkert, og hun ser ud ... Ja, jeg havde ikke sagt nej! – Desværre spurgte hun mig ikke ...

Det bliver lummert! Endnu ikke færdig? Å, jeg glæder mig ordentlig til den friske luft! Jeg tror, jeg går en lille tur ad boulevarden ... I dag lyder parolen: tidlig i seng for at være klar i morgen eftermiddag! Det er latterligt, så lidt jeg tænker på det, så ligegyldigt det er mig! Første gang gjorde det mig dog lidt urolig. Ikke at jeg følte mig bange; men jeg var nervøs natten i forvejen ... Nå, nu var løjtnant Bisanz også en modpart, der ikke var til at spøge med. – Og så kom jeg alligevel ikke noget til! ... Det er allerede halvandet år siden. Hvor tiden dog går! Men når Bisanz ikke kunne gøre mig noget, så lader doktoren også nok være! Skønt, netop disse uøvede fægtere er mange gange de farligste. Doschintzky fortalte mig forleden om en fyr, som aldrig havde haft en sabel i hånden før, og så var det på et hængende hår, at han slap for at blive stødt ned af ham; og Doschintzky er endda lærer i fægtning på rekrutskolen. Nå – om han nu allerede den gang har kunnet så meget ... Det, det gælder om, er: bare rolig. Jeg er ikke en gang rigtig forbitret længere, og det var dog en frækhed – rent utroligt! Han havde naturligvis heller ikke haft mod til det, hvis han ikke i forvejen havde drukket champagne ... Sådan en frækhed! Han er

naturligvis socialist! De lovtrækkere er jo nu til dags socialister allesammen! Det er nogle kønne karle ... allerhelst afskaffede de lige med det samme alt, hvad der hedder militær; men hvem der så skulle hjælpe dem, når kineserne falder over dem, det tænker de ikke på. Idioter! – af og til må man statuere et eksempel. Jeg havde hele retten på min side. Jeg er glad over, at jeg ikke lod ham slippe efter den bemærkning. Når jeg tænker på det, bliver jeg ganske rasende! Men jeg klarede den udmærket; obersten sagde også, det var fuldkommen korrekt. Den historie vil i det hele taget kun gavne mig. Jeg kender mange, der havde ladet knægten slippe. Müller f. eks. – han havde nok igen været objektiv eller sådan noget. Med det objektiv-vrøvl skulle man da nok have blameret sig ... "Hr. løjtnant!" ... allerede den måde, han havde at sige "hr. løjtnant" på, var uforskammet! ... "De må dog selv indrømme mig ..." – Hvordan var det, vi kom ind på det? Hvad var grunden til, at jeg gav mig i snak med den socialist? Hvordan begyndte det egentlig? ... Det forekommer mig, at den mørke frue, jeg førte ind til buffeten, også var med ved det ... Og så det unge menneske, der maler jagtbilleder – hvad er det nu han hedder? ... Min sæl, det var ham, der begyndte på hele historien! Han talte om manøvren; det var først den gang, at doktoren kom til og sagde noget, som ikke passede mig, om at lege krig eller sådan noget – men det kunne jeg ikke endnu sige noget til ... Ja, og så var der én, der sagde et eller andet om kadetskolen ... ja, sådan var det ... og jeg fortalte om en patriotisk fest ... og så var det, doktoren sagde – ikke lige straks, men festen begyndte det med – "Hr. løjtnant, De må dog indrømme mig, at ikke alle Deres kammerater er trådt ind

tjenesten udelukkende for at forsvare fædrelandet!" Sådan en frækhed! Det vover sådan et menneske at sige en officer op i ansigtet! Når jeg bare rigtig kunne huske, hvad det var, jeg svarede? ... Nå ja, det var noget om folk, der snakker med om ting, de ikke forstår sig det mindste på ... Ja, rigtigt ... og så var der en, der skikkeligt ville bilægge tvisten – en ældre herre uden luft i snablen ... Men jeg var alt for rasende! Doktoren sagde det absolut i en tone, som om han lige netop mente mig. Det manglede bare, at han oven i købet havde sagt, at de havde smidt mig ud af gymnasiet, og at det var derfor, jeg var blevet puttet ind på kadetskolen ... De folk forstår nu en gang ikke en af os andre, det er de alt for dumme til ... Når jeg sådan tænker på den følelse, da jeg første gang havde løjtnantsuniformen på; det er ikke noget, enhver oplever ... Forrige år ved manøvrerne – jeg havde givet noget til, at det pludselig havde været alvor ... Og Mirovic sagde, det var gået ham ganske lige sådan. Og så da Hans Højhed red ned foran fronten, og obersten talte til os – da måtte man have været en slem pjalt, om ikke hjertet havde banket stærkere i ens bryst ... Og så kommer sådan et blækdyr, der aldrig i sine livfødte dage har gjort andet end at rode i sine bøger, og drister sig til en fræk bemærkning! ... Men, vent du kun, min kære ven – til en af os bliver ukampdygtig ... javel, du *skal* blive ukampdygtig ...

Så, hvad er nu det? Nu må det dog vel snart være færdigt? ... "I, hans engle, priser Herren" ... Ja vel, det er slutningskoret ... Henrivende, andet er der slet ikke at sige om det. Henrivende! – Nu glemte jeg helt hende i logen, der før begyndte at kokettere. Hvor er hun blevet af? ... Skulle hun allerede være gået ... Hun der lader også til at være ganske pæn ... Det er også

idiotisk, at jeg ikke har min teaterkikkert hos mig! Det er en meget god ide af Brunnthaler, at han altid har sin kikkert liggende i caféen ved kassen, så er man belavet på alting ... Når den lille der foran mig bare en gang ville vende sig om! Så fornuftigt hun hele tiden sidder der. Den gamle der ved siden af er sikkert mama. Skulle jeg dog ikke en gang for alvor tænke på at gifte mig? Willy var ikke ældre end jeg, da han gik på den galej. Der er dog noget tiltalende ved sådan altid at ha' en køn lille kone omkring sig i sit hjem ... Hvor det også er dumt, at Steffi netop i dag ikke havde tid! Hvis jeg i det mindste bare vidste, hvor hun var, så skulle jeg igen placere mig lige over for hende. Det ville for resten være en net historie, hvis *han* fik nys om det, så havde jeg hende på halsen ... Når jeg bare tænker på, hvad det koster Fließ med hans forhold til den lille Winterfeld! Oven i købet snyder hun ham på alle ledder og kanter. Det må jo en gang tage en ende med forskrækkelse ... Bravo, bravo! Å, færdig! ... A-k, det gør godt at komme op og strække benene! Hvor lang tid vil han der endnu bruge om at stikke sin kikkert i futteralet? ...

"Undskyld, tillader De ikke, at jeg kommer forbi?"

Nå, sikken en trængsel! Det bliver vist bedre først at lade de folk komme af vejen. Hun var ellers elegant ... Mon det skulle være ægte brillanter? Hun dér er ganske pæn ... Nåda, hvor hun sendte mig øjne! ... Ak ja, bedste frøken, jeg siger ikke nej! ... Å, den næse – jødepige ... Nok en. Det er dog fabelagtigt, også af dem er de halve jøder ... ikke en gang et oratorium kan man mere have i fred ... Så, nu slutter vi op ... Hvorfor trænger den idiot på dér bagved? Det skal jeg nok vænne ham af med ... Nå, det er en ældre herre! ... Hvem er det derovre, der hilser på

mig … Godaften, godaften! Jeg har ikke spor af begreb om, hvem det er … Det fornuftigste var naturligvis, om jeg gik lige herfra over til Leidinger for at spise til aften … eller skulle jeg gå i Haveselskabet? Mon Steffi dog ikke til syvende og sidst skulle være der? Hvorfor har hun heller ikke skrevet til mig, hvor hun skulle hen med ham? Åh, hun vidste det vel ikke selv. Egentlig må det være skrækkeligt at være så afhængig … Stakkels pige! – Nå, der er udgangen … Nej, se, hun der er virkelig smuk! Ganske alene? Og hun smiler til mig. Hende går jeg efter, det var dog en idé! … Så, nu ned ad trapperne … Oh, der er en major fra det femoghalvfemsindstyvende … Hvor han hilste elskværdigt … Jeg har altså ikke været den eneste officer her … Hvor blev nu det kønne pigebarn af? Nå, der står hun jo ved gelænderet … så, nu skal vi bare over i garderoben … Blot den lille nu ikke slipper fra mig … Så for pokker, sikken en lille taske! Der lader hun sig s'gu hente af en herre, og så sender hun mig alligevel nok et smil – der er såmænd ikke noget ved nogen af dem … Store Gud, sikken trængsel ved garderoben! … Lad mig hellere vente lidt … Så! Kan den idiot dog ikke tage mit nummer?

Hør, De der, tohundredefireogtyve! Der hænger den! Han har da ingen øjne i hovedet? Der hænger den! Nå, gudskelov! "Tak skal De ha'" … Den tyksak der spærrer hele garderoben. "Å, tillader De?"

"Nå, nu bare rolig!"

Hvad siger den fyr?

"Tag den bare lidt med ro!"

Han må nok have svar på tiltale … "Behag at flytte Dem!"

"Nå, De har vel ikke så travlt!"

Hvad siger han? Siger han det til mig? Det er et stærkt stykke! Det kan jeg ikke lade mig byde.

"Nå, nu kan det være nok."

"Hvad behager?"

Mage til uforskammet tone! Nu hører dog alting op!

"Kan De lade være med at puffe!"

"Hold mund!" Det skulle jeg ikke have sagt, jeg var for grov … Nå, nu er det sagt!

"Hvadbehager?"

Nu vender han sig om, men ham kender jeg jo! – For Fanden, det er jo den bagermester, som altid kommer på vores café … Hvad i alverden gør han her? Åh, han har vel en datter eller sådan noget med i Sangforeningen … Men hvad er nu det? Ja, hvad er det nu, han gør? Jeg synes … Jo, min sæl og salighed har han mit sabelhæfte i hånden … Er fyren forrykt? … "Men højstærede …"

"Hør nu, hr. løjtnant, vil De nu se, De kan være artig."

Hvad sagde han? For Guds skyld, der var vel ingen, som hørte det? Nej, han taler jo ganske sagte … Men hvorfor slipper han da ikke min sabel? … Herregud, nu igen … men han må jo være gal … jeg kan ikke få hans hånd bort fra hæftet … bare ingen skandale nu! … Det manglede bare, at majoren nu skulle være lige bag mig? … Bare dog ingen lægger mærke til, at han holder fast i mit sabelhæfte? Han taler jo til mig. Hvad siger han dog?

"Hr. løjtnant, hvis De laver det mindste postyr, så trækker jeg sablen ud af skeden, brækker den midt over og sender stykkerne til Deres regimentschef. Har De forstået mig, dumme dreng?"

Hvad var dog det, han sagde? Drømmer jeg ikke! Taler han virkelig til mig? Jeg skulle jo svare ham ... Men fyren gør alvor af det – han trækker virkelig sablen ud. Ved Gud i Himlen – han *gør* det ... Jeg mærker allerede, han tager i den! Hvad er det dog, han siger? ... For Guds skyld, blot ingen skandale – hvad er det dog han står der og siger videre?

"Men jeg vil ikke spolere Deres karriere ... Vær altså bare skikkelig ... Så behøver De ikke at være bange, der er ingen, der har hørt noget ... nu er det jo godt igen ... så! Og for at nu ingen skal tro, at vi har været oppe at nappes, vil jeg nu være rigtig venlig mod Dem! – Det har været mig en stor fornøjelse at hilse på Dem, hr. løjtnant. Farvel, farvel!"

For Guds skyld, har jeg drømt det! ... Sagde han det virkelig? ... Hvor blev han af? ... Dér går han ... Jeg må jo trække blank og hugge ham ned. – – For Guds skyld, der er vel ingen, som har hørt det? ... Nej, han hviskede jo ganske sagte ... Hvorfor går jeg dog ikke hen og kløver panden på ham? ... Nej, det går jo ikke an, det går jo ikke an ... jeg kunne have gjort det straks ... men hvorfor gjorde jeg det ikke lige straks? ... Jeg kunne jo ikke ... Han slap jo ikke heftet, og han er ti gange så stærk som jeg ... hvis jeg bare havde sagt et eneste ord til, så havde han virkelig brækket sablen ... Jeg må jo endda være glad over, at han ikke talte højt! Hvis et eneste menneske havde hørt det, så måtte jeg have skudt mig her på stående fod ... Måske har jeg dog drømt ... Hvorfor mon den herre derovre ved søjlen ser så vist på mig? – Skulle han alligevel have hørt noget? ... Jeg vil spørge ham ad ... Spørge? – Jeg er jo gal! – Hvordan ser jeg da ud? Kan man mærke noget på mig? Jeg er vist ganske bleg. – Hvor er dog det bæst nu? Jeg må slå ham ihjel! ... Væk er han! ...

Der er jo helt tomt nu … Hvor er min kappe da? … Jeg har den jo allerede på … Det lagde jeg slet ikke mærke til … Hvem har da hjulpet mig? … Nå, det var ham der … ham må jeg jo give et par skilling … Så … Men hvordan er det nu? Er det virkelig sket? Er der virkelig én, der har talt på den måde til mig? Har han virkelig sagt "dum dreng" til mig? Og jeg har ikke hugget ham ned på stedet? … Men det kunne jeg jo ikke … han havde jo en næve af stål … jeg stod jo, som var jeg naglet til pletten … Nej, jeg må have mistet forstanden, ellers havde jeg med den anden hånd … Men så havde han jo trukket min sabel og brækket den, og så havde det været forbi. – Det havde været forbi med det hele! Og bagefter, da han gik sin vej, var det for sent … jeg kunne dog ikke jage ham sablen i livet bagfra …

Nå, er jeg allerede ude på gaden? Hvordan er jeg i grunden kommet herud? – Å, hvor det er frisk … ja-a, den vind gør godt … Hvem er nu det derovre? Hvorfor glor de over på mig? Det manglede bare, at de havde hørt noget … Næ, ingen kan have hørt noget … Jeg ved bestemt, jeg så mig lige straks om. Der var ingen, som lagde mærke til mig, ingen, som hørte noget … Men sagt det har han jo, selv om ingen har hørt det; sagt det har han. Og jeg stod der og fandt mig i det, som om jeg havde fået en oven i hovedet! … Men jeg kunne jo ikke sige noget – ikke gøre noget. Der var ikke andet for mig at gøre end at holde mig rolig – ganske rolig! … det er forfærdeligt, det er ikke til at holde ud; jeg må slå ham ihjel, hvor jeg træffer ham. Det vover man at sige til *mig*, det vover sådan en karl, sådan en hund! Og han kender mig … du store Gud, han kender mig, han ved, hvem jeg er! … Han kan fortælle til hvemsomhelst, hvordan han har talt til mig! … Nej, nej, det gør han jo ikke, ellers havde

han ikke hvisket så sagte … han ville jo netop kun have, at jeg alene skulle høre det! … Men hvem garanterer mig for, at han alligevel ikke fortæller det i dag eller i morgen til sin kone, sin datter eller til sine bekendte på caféen – – Barmhjertige Gud, i morgen ser jeg ham jo igen! Når jeg i morgen kommer hen i caféen, sidder han der igen som sædvanlig og spiller sin skat med Schlesinger og med blomsterhandleren … Nej, nej, det kan ikke gå an, det går slet ikke an … Når jeg ser ham, så hugger jeg ham ned … Nej, det kan jeg jo slet ikke … det skulle jeg have gjort straks, med det samme, lige straks … Jeg går hellere til obersten og melder ham sagen … ja, til obersten … han er altid så flink … og jeg siger så til ham: Hr. oberst, jeg melder tjenstligst, han tog fat i heftet, han ville ikke give slip; det var aldeles, som om jeg var våbenløs …

Hvad vil obersten så sige?

Hvad han vil sige? Men der er jo kun en eneste mulighed: Afsked med skam og skændsel – Afsked … Mon de derhenne er frivillige? … Væmmeligt også, så de ved nattetid ligner officerer … de gør honnør for mig! – hvis de vidste – hvis de vidste! … Der er Hochleitners café … Der er sikkert nu et par af kammeraterne inde … måske også en eller anden af mine bekendte … Når jeg dog bare kunne fortælle det til en eller anden, men som om det var hændet en af mine bekendte? … Jeg er jo ganske fra det … Hvor er det nu, jeg er kommet hen? Hvad har jeg her på gaden at gøre? – Hvor var det dog nu, jeg ville hen? Var jeg ikke på vej til Leidinger? Haha, sætte mig blandt andre mennesker … jeg er vis på, de alle sammen ville kunne se det på mig … Noget må der dog gøres … men hvad? … Ingenting, ingenting, der var jo ingen, som hørte noget … eller som ved

noget … endnu ved ingen noget … Hvis jeg nu gik hjem til ham og besvor ham endelig ikke at fortælle det til nogen? – Åh, så hellere straks en kugle for panden end noget af den slags … Var det ikke det rigtigste … det rigtigste? – Det rigtigste? Der gives jo overhovedet ikke nogen anden udvej … gives ikke nogen anden udvej … Hvis jeg nu spurgte obersten eller Kopetzsky – eller Blany – eller Friedmaier – de ville alle som én svare: "Der er ikke andet for dig at gøre i" … Hvad om jeg nu talte med Kopetzsky? … Ja, det var dog nok det fornuftigste … allerede for i morgens skyld … ja, naturligvis – også for i morgens skyld … klokken fire i husarkasernen … jeg skal jo duellere i morgen klokken fire … og det kan jeg jo slet ikke nu, jeg kan ikke mere give nogen satisfaktion … Åh! det er jo vanvid; der er jo ingen, ikke et menneske, der ved noget! – Der går masser af mennesker omkring, som der passerer meget værre ting end det … Tænk bare alt det, man fortalte om Deckener, da han skulle duellere med Rederow … og æresretten afgjorde alligevel, at duellen kunne finde sted … Men hvorledes ville æresretten forholde sig over for mig? – Dumme dreng – dumme dreng … og jeg blev stående ganske rolig – store Gud, det er jo ganske ligegyldigt, om nogen anden ved noget! – *Jeg* ved det, og det er hovedsagen! *Jeg* mærker, at jeg nu er en anden end for en time siden. – *Jeg* ved, at jeg ikke er i stand til at give satisfaktion, og derfor må jeg skyde mig en kugle for panden … Ikke et roligt øjeblik vil jeg mere få i mit liv … altid vil jeg være bange for, at en eller anden dog skulle få nys om det … på den ene eller anden måde … og at man en gang vil sige mig lige op i mine åbne øjne, hvad der er hændet i aften! – Ak, hvor var jeg dog et lykkeligt menneske for en time siden, blot … Der bliver ikke mere nogen

spillen kort med Kopetzsky ... og Steffi, den taske, må også se at undvære mig – Den slags ting kan blive éns skæbne ... I eftermiddags var alt endnu så godt og kønt, og nu er jeg færdig og må skyde mig en kugle for panden ... Hvorfor løber jeg dog sådan? Der løber jo ikke noget fra mig ... Hvor mange slår den nu? ... 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ... elleve, elleve ... jeg skulle dog have mig lidt aftensmad! Et sted må jeg dog hen ... jeg kunne jo sætte mig hen et sted, hvor ingen kender mig – alt vel betænkt, så må et menneske dog spise, selv om han også skal skyde sig lige bag efter ... Haha, nej, døden er ingen børneleg ... hvem var det, der nylig sagde det? ... åh, det er forresten jo revnende ligegyldigt.

Jeg gad vidst, hvem der vil tage sig det mest nær? Moder eller Steffi? ... Steffi ... Du gode gud, Steffi, hun tør ikke engang lade sig mærke med noget, ellers giver "han" hende fur ... Stakkels menneske! – Og ved regimentet – Ingen vil der have fjerneste anelse om, hvorfor jeg har gjort det ... de vil allesammen bryde deres hoved med det ... hvorfor har dog Gustl taget livet af sig? – Ingen vil falde på, at jeg har måttet skyde mig, fordi en elendig bagermester, sådan en tarvelig karl, der tilfældigvis er stærkere på næven end jeg ... det er også alt for fjollet – Derfor skal et menneske som jeg, en ung, flot, fyr ... Ja bagefter vil de alle sammen vel nok sige: Det havde han ikke skullet gøre for sådan en dumheds skyld; det er skam synd .... Men ligegyldigt hvem jeg nu ville spørge til råds, han ville give mig det samme svar ... og når jeg nu spørger mig selv ... det er dog også Satans ... vi er ganske værgeløse over for de civilister ... Dér mener den slags folk, at vi er bedre farne, fordi vi har en sabel ... og hvis så en af os bruger sit våben, så går det ud over os, som om vi alle

sammen var en flok fødte mordere ... I aviserne vil der komme til at stå: "En ung officer begået selvmord" ... hvordan er det nu de plejer at skrive? ... "Motivet står som en uigennemtrængelig gåde" ... haha! "Ved hans båre sørger" ... Men det er jo alvor ... jeg synes hele tiden, jeg fortæller mig selv en historie ... men det er alvor ... Jeg må skyde mig, der er ikke andet for – jeg tør jo ikke risikere, at Kopetzsky og Blany i morgen tidlig kommer og giver mig deres mandat tilbage og siger: Vi kan ikke være dine sekundanter! ... Jeg ville jo være en ynkelig pjalt, hvis jeg ville byde dem det! ... Sådan en person som jeg, står der og lader mig kalde en dum dreng ... I morgen ved jo alle folk det ... det er jo den rene dumhed, at jeg et øjeblik kunne bilde mig ind, at sådan et menneske ikke ville fortælle det videre ... han vil fortælle det rundt allevegne ... hans kone ved det allerede nu ... i morgen ved hele caféen det ... opvarterne får det at vide ... Schlesinger – – kasserersken – – Og selv om han virkelig har foresat sig, at han ikke vil tale om det, så siger han det alligevel i overmorgen, og hvis han ikke siger det i overmorgen, så siger han det om en uge ... Og selv om han får et slagtilfælde i nat, så ved jeg det ... *jeg* ved det ... og jeg er ikke den mand, der bliver ved at bære uniform og sabel, når der klæber sådan en skam ved mig! – Jeg må altså gøre det, og dermed basta! – Hvad skulle der vel ellers kunne ske? –

I morgen eftermiddag kunne doktoren ramme mig med sin sabel ... det har man set før ... Og Bauer, stakkels fyr, fik hjernebetændelse og var væk på tre dage ... Og Brenitsch styrtede af hesten og brækkede halsen ... ja til syvende og sidst: der er ingen anden udvej – ikke for mig, ikke for mig i hvert fald! – Der er jo nok de folk, som tager sig det lettere ... Ja, Gud,

sikke mennesker der egentlig er til! … Der var en høker, som gav Ringheimer en ørefigen, da han greb ham sammen med sin kone, og så tog han sin afsked og sidder nu et sted ude på landet og har giftet sig … Tænk, at der gives kvinder, som vil gifte sig med sådan et menneske! … – Min sæl og salighed, jeg rakte ham ikke hånden, hvis han igen kom til Wien … Altså, Gustl! forstår du det nu: færdig – det er slut med dit liv! Punktum, finale og sand på! … Så, nu ved jeg det, hele historien er ganske ligefrem … Se så, jeg er jo egentlig ganske rolig … Det har jeg forresten altid vidst. Hvis det engang skulle komme så vidt … så ville jeg være rolig, ganske rolig … men at det skulle komme så vidt, det havde jeg dog aldrig tænkt mig … at jeg må tage livet af mig, fordi sådan en … Måske har jeg alligevel ikke forstået ham rigtigt … når alt kommer til alt, har han måske sagt noget helt andet … Jeg var jo ganske sløv af al den kvinkeleren og varmen … måske var jeg fra det, og det er alt sammen sludder? … Sludder, haha! sludder! … – Jeg kan jo høre det endnu … det lyder stadigt for mine øren … og jeg kan mærke det i mine fingre, hvordan jeg ville tage hans hånd væk fra sabelhæftet … Han er en kraftkarl, en ren atlet … Og jeg er dog ingen svækling … Pranziski er den eneste i regimentet, som er stærkere end jeg …

Aspernbro … Hvor langt løber jeg dog? … Hvis jeg bliver sådan ved, så er jeg i Kagran inden tolv … Haha! – Herregud, hvor var vi i godt humør, da vi rykkede ind der sidste september. Kun to timer til og så Wien … jeg var dødtræt, da vi kom dertil …. Jeg sov hele eftermiddagen som en sten, og allerede om aftenen var vi hos Ronacher … Kopetzsky, Ladinger og … ja, hvem var det nu, der var med os? Nu har jeg det, det var den frivillige, som

fortalte de jødiske anekdoter, mens vi marcherede … Det er tit ganske flinke fyre, de frivillige … Men – hvad mening er der egentlig i det? – egentlig burde de jo ikke være andet end reserve. Vi andre skal plages år igennem, og sådan en fyr tjener et år og får så akkurat samme distinktioner som vi … det er der ingen retfærdighed i! – Men hvad kommer det i grunden mig ved? – Hvad pokker rager al den slags ting mig? – En menig i forplejningskorpset er jo nu mere end jeg … Jeg er jo overhovedet slet ikke mere til … jeg er jo færdig … Er æren tabt, så er alt tabt! … Jeg har ikke andet at gøre end at lade min revolver og … Gustl, Gustl, jeg synes ikke rigtig, du tror på det endnu? … Se dog sagen lige i øjnene … der er ingen anden udvej … Om du så bryder din hjerne nok så meget, så er der ingen anden udvej! – Nu gælder det kun om at opføre sig honnet i de sidste øjeblikke, at være en mand, en officer, så at obersten kan sige: Han har været en tapper fyr, vi vil bevare ham i trofast erindring! … Hvor mange kompagnier mon der skal rykke ud til en løjtnants begravelse? … Det skulle jeg dog egentlig vide … Haha! … Om også hele bataljonen rykker ud, eller hele garnisonen, og de fyrer tyve salver af, så vågner jeg dog ikke op for det! Jeg sad en dag i fjor sommer foran caféen med hr. v. Engel efter officers-steeple-chaset … Latterligt nok, det menneske har jeg ikke set siden … Hvorfor mon han havde bind for sit venstre øje? Jeg ville hele tiden til at spørge ham om det, men det gik jo ikke an … Dér går to artillerister … de tror vist jeg følger efter det pigebarn dér … jeg skal dog se hende nærmere an … Føj, hun er rædsom! – jeg gad vidst, hvad en af den kaliber egentlig lever af … så ville jeg dog hellere … skønt, sult gør nøjsom … den gang i Przemysl – bagefter var jeg så

modbydelig ved det, at jeg troede jeg aldrig senere skulle indlade mig med den slags … Det var en skrækkelig tid der oppe i Galizien … et svineheld var det, at vi bagefter kom til Wien. Bokerny sidder stadig fast i Sambor og kan godt blive siddende der ti år endnu og blive gammel og grå … Men hvis jeg var blevet der, så var det ikke sket, som skete i dag … og jeg ville dog hellere blive gammel og grå i Galizien end … end hvad? end hvad? – Ja hvad *er* det nu? Hvad *er* det nu? Er jeg da vanvittig, at jeg hele tiden glemmer alt? – Jo, min sæl, glemmer jeg det hvert øjeblik … har man nogensinde før hørt, at et menneske, som om et par timer må jage sig en kugle gennem hovedet, har gået rundt og tænker på alle mulige ting, som slet ikke længere kommer ham ved? Jeg er min sæl til mode, som om jeg var beruset! Haha! en smuk rus! En mordrus! En selvmorderrus! Ha! Jeg er nok vittig, – det er ikke ilde! – Ja jeg er egentlig rigtig vel til mode – sådan noget må være medfødt … Hvis jeg ville fortælle det til en eller anden, ville han så sandelig ikke tro det muligt.

Hvis jeg *nu* havde den tingest ved hånden, så tror jeg – ja *nu* ville jeg kunne trykke løs – på et sekund er det hele forbi … Ikke alle har det så nemt … andre må ofte lide i månedsvis …

Min stakkels kusine lå i to år uden at kunne røre sig og havde de skrækkeligste smerter – *det* var en ren ynk … Er det så ikke bedre selv at besørge det? Det gælder kun at passe omhyggeligt på og at sigte godt, for at det ikke oven i købet skal gå så galt, som det gik reserveløjtnanten i fjor … stakkels djævel, han døde ikke, men blind blev han … Hvordan mon det siden gik ham? Hvor mon han lever henne i verden? – Det må være skrækkeligt at spadsere om, som han gør det – det vil sige: spadsere om kan

han ikke, han bliver ledet – så ung, han kan højst være en snes år nu … Sin elskerinde ramte han bedre … hun døde øjeblikkelig … Det er ubegribeligt, hvorfor den slags folk skyder sig!

Hvor kan man overhovedet være skinsyg? … Det har jeg aldrig i mine levedage kendt noget til … Nu sidder Steffi nok så fornøjet i Haveselskabet; så går hun hjem med "ham" … Men mig generer det ikke, ikke spor! Hun har det nydeligt hos sig – det lille badeværelse med den røde ampel. – Forleden kom hun ind i sin grønne silkeslåbrok … den grønne slåbrok skal jeg heller aldrig se mere – og heller ikke Steffi selv … og jeg skal aldrig mere gå op ad den smukke brede trappe i Guszhausgasse … Frøken Steffi vil more sig videre, som om der ikke var sket noget som helst … hun tør ikke engang fortælle nogen, at hendes kære Gustl har taget livet af sig … Men hun vil nok græde lidt – åh jo, hun vil græde … I det hele er der mange, som vil græde … Gud i Himlen, moder! – Nej – nej, det tør jeg ikke tænke på. – Å nej! det tør jeg slet ikke tænke på … På dem derhjemme tænker vi ikke, forstår du, Gustl? – ikke med den flygtigste tanke …

Det er ikke ilde, nu er jeg i Prateren … midt om natten … det tænkte jeg ellers ikke i morges tidlig, at jeg i nat skulle spadsere om i Prateren … Hvad mon den opsynsmand der tænker? … Nå, lad os bare gå videre … her er virkelig helt kønt … Der bliver dog ikke noget af at spise til aften, heller ikke af at komme på knejpen; det er en herlig luft, og det er stille … ganske stille … Ah, snart vil jeg få det stille, så stille, som man kan ønske sig det.

Haha! – men jeg er jo ganske forpustet … jeg har jo løbet som en gal … langsommere, langsommere, Gustl, du forsømmer ikke noget med det, du har jo slet ikke mere at gøre – slet ikke noget – aldeles ingenting! – Jeg synes, jeg fryser? – Det er nok alligevel fordi jeg er lidt urolig … så har jeg jo heller ikke spist noget … Hvad er dog det, der lugter så mærkeligt? … Der kan da endnu ikke være blomster? … Hvad dato har vi i dag? – – den 4. april … det har rigtignok regnet meget i de sidste dage … men træerne er endnu helt bare … og så mørkt som her er, hu, ha! man kan formelig blive bange … Det er egentlig den eneste gang i mit liv, at jeg har været bange, som lille dreng, dengang ude i skoven … forresten var jeg jo slet ikke så lille … fjorten, femten år … Hvor længe er det mon siden? – ni år … ja rigtigt – atten år gik jeg ind som frivillig, i mit tyvende blev jeg løjtnant … og til næste år bliver jeg … Hvad bliver jeg næste år? Hvad mening er der nu i det hele i at tale om: til næste år? Hvad mening med: i næste uge? Hvad mening bare med: i overmorgen? … Hvad er det? Klaprer mine tænder? Ja så! – Nå, lad dem blot klapre lidt … Hr. Løjtnant, nu De er alene, behøver De ikke at lave Dem til for nogen … det er bittert … bittert er det …

Jeg vil sætte mig på bænken … Å! – hvor langt mon jeg nu er? – Hvor er det dog mørkt! Det, der bag ved mig, må være den anden restaurant … her var jeg også engang i fjor sommer, da vort musikkorps koncerterede her … med Kopetzsky og Rüttner – der var også et par stykker til … –

Nu er jeg træt … ja, jeg er så træt, som om jeg havde haft en marchtur på ti stive timer … Det ville være en smuk en at falde i søvn her. – Haha! en husvild officer! … Ja, jeg skulle vel egentlig hjem … hvad skal jeg så hjemme? Men hvad skal jeg da i

Prateren? – Åh, helst ville jeg slet ikke rejse mig mere – falde i søvn her og aldrig vågne mere … ja, det var bekvemt nok! … Nej, så nemt bliver det ikke for Dem, hr. løjtnant … Men hvordan og hvornår? – Nu kunne jeg dog endelig engang tænke hele historien ordentlig igennem … det må jo tænkes igennem … sådan er det nu engang her i livet … Altså, nu tænker vi … Hvad da? … Nej, hvor luften er dejlig … man burde oftere spadsere i Prateren ved nattetid … ja, se det skulle jeg have tænkt på lidt før, nu er det forbi med Prateren, med luften og med spadsereturene … Ja, hvad var det nu? – Å, væk med den kepi, den trykker min hjerne, synes jeg … jeg kan jo slet ikke tænke ordentligt … ah … sådan! … nu tager vi os sammen, Gustl … vi skal træffe de sidste bestemmelser! Altså tidligt i morgen er historien ude … i morgen tidlig klokken syv … Klokken syv er en passende tid. Haha! – altså, kl. otte, når skolen begynder, er alting forbi … men Kopetzsky vil ikke kunne være med i skolen, fordi han er alt for rystet … skønt måske ved han endnu ikke noget om det … Man behøver jo ikke at høre noget … Max Lippay fandt de først om eftermiddagen, og han havde skudt sig om morgenen, og ikke et menneske havde hørt noget til det … Men hvad kommer det mig ved, om Kopetzsky giver sin time eller ikke? … Haha! – altså klokken syv! – Nå, ja, hvad så mere? … Videre er der jo ikke at tænke på. Jeg skyder mig i mit værelse, og dermed basta! På mandag bliver liget … jeg kender en, der vil fryde sig: det er doktoren … Duellen kan ikke finde sted på grund af, at en af kombattanterne har begået selvmord … Hvad mon Mannheimers vil sige? – Nå, han vil vel ikke bryde sig stort om det … men fruen, den kønne, blonde frue … der havde måske været noget at gøre … ja, jeg tror næsten, jeg havde haft en

chance dér, hvis jeg havde taget mig lidt sammen … ja, det havde rigtignok været noget andet end Steffi, den tøs … men sløv kunne det ikke nytte at være, nej, gøre kur, sende blomster, tale fornuftigt … dér går det ikke på den måde, at sige: Kom til mig i morgen eftermiddag på kasernen! … Ja, sådan en fin frue, det havde været noget … Min obersts frue i Przemysl var jo dog ikke nogen rigtig fin dame … jeg tør sværge på … hun har haft at gøre både med Libitzky og Wermutek og den lurvede frivillige … Men fru Mannheimer, det var rigtignok noget andet, det havde også været en anden omgang; det havde næsten kunnet gøre én til et andet menneske – der kunne man rigtig være blevet slebet af – der havde man kunnet få respekt for sig selv. – Men evig og altid disse fruentimmere … og så tidligt, jeg begyndte – jeg var jo ikke andet end en dreng, dengang jeg havde min første orlov og var hjemme hos mine forældre i Graz. Riedl var også med – hun var bøhmerinde … hun må have været dobbelt så gammel som jeg – jeg kom først hjem tidligt om morgenen … Hvor fader dog så på mig … og Klara … Klara skammede jeg mig mest for … Dengang var hun forlovet … Hvorfor mon det ikke blev til noget? Egentlig brød jeg mig ikke meget om det … Stakkels pus, hun har heller aldrig haft lykken med sig – og nu mister hun oven i købet sin eneste broder … Ja, nu får du mig aldrig mere at se, Klara – færdig! Det tænkte du dig vist ikke, lille søster, vel, da du nytårsdag fulgte mig på banegården, at du aldrig skulle få mig at se mere? – Og moder … Gud i Himlen, moder … nej, jeg tør ikke tænke på hende … når jeg tænker på hende, kunne jeg blive i stand til at begå en gemenhed.

Ak … når jeg dog blot kunne komme hjem først … sige, jeg har en dags permission … se fader, moder og Klara endnu engang, inden jeg gør en ende på det … Ja, jeg kan tage med 7-toget i morgen tidlig til Graz, så er jeg der klokken 1 … Goddag, kære moder! … Goddag, goddag, Klara! Nå, hvordan står det til? … Næh, det var en overraskelse! … Men de kunne mærke noget … selv om ingen af de andre … så ville Klara … Klara ville sikkert mærke noget … hun er sådan et kløgtigt pigebarn … Hvor det var et nydelig brev, hun sendte mig forleden – jeg har endnu ikke fået svaret hende … og alle de gode råd, hun altid giver mig … hun er et hjertens godt, lille menneske … Ak, mon det ikke alt sammen havde været ganske anderledes, hvis jeg var blevet hjemme? Så havde jeg lært landvæsenet og var kommet til onkel … det ville de jo alle sammen have, da jeg var dreng … jeg ville vel oven i købet have været gift nu med en sød og rar pige … måske med Anna, hun var dygtig forelsket i mig … jeg kunne såmænd mærke det endnu sidste gang, jeg var hjemme, skønt hun nu har mand og to børn … jeg kunne mærke det på den måde, hun så på mig … Og hun kalder mig stadig "Gustl" som i gamle dage … Hende vil det ordentlig gå til hjertet, når hun erfarer, hvordan det endte med mig – men hendes mand vil sige: "Det tænkte jeg nok – sådan en pjalt!" – De vil alle sammen tro, det er fordi jeg har haft gæld … og det er dog slet ikke tilfældet, den er helt betalt … kun de sidste hundrede og tres gylden – nåh, de er der jo i morgen … Ja, lad mig ikke glemme at sørge for, at Ballert får de hundrede og tres gylden … det må jeg skrive op, inden jeg skyder mig … Det er skrækkeligt, skrækkeligt … Gid jeg dog blot kunne stikke af – til Amerika, hvor ingen kender mig … I Amerika er der ikke et menneske,

som ved noget om, hvad der er sket her i aften ... ikke et menneske derovre bryder sig om det ... Der stod for nylig i aviserne om en grev Runge, som måtte afsted for en smudsig histories skyld, og nu har han et hotel derovre og blæser hele gøglet et langt stykke ... Og om et par år kunne man jo komme tilbage igen ... ikke til Wien naturligvis ... heller ikke til Graz ... men hjem på godset ... Og det ville dog være både fa'er og mo'er og Klara langt kærere, når jeg bare blev i live ... og hvad kommer de andre dog mig ved? Hvem bryder sig egentlig om mig? – Når jeg undtager Kopetzsky, så kunne jeg gerne for de andres skyld rejse Fanden i vold ... Kopetzsky er dog den eneste ... og netop ham er det, der gav mig billetten i aften ... og den billet er skyld i det hele ... uden den billet var jeg ikke gået på koncerten, og så var alt det slet ikke sket ... Hvad er det nu egentlig, der er sket? ... Det er, som om der var gået hundrede år siden, og det er dog i virkeligheden knapt nok to timer siden ... For to timer siden var der én, som kaldte mig "dumme dreng" og ville brække min sabel ... Du gode Gud, jeg begynder jo formelig at råbe op her midt om natten! Hvorfor skulle det dog gå sådan? Kunne jeg ikke lige så godt have ventet til der blev tomt ved garderoben? og hvorfor sagde jeg dog: "Hold mund!" Hvordan røg det mig dog ud af munden? Ellers er jeg da et høfligt menneske ... Jeg er ikke engang så grov over for mine rekrutter ellers ... men jeg må naturligvis have været nervøs ... over alle disse kedsommelige sammentræf: mit uheld i spillet, og Steffis evindelige afbud – og duellen i morgen eftermiddag – desuden har jeg fået for lidt søvn i den sidste tid – og sliddet på kasernen – – det kan man alt sammen ikke holde ud i længden! – Om kortere eller længere tid var jeg blevet syg – jeg måtte have forlangt permission ... det

behøver jeg ikke nu mere – nu får jeg en lang permission – kvit og frit – haha! …

Hvor længe vil jeg dog blive siddende her? Klokken må være over tolv … Hørte jeg ikke før, den slog? – Hvad er dog det? … der kører en vogn? På denne tid? Med gummihjul – ja, så forstår jeg nok … De har det bedre end jeg … Det er måske Ballert med Bertha … hvorfor skulle det netop være Ballert? – Kør kun til! – Hvilket smukt forspand Hans kgl. Højhed dog havde i Przemysl … med det kørte han altid hen til frk. Rosenberg … Hvor han altid var nedladende og flink – en brillant kammerat, dus med os alle sammen … Det var dog en herlig tid … skønt … egnen var sørgelig bar og om sommeren ganske uudholdelig … engang fik tre mennesker solstik på en eftermiddag – også korporalen i min afdeling – sådan en udmærket brugbar fyr … Om eftermiddagen lagde vi os ganske nøgne på vore senge. – Engang kommer pludselig Wilsener ind til mig; jeg havde vist lige drømt, for jeg sprang op og trak sablen, som lå ved siden af mig … jeg må vist have set storartet ud … Wilsener lo sig halvt fordærvet – han er nu allerede ritmester … Skade, at jeg ikke gik til kavaleriet! … men det ville den gamle jo ikke have – det havde været ham for dyr en spas – nu kommer det dog ud på ét … Hvorfor egentlig? – Nu ved jeg det: jeg må dø, og derfor kommer alting ud på ét – jeg *må* dø … men hvordan det? … Hør nu her, Gustl, nu er du dog ganske alene midt om natten her i Prateren, hvor ikke en levende sjæl kan forstyrre dig – nu kan du roligt tænke over det hele … Det er jo det bare vanvid det med Amerika og med at tage din afsked, og du er jo meget for dum til at begynde på noget andet – Og om du så blev hundrede år, og du kom til at tænke på, at der er et menneske, som har

villet brække din sabel og har skældt dig ud for en "dum dreng", og at du roligt blev stående uden at kunne gøre noget ved det – nej, der er intet at tænke over dér, sket er sket – også det med moder og Klara er tåbeligt – de vil snart forvinde det ... man forvinder alting ... Hvor jamrede moder dog, da hendes broder døde – fire uger efter tænkte hun knapt nok på det, mere ... Hun kørte ud til kirkegården, først hver uge, så hver måned – og nu kun på hans dødsdag. – – I morgen er det min dødsdag – den femte april. – – Mon hun vil lade mig føre til Graz? Haha! så får ormene i Graz den fornøjelse. – Men det kommer ikke mig ved – det er de andre, som skal bryde deres hoveder med det ... Altså, hvad er det nu egentlig, som jeg skal tage mig af? ... Jo, de hundrede og tres gylden til Ballert – det er det hele – ellers behøver jeg ikke at træffe nogen dispositioner. – Skrive breve? Hvorfor? Og til hvem? ... Tage afsked? – Ja, pokker i vold, det er dog tydeligt nok, når man skyder sig! – Så skal de andre nok mærke, at man har taget afsked ... Hvis folk bare vidste, hvor ligegyldig den hele historie er mig, så ville de aldeles ikke beklage mig. –

Hvad har jeg nu egentlig haft ud af livet? Der var en ting, som jeg gerne ville have været med til: en krig – men det kunne jeg have ventet længe på ... Og alt andet kender jeg ... Om sådan et fruentimmer hedder Steffi eller Kunigunde er dog så revnende ligegyldigt – – De kønneste operetter kender jeg og til *Lohengrin* har jeg været tolv gange – og i aften har jeg sågar hørt et oratorium – og en bagermester har kaldt mig for en dum dreng – det er min sæl og salighed tilstrækkeligt! – Og jeg har aldrig været nysgerrig ... Så går vi altså hjem, langsomt, ganske langsomt ... det haster jo ikke. – Nu bare hvile mig et par

minutter på en bænk i Prateren. I seng kunne det dog ikke falde mig ind at gå. – Jeg får tid nok til at sove ud – – husvild. Å, den luft! – Den vil jeg heller ikke mere komme til at indånde …

Hvad er der nu? – Hov, Johan, kan De bringe mig et glas koldt vand … Hvad er det? … Hvor … Men drømmer jeg? … Min kepi … Pokker stå i det … Jeg kan nok ikke rigtig få søvnen af øjnene! – Jeg har jo klæderne på! – Hvor er det da jeg sidder? Store Gud, jeg var nok faldet i søvn! Men hvordan har jeg da kunnet sidde og sove; det lysner jo allerede! – Hvor længe har jeg siddet her og sovet! – Jeg kommer nok til at se på klokken … Jeg kan ikke se … Hvor er mine tændstikker? … Nå, kan du brænde, hvad? … Tre … og klokken fire skal jeg duellere – nej, ikke duellere – skyde mig, skal jeg! Der bliver slet ikke noget af duellen; jeg må skyde mig, fordi en bager har kaldt mig en dum dreng … men er det nu virkelig også sket? Jeg er helt løjerlig i hovedet … som om jeg havde halsen i en skruestik – jeg kan slet ikke røre mig – mit højre ben sover. – Så rejser vi os op! Ah, det hjalp! – Det bliver allerede lysere … og luften … den er ganske som dengang i foråret, da jeg stod på forpost derude i skoven … Det var en helt anden opvågnen – da lå der en ny dag for mig … Jeg synes endnu ikke rigtig, jeg kan tro på det. – Der ligger gaden grå og tom – jeg er ganske sikkert det eneste menneske i Prateren. – Jeg har engang før været her en morgen tidlig klokken fire med Pausinger – vi red – jeg på kaptajn Mirovics hest og Pausinger på sin egen krikke – det var i fjor maj – alting blomstrede allerede – der var helt grønt. – Endnu er træerne bare; men foråret kommer snart – allerede om nogle få dage har vi det. – Liljekonvaller, violer – skade, at alt det nu er forbi for mig –

enhver pjaltekræmmer kan nyde det; men jeg må dø! Hvor er det dog trist! Og de andre vil sidde ved deres aftensmad i Vinhaven, som om intet var sket – sådan som vi alle sammen sad der allerede aftenen efter den dag, da de bar Lippay bort … Og Lippay var så afholdt … de holdt mere af ham ved regimentet end af mig – hvorfor skulle de så ikke sidde i Vinhaven, når jeg kradser af? – Det er helt varmt – meget varmere end i går – og hvilken luft, der må dog være blomster et eller andet sted … Mon Steffi vil sende blomster? – Nej, det falder hende såmænd slet ikke ind! Jo, hvis det endda havde være Adele … Adele! – jeg har vist ikke tænkt på hende i to år … Sikken en komedie hun lavede, da det var forbi … aldrig mine levedage har jeg set et kvindemenneske græde sådan … Det er dog egentlig det smukkeste, jeg har oplevet … hvor var hun dog beskeden og fordringsløs – *hun* holdt af mig, det tør jeg sværge på. – Det var alligevel noget helt andet end Steffi … Jeg gad egentlig vidst, hvorfor jeg opgav hende … Egentlig var det en skam! Det blev mig for trivielt i længden, ja, det var sagen – sådan aften efter aften at gå ud med en og samme … desuden var jeg bange for at blive hængende. – Nå, Gustl, det kunne dog have ventet lidt endnu – hun var dog den eneste, der har brudt sig rigtigt om dig … Hvad mon hun nu tager sig til? Nå, hvad skulle hun egentlig foretage sig? … Nu har hun vel fået sig en anden … Desuden … det med Steffi er bekvemmere – sådan kun at være engageret nu og da og lade en anden have alle ubehagelighederne, mens jeg kun har fornøjelsen … Ja så kan man jo heller ikke forlange, at hun skal gå med på kirkegården … Hvem vil i det hele taget det, som ikke er nødt til

det ... Måske Kopetzsky, og dermed basta! – Det er dog trist, sådan slet ikke at have nogen ...

... Men sikke noget snak! Fader og moder og Klara ... Ja, jeg er jo deres søn, og broder ... men har vi egentlig sådan noget rigtig med hinanden at gøre? De holder meget af mig – men hvad ved de om mig? – At jeg passer min tjeneste, at jeg spiller kort, og at jeg har mine fruentimmerhistorier her ... men ellers? – At jeg mange gange er led ved mig selv, det har jeg dog ikke skrevet til dem – nå, det forekommer mig, at jeg heller ikke selv har vidst det rigtig før – Åh, sludder, kommer du nu med den slags ting, Gustl? Det manglede sgu bare, at du skulle begynde at græde ... fy, for Fanden! – Tag ordentlige skridt ... sådan ... "Om man går til stævnemøde, på post eller i et slag" ... hvem er det nu, som har sagt det? Åh jo, det var major Lederer, da det blev fortalt om Weugleder, at han blev bleg som et lig, da han første gang skulle til at duellere og fik ondt ... Ja: enten man går til et stævnemøde, eller man går den visse død i møde, så må man ikke kunne se det på den ægte officer, hverken på hans ansigt eller hans gang. – Altså, Gustl, major Lederer har sagt det! ha! ha! Det bliver lysere og lysere – – nu kunne man godt læse ... Hvad er det, der fløjter? ... Åh, der er Nordbanegården ... Tegethoff-søjlen ... så lang har den da aldrig før set ud ... Derovre holder der nogle vogne ... Men på gaden er der ikke andre end gadefejere ... mine sidste gadefejere – ha! jeg må stadig le, når jeg kommer til at tænke på det ... jeg forstår det i grunden ikke ... Mon det er sådan med alle folk, når de først en gang er ganske på det rene med det? Halv fire på Nordbane-uret ... nu er det kun spørgsmålet, om jeg skal skyde mig klokken syv efter banetid eller efter wienertid? ... Syv – ja, hvorfor skal det nu netop være

klokken syv? ... Som om det slet ikke kunne være anderledes ... Jeg er nok sulten – ja, min sæl, er jeg skrupsulten – det er intet under ... hvor længe er det nu, siden jeg har spist? Ikke siden – ikke siden klokken seks i aftes på caféen ... ja! den gang, da Kopetzsky gav mig billetten – en kop kaffe og to stykker brød. – Hvad mon bageren vil sige, når han hører det? ... den fordømte hund! – Å, han forstår nok, hvorfor – ham går der på en gang et lys op for – han får begreb om, hvad det vil sige: en officer! – Sådan en fyr kan tage mod prygl på åben gaden, uden at det får videre følger, medens en af os andre, der bliver fornærmet under fire øjne med det samme er en død mand ... Når sådan en pjalt i det mindste turde duellere – men nej, han var ganske anderledes forsigtig, han kunne jo let være kommet noget til ... Og fyren lever videre, roligt videre, mens jeg – må krepere! – Det er dog ham, der har skilt mig af med livet ... Ja, gode Gustl, læg vel mærke til det – det er ham, som skiller dig af med livet! Men så glat skal det dog ikke gå for ham! – Nej, nej! Jeg skriver et brev til Kopetzsky, hvor det alt sammen står i, hele historien skriver jeg til ham ... eller endnu bedre! Jeg skriver det til obersten, jeg indberetter sagen til regimentskommandoen ... ganske som en anden tjenstlig melding ... Vent du kun, min gode ven, du tror, at den slags kan gå hemmeligt af? – Du tager fejl – det bliver skrevet op til evig amindelse, og så gad jeg nok se, om du sidder roligt i caféen – ha! – "da gad jeg se" er godt! ... Der var meget andet, jeg gad se, men det bliver der desværre ikke noget af – det er forbi!

Nu kommer Johan ind i mit værelse, nu opdager han, at hr. løjtnanten ikke har sovet hjemme. – Nå, han vil nok tænke sig alt muligt; men at hr. løjtnanten har overnattet i Prateren, vil

han min sæl ikke ... Å, nu marcherer det fire og fyrretyvende til skydepladsen – dem lader vi gå forbi ... imens stiller vi os her sådan ... Der bliver lukket et vindue op deroppe – nydelig pige – men jeg ville nu nok i det mindste tage et tørklæde på, når jeg sådan gik til vinduet ... Forrige søndag var det sidste gang ... At netop Steffi skulle blive den sidste, havde jeg s'gu ikke tænkt mig. – Ak Gud ja, det er dog den eneste solide fornøjelse ... Nå ja, obersten rider nu fin og strunk bag efter i to timer ... de herrer har det godt – javel, se til højre! – Det er udmærket ... Når I vidste, hvor langt et stykke jeg blæser jer! – Nej, ser vi det: Katzer ... hvornår er han blevet forsat til det fire og fyrretyvende? – Goddag, goddag! – Sikken et ansigt, han sætter op? – Hvad skal det sige, han peger på sit hoved? – Kære ven, din pande interesserer mig ikke i mindste måde ... Nå således! Nej, bedste ven, du tager fejl; jeg har været hele natten i Prateren ... du kan allerede i aften læse det i aftenbladene. – "Det er ikke muligt!" siger han så, "endnu i morges, da vi rykkede ud til skydepladsen, traf jeg ham jo i Praterstraße" – Hvem vil nu få min kommando? – Mon de giver den til Walterer? – Det bliver nydeligt – fyren har jo ikke spor af snit over sig, han skulle min sandten hellere være blevet skomager ... Hvad, står solen allerede op? ... Det bliver en smuk dag i dag – rigtig en forårsdag ... Det er dog egentlig rent ad Helvede til! – Taksameterkusken vil endnu klokken otte være lyslevende og jeg ... nå, hvad er nu det? Det ville være nydeligt – nu i sidste øjeblik at tabe kontenancen for en taksameterkusk ... Hvad skal det nu sige, at jeg på en gang får den dumme hjertebanken? – Det kan dog ikke være derfor ... Nej, på ingen måde ... det er, fordi jeg i så lang tid ikke har fået noget at spise. – Men Gustl

dog, vær nu oprigtig mod dig selv! – Du er bange – bange, fordi du aldrig har prøvet det … Men det hjælper nu ikke noget, det har endnu aldrig hjulpet nogen at være bange; vi må alle sammen en gang til det, den ene lidt før, den anden lidt senere, og nu skal du til det lidt før … Meget har du jo aldrig duet til, se nu i det mindste at komme ud af det hele på en anstændig måde, det må jeg forlange af dig! – Så, nu må jeg altså til at tænke over det – over hvad? Hele tiden vil jeg tænke over det … det er ganske simpelt: – i natbordsskuffen ligger den, ladt er den oven i købet, det gælder kun om at trykke løs – det kan dog ikke være nogen kunst! – –

De går allerede i forretningen … de stakkels småpiger! – Adele var også i en forretning – et par gange har jeg hentet hende om aftenen … når de er i en forretning, bliver de dog aldrig sådan rigtig tøse! … Hvis Steffi skulle være min alene, lod jeg hende få en modeforretning eller sådan noget … Hvordan mon hun får det at vide? – Fra avisen sagtens … Hun vil ærgre sig over, at jeg ikke har skrevet til hende … Jeg tror såmænd, jeg alligevel begynder at få anfægtelser … Hvad kommer det nu mig ved, om hun ærgrer sig … Hvor længe har hele den historie i grunden varet? … Siden januar? … Å nej, det må dog have været allerede fra før jul … jeg havde jo knas med til hende fra Graz, og til nytår sendte hun mig et brev … Rigtigt, de breve, jeg har hjemme – er der ikke nogen af dem, jeg skulle brænde? … Hm, det fra Fallsteiner – når de finder det brev … knægten kunne få ubehageligheder for det … Hvad kommer så det mig ved! Nå, det er jo ikke nogen stor ulejlighed … Men jeg kan jo ikke lede den lap papir frem … Det bliver det bedste, at jeg brænder det alt sammen … hvem kan have nogen glæde af det? Det er jo ikke

andet end makulatur. – – Og mine par bøger kunne jeg testamentere Blany. *Gennem Nat og Is* ... skade, at jeg ikke får den læst færdig ... jeg har ikke haft lejlighed til at læse ret meget i den sidste tid ... Orgel – javel, fra kirken ... fromesse – det er længe siden, jeg har været med til sådan noget ... sidste gang var i februar, da mine folk var kommanderet derhen ... Men det tæller ikke – jeg sad og passede på karlene, om de var andægtige og opførte sig ordentligt ... Jeg kunne have lyst til at gå ind i kirken ... når det kommer til stykket, er der dog noget ved det, der ... – Nå, i dag efter bordet ved jeg jo fuld besked med det ... Ha, ha, "efter bordet", det er udmærket! ... Men skal jeg nu altså gå derind? – jeg tror, det ville være en trøst for mo'r, om hun vidste det! ... Klara bryder sig ikke så meget om det ... Nå, lad os bare gå derind – skade kan det da ikke!

Orgel – sang – hm! – hvad er nu det? – Det svimler helt for mig ... Å, Gud, Gud, Gud! gid jeg dog havde et menneske, jeg først kunne tale lidt med! – Det ville være – næsten som at gå til skrifte! Han ville gøre store øjne, den præstemand, når jeg så til aller sidst sagde: Ja, nu anbefaler jeg mig, Deres Højærværdighed; nu går jeg hen og tager livet af mig! ... Allerhelst smed jeg mig plat ned på stenfliserne her og gav mig til at tude ... Snak nej, det gik jo aldrig i evighed an! Men det gør tit så godt at græde ... Så sætter vi os her et øjeblik – men vi lader være med at falde i søvn sådan som i Prateren ... – De folk, der tror på Gud, står dog sikrest ... Nå, nu begynder jeg til og med at ryste på hænderne! ... Skal det blive sådan ved, bliver jeg til sidst så væmmelig ved mig selv, at jeg af bar skam tager livet af mig! – Hvad mon nu hun beder om – den gamle kone dér? ... Det var en idé, om jeg nu sagde til hende: Tag mig med i Deres

bønner … jeg har ikke lært ordentligt, hvordan det er, man gør det … Nåda! det lader til, dette her at man skal dø, gør én ganske fjottet! Nå, op med sig! – Hvad er det nu, den melodi minder mig om? – Du store Gud! Koncerten i går! – Nej, nu afsted i en fart! det holder jeg ikke ud! … Hov! ikke så meget spektakel, det går ikke at slæbe med sablen – forstyrre folks andagt – så! – det er dog bedre ude i det fri … Helt lyst … Å, det rykker nærmere og nærmere – bare det var vel overstået! – Jeg skulle have gjort det lige straks – i Prateren … man skulle aldrig gå ud uden revolver … havde jeg haft en hos mig i går aftes … Nå, for Fanden, igen det! – Jeg kunne gå hen og få mig noget mad i caféen … jeg er virkelig sulten … Før har jeg altid syntes, det var noget mærkeligt noget, at folk, der er dømt til døden, først drikker kaffe og ryger deres cigar … død og pine, jeg har jo slet ikke røget! jeg har slet ikke haft lyst til at ryge! – Det er latterligt: jeg havde ligefrem lyst til at gå hen i caféen … Ja, der er lukket op, og der er alligevel endnu ingen af kammeraterne derhenne – og selv om der allerede … Det ville højst være et tegn på koldblodighed. "Endnu klokken seks sad han og spiste i caféen og klokken syv skød han sig" … Nu er jeg igen fuldkommen rolig … det er så rart at gå – og det bedste ved det er, at det hele sker frivilligt … Hvis jeg ville, kunne jeg endnu slippe fri for hele vrøvlet … rejse til Amerika … Hvad betyder nu det: "vrøvlet?" *Hvad* "vrøvl" er der i det? Jeg tror snart, jeg har fået solstik! … Aha, det er måske derfor, jeg er så rolig, fordi jeg stadig indbilder mig, jeg behøver det ikke? Jeg må jo, jeg må! Nej, jeg vil! – Kan du da i det hele taget forestille dig, at du trækker ud af uniformen og stikker af? Og den forbandede hund ville le sig en pukkel til – og selv Kopetzsky kunne ikke

mere række dig hånden ... Jeg har på fornemmelsen, at jeg bliver ganske rød. – Skildvagten gør honnør ... Jeg må takke! – "Godmorgen!" – Jeg sagde oven i købet godmorgen! ... det glæder altid sådan en stakkels djævel ... Nå, der er nu ingen, der har kunnet beklage sig over mig – uden for tjenesten var jeg altid morderlig flink imod dem. En gang hørte jeg, at en mand bag mig ved geværgrebene sagde noget om "forbandet slaveri", og jeg indgav ikke rapport over ham – jeg sagde kun til ham: "Pas lidt på, go'e ven, at ikke en anden hører den slags ting – det kunne let gå Dem galt!" ... Slotsgården ... Hvem er på vagt der i dag? – Bosniakkerne – de ser ikke ilde ud – oberstløjtnanten sagde nylig: da vi i 78 var dernede, skulle ingen have troet, at de en gang ville komme til at gøre ret for os på den måde! ... Herregud, sådan noget kunne jeg også være kommet med til! – Nu springer de alle sammen op fra bænken. – Godmorgen, godmorgen! – Det er forresten kedeligt, at man ikke kommer med til det. – Det havde dog været smukkere at dø på ærens mark, for fædrelandet, end sådan ... ja, bedste doktor, De slipper egentlig nemt fra det! ... Mon ikke en af de andre kunne træde i mit sted? Jeg vil min sæl og salighed se at få det ordnet således, at enten Kopetzsky eller Wümetal slås med den fyr i stedet for mig! ... Næh, så nemt skal han dog heller ikke slippe! ... Å hvad, kan det ikke være ligegyldigt, hvad der sker bagefter? Jeg får jo dog ikke noget at vide om det! – Se, der står træerne i knop! ... I Volksgarten brændte jeg engang på et pigebarn ... Hun havde en rød kjole på ... hun boede i Strassistræde – bagefter overtog Brokletz hende ... Jeg tror s'gu, han har hende endnu; men han snakker bare ikke om det mere – han skammer sig vist ... ja, Steffi sover sagtens endnu ... hun

ser så sød ud, når hun sover, som om hun ikke kunne tælle til fem … Men når de sover, ser de jo alle sammen sådan ud! – Jeg skulle dog alligevel skrive et par ord til hende, hvorfor egentlig ikke. … Han plejer jo altid at skrive nogle breve, forinden … Jeg skulle også skrive til Klara – om, at hun må trøste fa'er og mo'er – og hvad man sådan ellers kan finde på! … Og så til Kopetzsky! … Det forekommer mig, på ære, at det ville være meget lettere, hvis jeg fik sagt farvel først til et par mennesker! … Og meldingen til regimentskommandoen … og de hundrede og tres gylden til Ballert. Egentlig er der meget at gøre endnu … men der er jo heller ingen, der siger, at jeg skal gøre det netop klokken syv … Inden otte er der rigelig tid til at være stendød … Stendød, ja sådan hedder det jo, det er der ikke noget at gøre ved …

Ringstraße – nu er jeg jo snart i caféen … jeg synes ligefrem, jeg glæder mig til frokosten … Det er utroligt. – – Ja, efter frokost tænder jeg mig en cigar, og så går jeg hjem og skriver … Se, allerførst gør jeg min melding til regimentskommandoen; så kommer brevet til Klara – så til Kopetzsky – så til Steffi … hvad skal jeg dog skrive til den lille taske? … "Kære lille du, du havde vist ikke tænkt" … Å sludder! – "Kære lille du, jeg takker dig hjerteligt" … – "Kære lille du, før jeg forlader dette liv, vil jeg dog ikke lade være med" … – Nå, det brevskriveri har aldrig været min stærke side … "Kære lille du, et sidste farvel fra din Gustl" … Sikke øjne, hun vil sætte op! Det er da en lykke, jeg aldrig har været forelsket i hende … Det må være sørgeligt, når man holder meget af en og så … Nå, Gustl, tilstå du kun: det er sørgeligt nok som det er … Efter Steffi var der jo kommet så mange andre, og til sidst én, der virkelig var noget ved – en ung

pige af god familie, som kunne stille kautionen – det havde forresten været rart ... – Jeg må skrive udførligt til Klara, at jeg ikke har kunnet handle anderledes ...: "Du må tilgive mig, kæreste søster, og forsøg også at trøste de kære forældre. Jeg ved, jeg har gjort jer alle mange sorger og forvoldt jer megen smerte; men tro mig, jeg har altid elsket jer alle højt, og jeg håber, at du endnu vil blive lykkelig, min kære Klara, og ikke helt glemme din ulykkelige broder" ... – Nej, jeg vil hellere ikke skrive til hende! ... jeg kommer bare til at græde. Det svider mig allerede i øjnene, bare jeg tænker på det ... I det højeste vil jeg skrive til Kopetzsky – et kammeratligt farvel, og så skal han besørge det med de andre ... – Er den allerede seks? – å nej; halv – tre kvarter. – Det var da et sødt ansigt! ... Den lille tøs med de sorte øjne, som jeg så tit træffer i Florianistræde! – hvad mon hun vil sige? – Men hun ved jo slet ikke, hvem jeg er! – hun vil kun undre sig over, at hun aldrig mere ser mig ... I forgårs bestemte jeg, at jeg næste gang ville tiltale hende! – Hun har længe nok koketteret ... så ung hun er – når det kom til stykket, var hun måske oven i købet uskyldig! ... Ja, Gustl! Hvad du kan gøre i dag, skal du ikke opsætte til i morgen! ... Han dér har sikkert heller ikke sovet i nat. – Nå, ja, nu går han pænt hjem og lægger sig – og jeg med! – Haha! Nu bliver det alvorligt, Gustl ... Ja ... hvis der ikke engang var den smule gysen, var der jo slet ikke noget ved det – og i det hele taget må jeg selv sige, at jeg holder mig flinkt ... Nå, og hvorhen så? ... Åh, der ligger jo allerede caféen ... de gør rent endnu ... ja, lad os så gå derind ...

Der henne står det bord, hvor de plejer at sidde og spille skat ... Underligt nok kan jeg slet ikke forestille mig, at den fyr, der plejer at sidde der ved væggen, er den samme ... Endnu er

her ikke et menneske ... Hvor er nu opvarteren henne? ... Nå, der kommer han fra køkkenet ... – den kjole fik han på i en fart ... Det var virkelig ikke nødvendigt ... nå, måske for ham selv ... han skal jo servere for mange andre i dag! –

"G'morgen, hr. løjtnant!"

"Godmorgen!"

"Så tidligt oppe, hr. løjtnant!"

"Tak, det er godt, – jeg har travlt ... – jeg tror hellere, jeg vil beholde kappen på!"

"Hvad ønsker løjtnanten?"

"Café au lait med brød."

"Straks, hr. løjtnant!"

Der ligger jo aviserne ... er det allerede bladene fra i dag? ... Hvad mon der står i dem? ... Nåda? Jeg tror min sandten jeg var ved at se efter, om der skulle stå noget om, at jeg havde taget livet af mig! ... Haha! – Hvorfor bliver jeg dog stående? ... Lad os sætte os herhen ved vinduet ... han har jo allerede sat kaffen hen ... Nå, jeg trækker det gardin for; jeg holder ikke af, at folk skal kigge herind ... Der går rigtignok ikke nogen endnu ... Å, hvor den kaffe smager godt – det er ingen dum ting, sådan en morgenmad! ... Åh, man bliver et helt andet menneske – hele fejlen var, at jeg ingen aftensmad spiste i går ... hvad står nu den knægt der efter igen? – Å, det var brødet ...

"Har løjtnanten hørt det?" –

"Hvad for noget?" – du gode Gud, ved han allerede noget? – – Å, vås, det er umuligt! ...

"Hr. Habertsvallner ..."

– Hvad, det hedder bageren jo ... hvad så videre? ... Skulle han dog have været her allerede? Skulle han dog allerede have været

her i går aftes og fortalt det? ... Hvorfor siger han dog ikke mere? ... Jo, nu ...

... "Har i nat klokken tolv fået et slagtilfælde."

"Hvad for noget?" ... det går ikke an, jeg skriger sådan op ... nej, jeg må ikke lade mig mærke med noget; men jeg drømmer vist ... Jeg må spørge ham engang til ...

... "Hvem har fået et slagtilfælde?" – det lød brillant, det sagde jeg da uskyldigt nok!

"Bageren, hr. løjtnant! ... Løjtnanten må jo kende ham ... ham, den tykke, som hver eftermiddag spiller sit parti skat lige ved siden af de herrer officerer ... med hr. Schlesinger og hr. Wossner fra blomsterhandlen lige overfor."

Jeg er lysvågen, det passer alt sammen – og dog kan jeg ikke rigtig tro det – jeg må spørge ham engang til, men ganske ligegyldigt ...

"Han har fået et slagtilfælde? ... men hvordan det? ... hvor ved De det fra?"

"Men, hr. løjtnant, hvem skulle da vide det før vi – det brød, løjtnanten der spiser, er jo netop fra Habertsvallner. Den dreng, der bringer os brødet klokken halv fem om morgenen, fortalte det."

For Guds skyld, det går ikke an, at jeg røber mig ... jeg havde lyst til at skrige. ... jeg kunne le ... jeg kunne kysse Rudolf ... men der er lidt endnu, jeg må spørge ham om! ... Fået et slagtilfælde er endnu ikke det samme som at være død ... altså spørge, om han er død ... men ganske roligt, for hvad kommer bageren mig ved – jeg må kigge i avisen, mens jeg spørger opvarteren ...

"Er han død?"

"Ja, bevares vel, hr. løjtnant, han faldt død om på stedet."

Å, gudskelov! – til syvende og sidst kommer det alt sammen af, at jeg var inde i kirken ...

"Om aftenen var han i teatret; han faldt om på trappen, svenden hørte bumset ... nå, og så bar de ham ind i hans lejlighed, og da doktoren kom, var det allerede forbi for længe siden."

"Men det var da sørgeligt, han var jo endnu i sine bedste år." ... det sagde jeg jo brillant – ikke et menneske kunne have mærket det mindste på mig ... jeg må ligefrem gøre vold på mig selv, for at jeg ikke skal råbe højt eller springe op på billardet ...

"Ja, hr. løjtnant, det er meget sørgeligt; det var sådan en nobel herre, og han er kommet hos os i tyve år. Han var en god ven af vores herre. Den stakkels kone! ..."

Jeg tror, at jeg aldrig i mine levedage har været så glad ... han er død – han er død! Der er ingen, der ved noget, der er ikke sket noget! – Og tænk, det svineheld, at jeg gik herind i caféen ... ellers havde jeg jo skudt mig til ingen verdens nytte – det er dog som en skæbnens tilskikkelse ... hvor er nu Rudolf? – åh, han snakker med karlen ... – altså er han død – han er død – jeg kan slet ikke rigtig tro det! Jeg ville allerhelst gå hen for selv at se det. – – Når det kommer til stykket, har han vel fået slagtilfældet af raseri, af indeklemt forbitrelse ... Nå, grunden er mig forresten ganske ligegyldig! Hovedsagen er: han er død, og jeg kan leve, og livet ligger igen for mig! ... Latterligt at jeg stadig sidder her og brækker det brød itu, som hr. Habertsvallner har bagt til mig! ... det smager mig virkelig, hr. Habertsvallner! Brillant! – Så; nu skal en cigar gøre godt ...

"Hør, Rudolf, lad nu karlen der være!"

"Hr. løjtnanten ønsker?"

"En cigar!" – jeg er så glad, så glad, hvad skal jeg nu gøre? … Hvad skal jeg nu? … Noget må der gøres, ellers får jeg et slagtilfælde af lutter glæde! … Om et kvarter går jeg over på kasernen og lader Johan give mig en kold afrivning … klokken halv otte har vi geværgreb, og halv ti eksercits. – Og så skriver jeg til Steffi, at hun skal holde sig fri i aften.

Og i eftermiddag klokken fire … Nå, vent bare, min kære doktor! Jeg er netop storartet oplagt … Jeg skal hugge dig til plukfisk!

De tre eliksirer

Han led de frygteligste kvaler: han kunne aldrig føle sig lykkelig med en kvinde, når tvivlen nagede ham. Han måtte altid tænke på den anden, der havde elsket kvinden foran ham, og den som ville elske hende efter ham. Og den store, evige løgn martrede ham, den løgn, uden hvilken det slet ikke kunne gå: at alting før dette var som en drøm, at hun først nu i hans arme vidste, hvad livet og kærligheden var. Hun digtede ham en fortid, som var fuld af fejltagelser. Ak! hun havde aldrig kendt nogen – hun var blevet bedraget – hun havde bedraget sig selv – hun havde søgt *ham*, ja, kun søgt ham, og var usigelig lykkelig, da hun nu endelig havde fundet ham. Han havde ingen ro på sig; han måtte vide, hvem der havde tilbedt hende før ham, som havde frydet sig før ham – og han skælvede for svaret, han altid fik: "Jeg har glemt alting ...!" – For inderst inde mærkede han, at i samme øjeblik, hun sagde dette, fo'r der billeder af fortiden gennem både hans og hendes erindring ... Han ville have sikkerhed – og derfor drog han til dette gamle vidunderland, Orienten, hvor der altid blomstrer eventyrlige blomster, hvis hemmeligheder ingen andre kender, for digtere, disse jordens vidunderbørn ...

Og efter at have rejst længe og vidt omkring havde han fundet blomsten, af hvis saft han tilberedte den herlige eliksir. Den havde en vidunderlig, forræderisk kraft. Når en dråbe af den faldt på en kvindes læber, så måtte hun fortælle ham det billede, der netop dukkede op for hendes sjæl.

Hvor lykkelig var han ikke draget hjem – nu nærmede alle hans tvivl og al hans elendighed sig sin afslutning. – Og han ilede til den elskede. I det første glas vin, hun førte til læberne, blandede han en dråbe af sin eliksir – hun hensank i drømmerier og så ud i det fjerne med matte, vide øjne. Men han spurgte hende skælvende: "Hvad husker du nu?" – og hun svarede: "Den store blonde mand, der har kysset mig, før jeg kendte dig!" Da gøs han tilbage – og han spurgte ikke mere; men han forlod hende straks den næste morgen.

Og den næste kvinde, han nærmede sig, vovede han ikke at spørge, skønt han havde dryppet den forræderiske drik i hendes glas. De sad sammen; han så hende smile som hin anden, men han spurgte ikke – han ville så gerne være lykkelig. Da han gik med hende ind i det dunkle værelse, hvor han skulle blive salig, og parkens træer kiggede ind og forårsvinden susede, kunne han dog alligevel ikke holde sig tilbage, og han sagde: "Hvad tænker du på –" Hun smilede længselsfuld: "Ak, jeg tænker på den sanger, der sidste forår – netop på en aften som denne – ventede under parkens træer, indtil jeg kom for at trykke ham til mit hjerte og kysse ham!" – Og atter trak han sig tilbage og forlod hende. – Han forbandede eliksiren, og det forekom ham, at han dengang med alle sine tvivl havde været tusind gange lykkeligere. Mere end én gang var han ved at tilintetgøre drikken, men når det kom til stykket, veg han tilbage, og vogtede den endnu mere nidkært end før. –

Og nu kom der en lang tid, hvor han ikke ville bruge den. Han levede sammen med en vidunderlig kvinde, der så op til ham som en gud. Han så, hvorledes alt andet var flygtet fra dette hjerte, efter at han var begyndt at beherske det. En følelse

af sikkerhed, som han ikke før havde oplevet, kom over ham, og der kom et tidspunkt, hvor han sagde til sig selv: "Nu kan du vel prøve din lykke!" –

De opholdt sig i Venedig, ved havets bred; de var netop kommet hjem fra en sejltur med en gondol. Månens blå lys kom snigende op over sengen, og det hviskede alle disse gamle, men altid søde ord. På balkonen stod stadig bordet med resterne af deres morgenmåltid, også det glas, hvorfra hun, uden at ane det, havde indsuget de dråber, han havde dryppet i det. Og han spurgte hende smilende, sejrssikker: "Hvad tænker du på?" og hun svarede med et fugtigt glimt i øjnene: "På den mørkøjede gondoliere, der roede os hjem ..." Da skælvede han og ilede bort, med hjertet fuldt af bitterhed.

Videre, videre søgte han i febervild hast. Han ville finde det rene, hulde væsen, som ikke havde tilhørt andre før ham. – Og han fandt hende. Hun var så jomfruelig, så uforlignelig sød og sand. Hun elskede ham, og han forførte hende. – Det skete en nat, hvor alting duftede af forår og kærlighed. Pigen hang ved hans læber, og han følte, at denne mund ikke havde berørt andre før hans første kys. Og han spurgte hende: "Mit elskede barn, hvad tænker du på?" Og hun så med drømmende øjne forbi ham og sagde: "Ak, på den brunlokkede dreng, jeg legede med sidste sommer i skumringen på den grønne eng, og som jeg så gerne ville have kysset ..."

Da løste han sig af hendes omfavnelse og forlod hende, uden at vende sig for at se efter hende en eneste gang.

Og nu genoptog han på ny sin vandring, for han ville søge efter en ny vidunderdrik, som han *måtte* finde for at kunne blive lykkelig. Og han fandt den bedste, den velsignede. Når en dråbe

af den ramte læberne på en kvinde, så måtte hun på øjeblikket glemme alt, hvad hun hidtil havde oplevet – og den mand, der da hvilede i hendes hjerte, ville være den eneste og den første for hende. Oh, hvor lod han sig nu elske; der fandtes ingen smerte mere, for der fandtes ingen andre end ham selv. Nu besad han kvinder, som ikke mere tænkte på deres mænd, ja endog sådanne, som havde glemt deres sidste elsker; nu dvælede han i armene på faldne kvinder, som ikke mere huskede deres forfører, og han samlede skøger op på gaden, som ved hans kys atter blev rene, og lod sig henrive i nye ukendte ekstaser. Han blev ganske drukken af al denne kyskhed, der flød til ham fra alle kanter. Nu fandt han den blomst i den mest depraverede, som han aldrig havde set blomstre hos den reneste: han var den Eneste Ene.

Han blev stolt. Dét var ham beskåret, hvad ingen mand havde opnået før. Han behøvede ikke, som vi andre ulykkelige, at udviske kyssene fra andre med nye kys, at skræmme drømme om andre bort; aldrig klang erindringens sukke i den elskedes dybe åndedrag – og således kunne han være den Eneste Ene i verden, bortset fra Guds søn, for hvem der ikke fandtes skinsyge.

Men han forrådte aldrig sin hemmelighed for nogen kvinde; thi en brændende smerte greb ham, når han tænkte på, at man måske kunne glemme ham, ligesom alle de andre efter hans vilje var blevet glemt.

Men endnu var han dog ikke fuldkommen lykkelig. Nok tilhørte enhver kvinde ham med sin hele nutid og sin hele fortid, men fremtiden var han ikke herre over. Ganske vist sagde de alle sammen til ham: "Jeg vil tilhøre dig for evigt." Men

sådan siger jo alle, og det havde de også hvisket til de mænd, som nu var forsvundet ud af deres tanker …

Så begav han sig atter på vandring og søgte vidt og bredt. Atter gennemstrejfede han skovene i Orienten og søgte en drik, som kunne skænke ham den sidste og største lykke – visheden om, at efter ham ville ingen mere blive elsket.

Mange dage og nætter varede hans vandring; endelig opdagede han, skjult i skovbunden og næppe synlig, den sjældne blomst, i hvis safter vidunderet sov. Lykkelig som aldrig før ilede han hjemad.

Der ventede ham et skønt barn, smukt som våren, som hans hjerte hang ved så hedt som aldrig før ved noget andet væsen. Ak! for hende var han jo draget ud i det fjerne; hende var det jo, han ville kalde sin for hele livet, og derfor måtte hun tilhøre ham så helt og fuldt som ingen anden før.

Allerede det første blik havde henrykket ham, dengang han en tåget efterårsmorgen havde truffet hende på gaden. Og et begær havde kvalt ham; han ønskede at besidde hende med en heftighed som ingen anden kvinde før, at vide alt, hvad hun før havde oplevet. Og da havde han givet hende den første drik. Og da fortalte hun løs til ham. Der var en del at høre, og han lyttede med vredestårer i øjnene. Og hun fortalte om unge drenge, vildtlokkede digtere, elegante kavalerer, gamle libertinere, som hun havde givet sig hen til efter sit lune … Da var han næsten ved at blive afsindig, han kunne ikke holde det ud. Han var næsten ved at skrige af smerte, og da gav han hende den anden drik, som fik hende til at glemme alt. Så hørte han det: Kun ham, altid ham, siden tidernes begyndelse; kun ham havde hun elsket, som nu holdt hende i favnen og berusede hende. Der var

kun én i hele verden – ham, ham! Hun var hans med liv og sjæl. Men det var ham ikke nok – også hendes fremtid ville han have, og til dette skulle han bruge denne sidste drik, uden hvilken der ikke kunne findes nogen fuldkommen lykke for ham.

Og da han nu vendte hjem, fandt han en velkomst af overjordisk salighed. Hun havde ventet ham med hede længsler, og var ved at forgå af inderlig lykke, da han atter lå ved hendes hjerte. Og om natten, medens hun sov, nærmede han med feberhede hænder den lille flaske, han havde bragt med sig fra rejsen, og dryppede langsomt to dråber ud på hendes let adskilte læber, der endnu var fugtige efter deres sidste kys. Og med et lettelsens suk sagde han frem for sig: "Nu er du min for altid og vil aldrig kunne elske andre end mig! Nu tilhører du mig fuldstændigt!"

De to dråber flød langsomt ud på hendes røde læber. Han sad ved hendes hoved, medens hun ubevægelig sov videre, og han indåndede duften af hendes hår.

Morgenen kom, men den elskede pige ville ikke vågne. Og da han bøjede sig ned og kyssede den blege mund, isnede det i ham, for den var kold, så mærkelig kold ... Og det søde barn kunne aldrig elske andre end ham – for hun var død!

En afsked

Han havde allerede ventet en time. Hans hjerte bankede, og undertiden forekom det ham, at han glemte at ånde, så trak han vejret i dybe drag, men derfor følte han sig ikke bedre. Han havde jo burdet vænne sig til at vente, det var jo altid det samme; altid måtte han vente, en, to, tre timer, og ofte forgæves. Og han kunne ikke engang bebrejde hende det, for blev hendes mand længere hjemme, vovede hun sig ikke bort; først når han var gået, kom hun styrtende ganske fortvivlet, trykkede hurtigt et kys på hans læber, fo'r straks bort og lod ham igen ene. Når hun så var borte, plejede han at lægge sig på divanen, ganske udmattet af disse forfærdelige ventetimer, som gjorde ham uarbejdsdygtig og langsomt ødelagde ham. Det var nu gået således et fjerdingår, siden slutningen af foråret. Han sad hver eftermiddag hjemme fra klokken tre, for nedrullede persienner, ude af stand til at foretage sig noget som helst, havde ikke tålmodighed til at læse en bog eller avis, var ikke i stand til at skrive et brev, gjorde intet andet end ryge cigaretter, den ene efter den anden, så værelset lå i en blågrå tåge. Døren til forværelset stod altid åben; og han var ene hjemme, tjeneren måtte ikke være der, hvis hun skulle komme, og når så klokken pludselig ringede, fo'r han forskrækket sammen, men når det var *hende*, når det virkelig endelig var *hende*, så var godt! Det var, som blev han frigjort, blev han menneske igen, ofte græd han af glæde over, at hun endelig var der, at han ikke mere behøvede at vente. Så trak han hende hurtigt ind i sit værelse, døren blev låset, og de var lykkelige.

Det var en aftale, et han hver dag skulle blive hjemme til klokken syv, for efter den tid turde hun slet ikke komme – han havde udtrykkelig sagt til hende, at han altid gik ud klokken syv, fordi ventetiden gjorde ham så nervøs. Og dog forblev han altid længere hjemme, først ved ottetiden plejede han at gå en tur ud. – Han tænkte så gysende på de forløbne timer og mindedes med vemod den foregående sommer, da tiden havde været hans egen og han ofte på smukke eftermiddage var taget på landet, i august allerede til et badested, og havde været rask og lykkelig; – og han længtes efter frihed, efter at rejse, efter det fjerne, efter at være ene, men han kunne ikke undvære hende; han tilbad hende.

Dagen i dag forekom ham at være den værste af alle dage. I går var hun slet ikke kommet. Og han havde ingen efterretning fået fra hende. Klokken var snart syv, men i dag kunne han ikke finde ro. Han vidste ikke, hvad han skulle gøre. Det forfærdelige var, at han ikke kunne sætte sig i forbindelse med hende. Han kunne ikke foretage sig andet end at spadsere et par gange frem og tilbage foran det hus, hvor hun boede; men han turde ikke gå til hende, turde ikke sende nogen til hende, kunne ikke erkyndige sig om hende hos nogen. Der var intet menneske, som anede, at de kendte hinanden. De hvilede i en hvileløs, angstfuld, glødende kærlighed, hvert øjeblik frygtende for at forråde sig for andre. Vel fandt han det skønt, at forholdet mellem dem vedvarende var en dyb hemmelighed; men dage som i dag var så meget mere kvalfulde.

Klokken var blevet otte – og hun var ikke kommet. Den sidste time havde han uafbrudt stået ved døren og set gennem kikhullet ud på gangen. Trappelyset var lige blevet tændt. Nu

gik han ind i sit værelse og kastede sig dødtræt på divanen. Der var mørkt i værelset, og han faldt i søvn. Da der var gået en halv time, rejste han sig og besluttede at gå ud. Han havde hovedpine og hans ben smertede, som havde han gået i timevis.

Han gik hen, hvor hun boede. Det var ham en beroligelse at se, at alle persiennerne var rullet ned. Der skimtedes lys i soveværelset og spisestuen. – Han spadserede en halv time frem og tilbage på det modsatte fortov og havde bestandig blikket rettet mod vinduerne. Der var kun få mennesker på gaden, det var først, da der viste sig nogle stuepiger i porten, at han fjernede sig. Den nat sov han fast og godt.

Den påfølgende formiddag blev han liggende længe til sengs; han havde lagt en seddel i forværelset; han måtte ikke vækkes. Klokken ti ringede han. Tjeneren bragte ham morgenmad; på bakken lå den indløbne post; – men der var intet brev fra hende. Han beroligede sig med, at desto sikrere var det, at hun kom om eftermiddagen. Tiden forløb derfor temmelig roligt for ham til klokken tre.

Præcis klokken tre kom han hjem efter at have spist middag. Han satte sig i en lænestol i forværelset, for ikke stadig at måtte gå frem og tilbage, når han hørte en lyd på trappen. Han blev glad, når han hørte skridt neden under i forgangen; det var dog igen et nyt håb. Dog, han ventede forgæves. Klokken blev fire-fem-seks-syv, hun kom ikke. Da løb han stønnende frem og tilbage i værelset, han blev svimmel og kastede sig på sengen. Han var ganske fortvivlet, det var ikke mere til at holde ud – det bedste var: bort, bort – den lykke var dog for dyrt betalt! Eller de måtte træffe en anden aftale – for eksempel, kun vente en time – eller to – på den måde kunne det ikke vedblivende gå, så

ville han gå til grunde, hans arbejdsevne, hans sundhed og til slut også kærligheden. Han mærkede, at han overhovedet slet ikke mere tænkte på hende; hans tanker hvirvlede som i en fortumlet drøm. Han sprang ud af sengen, han rev vinduet op, så ned på gaden, det skumrede ... Å ... der ... der på hjørnet ... han troede at kende hende i enhver dame. Han fjernede sig igen fra vinduet; – han kunne jo ikke mere vente hende; – tiden var udløbet. Og pludselig forekom det ham uhyre dumt, at han havde bestemt disse få timers ventetid. Måske havde hun netop nu haft lejlighed til at komme ... måske hun kunne være kommet i formiddag – og han havde allerede på læberne, hvad han ville sige, når hun næste gang kom, og hviskede sagte for selv: "Jeg vil være hjemme hele dagen for at vente på dig; fra tidlig morgen til den sene aften." Men da han havde talt, gav han sig til at le og hviskede: "Men jeg bliver jo gal, gal, gal!" – Han styrtede igen hen, hvor hun boede. – Der var alt som i går. Der skinnede lys gennem de nedrullede persienner. Han spadserede en halv time frem og tilbage på det modsatte fortov – atter fjernede han sig, da nogle tjenestepiger viste sig i porten. Det forekom ham, at de i dag så på ham, og han var overbevist om, at de talte om han og sagde: Det er den samme herre, som i går gik her frem og tilbage på samme tid. Han spadserede omkring i de nærliggende gader, men da kirkeuret slog ti, og portene blev låset, kom han tilbage og stirrede op på vinduerne. Kun i soveværelset skinnede lys. Han stirrede som forhekset derop. – Han stod hjælpeløs der, kunne intet gøre, ingen spørge. – Han gyste for de timer, som forestod ham. En nat, en morgen, en dag til klokken tre. – Ja, til tre – og så ... hvis hun igen ikke kom? ... En tom droske kom forbi, han vinkede ad

kusken og lod sig langsomt køre frem og tilbage i de stille gader … Han mindedes deres sidste sammenkomst … nej, nej, hun havde ikke ophørt at elske ham – nej, bestemt ikke! – Eller skulle man have fattet mistanke i hendes hjem? Nej, det var umuligt … hidtil var intet spor fremkommet, – og hun var jo så forsigtig. – Der kunne altså kun findes én grund: Hun var syg og sengeliggende. Derfor hørte han ikke heller fra hende … og i morgen ville hun være oppe og først og fremmest sende ham et par linjer for at berolige ham … Ja, men hvis hun først kom op om et par dage eller måske senere … hvis hun var alvorligt syg – for Himlens skyld … hvis hun var meget syg … Nej, nej, nej … hvorfor skulle hun netop være meget syg!

Pludselig fik han en forløsende tanke. Da hun ganske sikkert var syg; så kunne han jo i morgen sende et bud og lade høre til hendes befindende. Buddet behøvede jo ikke at vide, hvem der sendte ham … Ja, ja, sådan skulle det være – han følte sig lykkelig ved at have fået dette indfald.

Natten og den påfølgende dag forløb roligere, skønt han ingen efterretning havde fået, og han var om eftermiddagen mindre nervøs end han plejede; han vidste jo, at i aften ville uvisheden få ende. Han længtes på en inderligere og roligere måde efter hende end de foregående dage.

Klokken otte gik han ud. På et fjernere liggende gadehjørne engagerede han et bybud, som ikke kendte ham. Han vinkede til ham, at han skulle følge med. Ikke langt fra hendes bolig blev han stående med ham. Han indskærpede ham nøje og indtrængende hans hverv.

Han så ved lygteskæret på sit ur og begyndte at gå frem og tilbage. Men straks efter faldt det ham ind: Hvis hendes mand

alligevel havde fattet mistanke, forhørte bybuddet og fulgte med ham herhen? Han fulgte hurtigt efter buddet; så sagtnede han sine skridt og holdt sig i nogen afstand bag ham. Endelig så han ham forsvinde i huset. Albert stod langt derfra, han måtte anstrenge sine øjne for ikke at tabe porten af syne ... Allerede efter tre minutters forløb så han manden komme ud igen ... Han ventede kun et par sekunder for at se, om nogen udspionerede ham, men der kom ingen. Så ilede han hen til ham. "Nå," sagde han ... "hvordan gik det?" – "Jeg skulle takke," svarede manden, "fruen havde det ikke bedre, hun ville først komme op om nogle dage."

"Hvem talte De med?"

"Med en stuepige. Hun gik ind og kom straks efter tilbage, jeg tror at doktoren var der netop nu ..."

"Hvad sagde han?"

Han lod buddet gentage, hvad han allerede havde hørt, og indså endelig, at han ikke havde mere at berette. Hun måtte være alvorligt syg; flere lod øjensynligt høre til hende – derfor havde der intet påfaldende været ved hans bud ... Des mere turde han vove. Han bestilte buddet til samme tid den påfølgende aften.

Hun ville først kunne stå op om nogle dage – mere vidste han ikke ... Om hun tænkte på ham, om hun kunne forestille sig, hvad han led – det anede han intet om.

Mon hun måske gættede, at denne sidste forespørgsel kom fra ham? Herren anbefalede sig; ikke hun, han; man turde måske slet ikke lade hende det vide ... Ja, og hvad fejlede hun? Navnet på hundrede forskellige sygdomme svirrede rundt i hans hoved. – Nå, om et par dage ville hun være oppe, det

kunne altså ikke være noget alvorligt ... Men det sagde man jo altid; da hans egen fader var dødssyg, havde man bestandig svaret sådan ... Han mærkede, at han var begyndt at løbe; da han kom ind i mere befolkede gader, var de mange forbipasserende ham en hindring. Han vidste, at tiden indtil den påfølgende aften ville forekomme ham som en evighed.

Timerne gik, og han forundrede sig af og til over, at han slet ikke kunne tro på, at hans elskede var alvorligt syg. Straks efter syntes det ham at være en synd, at han var så rolig ... Og om eftermiddagen – hvor lang tid var det ikke siden, at det var sket! – læste han flere timer i en bog, som var der intet at frygte.

Bybuddet stod allerede på hjørnet, da Albert indfandt sig der om aftenen. – I aften fik manden yderligere det hverv at indlede en samtale med stuepigen for at få at vide, hvad der egentlig fejlede fruen. Det varede længere end den foregående aften, før manden igen viste sig; og Albert begyndte at blive urolig. Der gik næsten et kvarter, før han så manden komme ud af huset; Albert løb ham i møde.

"Fruen har det meget dårligt ..."

"Hvad siger De?" skreg Albert.

"Fruen skal have det meget dårligt!" gentog manden.

"Hvem har De talt med? Hvad blev der sagt?"

"Stuepigen sagde, at det var meget dårligt ... I dag har der været tre læger. Og herren skal være så fortvivlet."

"Videre, videre ... hvad fejler hun? Har De ikke spurgt om det? Jeg har jo – –"

"Jo, vist har jeg! ... Det er tyfus, og fruen har de to sidste dage ikke været ved bevidsthed."

Albert blev stående og så åndsfraværende på manden. Så spurgte han:

"Ved De ellers intet?"

Manden begyndte atter at fortælle, hvad han allerede havde fortalt, og Albert hørte på ham, som var hvert ord nyt for ham. Så betalte han ham, og gik igen hen foran huset, hvor dem elskede boede. Ja, nu kunne han i sandhed stå der uforstyrret; – hvem bekymrede sig vel deroppe om ham! Og han stirrede på soveværelset, som ville han med sit blik trænge gennem vinduesruder og gardiner. Sygeværelset, ja: det var så selvfølgeligt, at bag disse stille vinduer måtte der ligge en dødssyg! hvorfor havde han dog ikke vidst det den første aften! I dag indså han, at det ikke kunne være anderledes. Der kom en vogn, der holdt foran huset. Han så en herre, som kun kunne være lægen, stige ud og forsvinde i porten. Albert blev stående nær ved den, for at afvente lægens tilbagekomst og med et ubestemt håb om at kunne læse sig noget til i lægens ansigtsudtryk ... Han stod nogle minutter ubevægelig, men så begyndte jorden langsomt at gynge under ham; da mærkede han, at hans øjne var faldet i, og da han atter åbnede dem, forekom det ham, at han havde drømt i mange timer og nu vågnede forfrisket op. At hun var meget syg, måtte han vel tro, men farligt, nej ... Så ung, så skøn og så elsket ... Og pludselig kom han atter i tanker om ordet "tyfus" ... Han vidste egentlig ikke rigtig, hvad det betød. Han mindedes, at han undertiden havde læst det som dødsårsag i fortegnelsen over døde. – Han forestillede sig nu at se hendes navn trykt, og desuden "død den 20. august af tyfus". Det var umuligt, ganske umuligt ... ja, da han forestillede sig det, forekom det ham fuldkommen

umuligt; … det ville være for rædsomt, om han om nogle dage virkelig skulle se det trykt … Han troede ligefrem at have overlistet skæbnen. – Doktoren trådte ud af porten. Albert havde næsten glemt ham. Lægens ansigtsudtryk var lidenskabeligt og alvorligt. Han opgav kusken en adresse, steg ind og kørte bort. – Hvorfor spurgte jeg ham ikke, tænkte Albert … Men så var han alligevel glad ved, at han ikke havde gjort det. Han havde vel kun hørt noget meget dårligt. Nu kunne han vedblivende håbe … Han fjernede sig langsomt fra porten og besluttede ikke at ville vende tilbage, før der var gået en time … Pludselig forestillede han sig, hvorledes det ville være, når hun første gang kom tilbage til ham, efter at være blevet rask … Det hele stod så tydeligt for ham, at han var ganske forbavset. Han vidste endogså, at det den dag ville regne og være gråvejr. Og hun har en regnfrakke på, som hun allerede i forværelset lader falde fra sine skuldre, hun kaster sig i hans arme og kan kun græde, græde. Her har du mig igen … hvisker hun endelig … her er jeg! Pludselig fo'r Albert sammen, han vidste, at det aldrig, aldrig ville ske. Nu havde skæbnen overlistet ham! Han ville aldrig mere komme til ham – for fem dage siden var hun sidste gang hos ham, havde forladt ham for bestandig, og han havde ikke vidst det …

Og igen løb han gennem gaderne, tankerne svirrede i hans hoved, han ønskede, at han måtte miste bevidstheden. Nu stod han atter foran hendes hjem … Porten stod endnu åben og der var lys i spisestue og soveværelse … Albert løb derfra. Han vidste, at hvis han var blevet stående der endnu et øjeblik, så ville han være styrtet op til hende – til hendes seng – til den elskede. – Og som han plejede, måtte han også tænke den tanke

til ende! Og da så han, at hendes mand pludselig forstod alt, ilede til den bevidstløse syge, ruskede hende og skreg: Din elskede er her, din elskede er her!

– Men hun var død ...

Natten gik med urolige drømme, dagen med en sløvende træthed, allerede klokken elleve sendte han bud for at lade høre til hende. Nu lod det sig roligt gøre, hvem bekymrede sig om de mennesker, som lod forespørge; den meddelelse, som han fik, lød: Uforandret ... – Han lå hele eftermiddagen hjemme på sin divan og forstod ikke sig selv. Alt var ham ligegyldigt, og han tænkte: det er dog behageligt at være så træt ... Han sov en del, men da det mørknede, fo'r han pludselig ligesom forbavset op, som var det først nu, den første gang i al denne forstyrrede tid, at han tænkte klart. Og der greb ham en uhyre længsel efter at få vished – i dag måtte han tale med lægen. – Han skyndte sig hen foran hendes hus. Husholdersken stod i porten. Han gik hen til hende, og forbavset over sin ro spurgte han hende: "Hvordan har fruen det?"

Husholdersken svarede: "Åh, det er meget dårligt, hun kommer aldrig op mere ..."

"Det er meget sørgeligt," svarede Albert forbindtligt.

"Ja," svarede den anden, "det er meget sørgeligt – sådan en ung, smuk dame." Dermed forsvandt hun i porten.

Albert så efter hende ... Hun har intet mærket på mig, tænkte han, og i samme øjeblik greb tanken ham, om han ikke turde vove sig op i hjemmet, da han jo var en mester i at kunne forstille sig ... Da kom lægens vogn kørende, Albert hilste, da han steg ud, og fik en høflig genhilsen. Det var ham behageligt

– nu var han på en måde blevet bekendt med ham og kunne bedre spørge, når han kom tilbage.

Han blev stående ubevægelig, det var ham en velgørende tanke, at lægen var hos hende. Han blev der længe … I hvert fald måtte der da være en mulighed for, at hun kunne reddes, ellers opholdt han sig da ikke så længe deroppe, eller hun lå måske allerede i dødskampen … Eller … Åh, bort, bort, bort! – Han ville ikke tænke mere. Det var jo omsonst – alt var jo muligt. – Det forekom ham pludselig, at han hørte doktoren tale; – han opfattede endog ordene: det er en krise. Uvilkårligt så han op til vinduet, som var lukket. Han overvejede, om man ikke under disse omstændigheder, for eksempel når sindet er så oprevet, at sanserne derved skærpes, kan opfatte et menneskes ord gennem lukkede vinduer. Ja, naturligvis, han havde hørt det, det var ingen indbildning, men virkelige udtalte ord – … I samme øjeblik trådte lægen ud af porten. Albert nærmede sig ham. Lægen måtte vel antage ham for en af familiens slægtninge og kunne læse det uudtalte spørgsmål i hans øjne; – han rystede på hovedet. Men Albert ville ikke forstå. Han begyndte at tale. "Tør jeg spørge, hr. professor, hvorledes …" Lægen stod med foden på vogntrinnet, han rystede igen på hovedet, "meget dårligt", sagde han og så på den unge mand … "De er hendes broder, ikke sandt?" – "Ja," sagde Albert … Lægen så deltagende på ham. Så satte han sig ind i vognen og kørte bort. –

Albert så efter vognen, som forsvandt, og med den hans sidste håb. Så gik han, han talte sagte med sig selv, næsten sindsforvirret og hans tænder klaprede. – Altså hvad skal jeg foretage mig i dag? … Det er for sent at tage på landet, det er for

sent, det er alt for sent ... Ja, jeg er bedrøvet! Er jeg bedrøvet? Er jeg så bedrøvet, at jeg ikke længere kan udholde at leve? Nej, jeg vil spadsere, jeg føler jo intet, slet intet. Jeg kunne gå i teatret, ja, eller tage en tur på landet – Åh nej, det er kun noget, som jeg tror, det er jo kun alt sammen vanvid, fordi jeg er så dybt grebet. Ja, jeg er grebet, rystet! At forstå så tydeligt, og intet føle ... intet ... intet. – Jeg må have oplevet noget lignende en gang før ... men hvornår, hvornår! Eller er det måske en drøm? ... Ja, nu går jeg, som enhver anden aften, hjem, som var der intet sket, som var der slet intet sket. – Men hvad bilder jeg mig dog ind! Jeg bliver jo ikke hjemme. I nat løber jeg jo igen hen foran den elskedes hjem, foran den døende elskedes hjem ... og hans tænder klaprede.

Pludselig befandt han sig i sit værelse, men kunne ikke huske, hvordan han var kommet der. Han tændte lys, og satte sig på divaen. Jeg ved, hvordan det er, sagde han til sig selv: Sorgen banker på, og jeg vil ikke indlade den. Men jeg ved, at den står derude, jeg kan se den gennem kikhullet. Åh, hvor dumt, hvor dumt ... Min elskede vil altså dø ... ja, hun vil, hun vil! Eller håber jeg måske endnu og er derfor ganske rolig? Nej, jeg ved det ganske bestemt. Ak, og lægen har antaget mig for hendes broder! Hvis jeg havde svaret ham: Nej, jeg er hendes elsker, eller: Jeg er hendes Seladon. Jeg er hendes fortvivlede Seladon ...

Herre i Himlen! skreg hen pludselig højt; sprang op og løb frem og tilbage i værelset ... Jeg har lukket sorgen ind! Den er her! Anna, Anna, min søde, min eneste, min elskede Anna! ... Og jeg kan ikke være hos dig! Netop ikke jeg, jeg, den eneste, som du tilhører ... Måske er hun slet ikke bevidstløs! Og hun længes

efter mig, – og jeg kan ikke komme til hende. – Tør ikke. Eller måske, i sidste øjeblik, når hun føler sig løst fra alle jordiske hensyn, vil hun sige, hviske: Hent ham – jeg vil endnu en gang se hende … Og hvordan ville *han* tage det!

Efter en stunds forløb stod alt levende for ham. Han så sig selv ile op ad trappen, hendes mand modtog ham og førte ham selv til den døendes seng. Hun smilede til ham, men hendes øjne var brustne. – Han bøjede sig over hende, omfavnede hende, og da han igen rettede sig, havde hun draget det sidste suk – … Og nu trådte hendes mand hen til ham og sagde: Gå nu, min herre, vi har vist ikke mere at sige hinanden – Men sådan er livet ikke, nej … Det ville jo være det skønneste, det allerskønneste, – se hende endnu en gang og føle, at hun elskede ham! Han måtte jo se hende endnu en gang på en eller anden måde … ja, for Himlens skyld, han kunne dog ikke lade hende dø, uden endnu en gang at have set hende. Det ville være for forfærdeligt! Han havde jo endnu ikke rigtig overvejet det. Ja, men hvad skulle han gøre? Det var snart midnat! Under hvilket påskud kan jeg gå derop, spurgte han sig selv. Behøver jeg et påskud nu … nu, da døden … men selv om hun … dør – har jeg så ret til at forråde hendes hemmelighed, at plette hendes minde for hendes mand, hendes familie – –? Men … jeg kunne agere gal. Åh – jeg kan jo ganske godt forstille mig … åh Gud – hvad er det dog igen for et komedieanfald! Til visse, hvis han kunne gennemføre rollen godt og derefter blev spærret inde for livstid i en galeanstalt … eller hvis hun skulle komme sig, og hun selv ville erklære ham for en gal, som hun aldrig havde kendt, aldrig havde set –! Åh, mit hoved, mit hoved! Han kastede sig på sengen. Nu mærkede han, at nattens stilhed omgav ham. –

Nu, sagde han til sig selv, vil jeg tænke i ro. Jeg vil se hende endnu en gang ... ja, i alt fald, det *vil* jeg.

Og hans tanker hvirvlede videre: Han så sig selv i hundredе forklædninger stige op ad trappen til hendes hjem: som professorens assistent, som apotekermedhjælper, som tjener, som tigger; til sidst så han sig endog som ligpynter ved siden af den døde, som han hyllede i det hvide klæde og lagde i kisten. Han vågnede hen ad morgenstunden. Vinduet havde stået åbent, og skønt han lå påklædt på sengen, frøs han, det var begyndt at regne, eg vinden havde drevet regnen ind i værelset.

Efteråret er der altså, tænkte Albert ... Så rejste han sig og så på uret. Jeg har dog sovet fast i fem timer. – Der kan være sket meget i den tid. – Han fo'r sammen. – Det er underligt, pludselig ved jeg ganske bestemt, hvad jeg vil gøre. Jeg vil nu gå derhen, til entredøren, slå min krave op, og ... selv spørge ...

Han skænkede sig et glas cognac, som han hurtigt drak. Så så han ud ad vinduet. Uh, hvor gaderne så ud. Det er vel også meget tidligt ... Det er alle sammen mennesker, som allerede har noget at bestille klokken syv. Ja, i dag er jeg også et menneske, som allerede har noget at gøre klokken syv – ... "Meget dårligt," havde doktoren sagt i går ... Men derfor behøver man ikke at dø ... Og jeg havde dog i går følelsen af, at hun allerede ... af sted, af sted. Han tog sin overfrakke på, tog en paraply og trådte ud i forstuen. Hans tjener så forbavset på ham ... "Jeg kommer snart tilbage," sagde han og gik. Han gik langsomt, det var ham egentlig meget pinligt selv at gå derop.

Hvad skulle han vel sige?

Han kom bestandig nærmere: nu var han allerede i gaden og så huset i det fjerne. Det forekom ham så fremmed. På den tid

af dagen havde han jo ikke før set det. Hvor forunderligt var ikke dette blege lys, som den regnfyldte morgen bredte over byen. Ja, på sådanne dage dør man. – Hvis Anna på hin dag, da hun sidste gang besøgte ham, havde taget afsked med ham, så ville han måske allerede i dag have glemt hende. Ja, ganske sikkert – for det forekom ham uhyggeligt længe siden, at han sidste gang så hende. Hvor dog sådan en regnmorgen kan forfalske éns tidsbegreb ... ak Gud ... Albert var meget træt, meget adspredt ... Han var næsten ved at gå forbi huset.

Porten var åben, Albert gik meget rolig gennem den – men pludselig, da han gik op ad trappen, gik det op for ham, hvad der var sket, hvad der ville ske, hvad han ville erfare. Det forekom ham, at han havde tilbagelagt vejen herhen halvsovende, og at han nu pludselig vågnede op. Han greb sig til hjertet med begge hænder, før han gik videre. Det var altså trappen, han havde jo aldrig før set den ... Den var halvmørk; små gasblus på væggen lyste den op ... Her på første sal boede hun. Men hvad betød det? ... Begge fløjdørene stod jo vidt åbne. – Han kunne se ind i forværelset – men der var ingen derinde. Han åbnede en dør, den førte ind til køkkenet. Men der var heller ingen. Et øjeblik blev han ubeslutsomt stående. Nu åbnedes stuedøren, og en pige kom stille ud, men bemærkede ham ikke. Albert trådte hen til hende.

"Hvordan har fruen det?" spurgte han.

Pigen så åndsfraværende på ham.

"Hun er død for en halv time siden," svarede hun. Dermed fjernede hun sig og gik ud i køkkenet.

Albert havde følelsen af, at alt omkring ham på en gang blev dødsstille; han vidste bestemt, at i dette øjeblik ophørte alle

hjerter at slå, alle mennesker at gå, alle vogne at køre, alle ure at tikke. Han fornemmede, hvorledes hele den levende verden standsede. Det er altså døden, tænkte han ... Så har jeg ikke fattet den rigtigt i går ...

"Undskyld," sagde en stemme bag ham; det var en sortklædt herre, der var kommet op ad trappen og ville gå ind i forværelset, men blev hindret heri, da Albert stod i døren. Albert trådte et skridt længere ind og lod herren gå forbi. Denne agtede ikke på ham, men gik rask ind i stuen og lod døren stå halvåben. Albert kunne nu se ind i det næste værelse. Derinde var næsten mørkt, da persiennerne var rullet ned; han så et par skikkelser, som sad om et bord, rejse sig og hilse på den indtrædende herre. Han hørte, de hviskede ... Så forsvandt de ind i sideværelset. Albert blev stående i døren og tænkte: Derinde ligger hun, det er endnu ikke en uge siden, jeg holdt hende i mine arme ... Og jeg tør ikke gå derind. – Han hørte stemmer på trappen. To damer kom op ad den og gik forbi ham ... Den ene, yngre, havde forgrædte øjne. Hun lignede den elskede. Det var vist hendes søster, som hun en gang havde talt til ham om. En ældre dame modtog de to, omfavnede dem og græd stille. "For en time siden," sagde den gamle dame – "ganske pludseligt" ... Hun kunne ikke tale mere for gråd; alle tre forsvandt gennem det halvmørke værelse ind i sideværelset. Ingen lagde mærke til ham.

Jeg kan jo ikke blive stående her, tænkte Albert. Jeg vil gå, og komme tilbage om en time. – Han fjernede sig, og et øjeblik efter stod han på gaden. Morgentravlheden var begyndt, mange mennesker ilede forbi ham, og vognene rullede.

Om få timer vil der være flere mennesker deroppe, og jeg kan let blande mig imellem dem. Hvor dog visheden beroliger … Jeg befinder mig bedre end i går, skønt hun er død … for en halv time siden … Om tusind år vil hun ikke være livet fjernere end nu … og dog. Bevidstheden om, at hun endnu for en time siden har åndet, bibringer mig den opfattelse, at hun endnu må have vidst noget om tilværelsen, noget, som man ikke aner, så længe man lever … Måske er det ufattelige øjeblik, hvor vi går fra livet over i døden, vor stakkels evighed … Ja, nu er det også forbi med ventetiden om eftermiddagen … Jeg skal aldrig mere stå ved kikhullet – aldrig mere, aldrig mere … – Disse timer forekom ham nu usigeligt skønne. Endnu for nogle dage siden havde han været så lykkelig – ja, lykkelig. Det havde været en inderlig, dyb salighed. Ak, når hun ilede op ad det sidste trappetrin … Når hun kastede sig i hans arme … Og når hun uden at tale, uden at bevæge sig, hvilede på de hvide puder i det dæmpet belyste værelse, som duftede af blomster og cigaretter … Forbi, forbi.

Jeg rejser, det er det eneste, jeg kan gøre. Vil jeg i det hele taget endnu kunne betræde mit værelse? Jeg ville jo græde hele dagen, bestandig, bestandig ville jeg græde. Han kom forbi en restaurant. Han kom i tanker om, at han intet havde nydt, siden foregående dags middag; han gik derind for at spise frokost. – Da han forlod lokalet, var klokken over ni. – Nu kan jeg igen gå derhen – jeg må jo se hende endnu en gang … hvad vil jeg dog der? … Vil jeg kunne få hende at se? … Jeg må se hende … ja, jeg må se min, min, min elskede døde Anna en sidste gang. – Men vil man lade mig komme ind i dødsværelset? … Sikkert, der vil være flere mennesker, og alle dørene vil stå åbne.

Han skyndte sig derhen. Husholdersken stod i porten, hun hilste, da han gik forbi; på trappen passerede han to herrer, som ligeledes gik derop. Allerede i forværelset stod flere mennesker. Fløjdørene stod vidt åbne, Albert trådte ind. Forhænget for det ene vindue var trukket til side, derved faldt der noget lys ind i værelset. Der befandt sig omtrent tolv personer, som dels sad, dels stod og talte sagte sammen. Den gamle dame, som han allerede tidligere havde set, sad aldeles sammenbrudt i hjørnet af en mørkerød sofa. Da Albert gik forbi hende, så hun ham; han standsede og rakte hende hånden. Hun nikkede og begyndte igen at græde. Albert så sig om; den anden dør, der førte ind til sideværelset, var lukket. Han henvendte sig til en herre, som stod og så åndsfraværende ud ad vinduet ... "Hvor ligger hun?" spurgte han. Herren viste med hånden til højre. Albert åbnede sagte døren. Han blev blændet af det fulde lys, som strømmede ham i møde. Han befandt sig i et lille lyst værelse med tapeter i hvidt med guld og lyseblå møbler. Der var ingen mennesker derinde, døren til det næste værelse stod på klem. Han trådte ind. Det var soveværelset.

Vinduesskodderne var tillukkede, en ampel var tændt derinde. På sengen lå den døde udstrakt. Det hvide dække var bredt over hende indtil hendes læber; ved hovedet stod et tændt lys, som kastede et grelt skær over det askegrå ansigt. Han ville ikke have genkendt hende, hvis han ikke havde vidst, at det var hende. Først lidt efter lidt gik ligheden op for ham, først lidt efter lidt blev det Anna, hans Anna, som lå dér, og for første gang efter at disse skrækkelige dage var begyndt, mærkede han tårer i sine øjne. Han følte en hed, brændende smerte i brystet, han kunne have skreget højt, havde kunnet knæle for hende,

kysset hendes hænder … Nu først opdagede han, at han ikke var ene med hende. Der var én, der som var sunket ned foran sengen, havde begravet sit hoved i ligklædet, og holdt den dødes ene hånd fast i begge sine hænder. I det øjeblik, da Albert forsøgte at gå et skridt nærmere, hævede den anden hovedet. Hvad skal jeg sige til ham? – Men han følte allerede sin højre hånd grebet og trykket af den knælende og hørte ham med tårekvalt stemme hviske: Tak, tak. – Så vendte den grædende sig igen bort, bøjede hovedet og hulkede sagte. Albert blev stående en stund endnu og betragtede den døde med en slags kold opmærksomhed. Tårerne var igen forsvundet. Hans smerte blev pludselig tør og upersonlig. Han vidste, at en gang ville dette møde forekomme ham skrækkeligt og tillige komisk. Han ville have forekommet sig selv latterlig, hvis han havde hulket sammen med ham, som knælede dér.

Han vendte sig om for at gå. Ved døren blev han stående og så endnu en gang tilbage. Det flimrende lys bevirkede, at han troede at se et smil på Annas læber. Han nikkede til hende, som tog han afsked med hende, og hun kunne se det. Nu ville han gå, men det forekom ham pludselig, som om hun holdt ham fast med smilet. Og det blev på en gang til et foragtende, fremmed smil, som syntes at tale til ham, og han kunne forstå det. Smilet sagde: Jeg har elsket dig, og nu står du som en fremmed og fornægter mig. Sig ham dog, at jeg din, at det er *din* ret at knæle ned foran sengen og kysse mine hænder. Sig ham det! Hvorfor siger du ham det ikke? Men han vovede det ikke. Han holdt hånden over øjnene for ikke at se hendes smil …

Han listede stille ud af værelset og lukkede døren efter sig. Han gik gysende gennem den lyse salon, sneg sig gennem det

halvmørke værelse forbi alle dem, som var derinde, som hviskede sammen, og mellem hvem han ikke turde blive, ilede gennem forværelset og ned ad trappen, og da han var uden for porten, sneg han sig videre langs med huset, og hans skridt blev bestandig hurtigere, blot bort fra husets nærhed, og han ilede dybt beskæmmet gennem gaderne; det forekom ham, at han ikke turde sørge som de andre, det var ham, som havde hans døde elskede jaget ham bort, fordi han havde fornægtet hende.

De døde tier

Han kunne ikke længere udholde at sidde stille i vognen; han stod ud og gik frem og tilbage. Det var temmelig mørkt; de få gadelamper i disse stille, afsidesliggende gader flakkede usikkert i vinden. Det var holdt op med at regne, fortovene var næsten tørre; men de gader, som ikke var brolagte var endnu fugtige, og hist og her havde der dannet sig en lille vandpyt. Det er mærkværdigt, tænkte Franz, hvordan man her, kun hundrede skridt fra Prateren, kan tro sig hensat til en eller anden lille ungarsk flække. Men – her kunne man dog i det mindste være sikker; her ville de ikke træffe på nogen af hendes frygtede bekendte. Han så på uret ... syv – og det var allerede mørkt som natten. Efteråret er kommet tidligt. Og så den pokkers storm.

Han trak kraven op om ørene og gik hurtigere frem og tilbage. Glasset i gadelygterne klirrede. "Endnu en halv time," sagde han til sig selv, "så kan jeg gå. Jeg ville næsten ønske, den allerede var gået." Han blev stående på hjørnet; her kunne han overskue begge de to gader, hvor hun kunne komme fra.

Ja, i dag ville hun komme, tænkte han, medens han holdt fast i hatten, der truede med at flyve fra ham. – Fredag – møde i professorkollegiet – så ville hun vove sig ud, kunne slet ikke lade være ... Han hørte lyden af klokken fra hestesporvognen; så begyndte også klokken på den nærliggende Nepomuk-kirke at ringe. Gaderne blev mere livlige og flere mennesker passerede ham: mest ekspedienter fra butikkerne, forekom det ham; de havde fri klokken syv. Alle gik rask til og udkæmpede en

ligefrem kamp med stormen, som gjorde deres gang besværlig. Ingen tog sig af *ham*; kun et par butikspiger så en smule nysgerrigt på ham. – Pludselig så han en kendt skikkelse komme hurtigt imod sig. Han ilede hende i møde. Ingen vogn? tænkte han. Er det hende?

Det var hende; da hun fik øje på ham, fremskyndede hun sin gang.

"Du kommer gående?" sagde han.

"Jeg har sendt vognen videre til Karl-teateret. Jeg tror, jeg har kørt med den samme kusk før."

En herre overhalede dem og kastede et flygtigt blik på hende. Den unge mand så stift på ham, næsten truende; herren skyndte sig videre. Hun så efter ham. "Hvem var det?" spurgte hun ængsteligt.

"Jeg kender ham ikke. Her kommer ikke nogen, der kender os, vær blot rolig. – Men skynd dig nu; lad os stige ind."

"Er det din vogn?"

"Ja."

"En åben vogn?"

"For en times tid siden var det stadig godt vejr."

De løb derhen; den unge kvinde steg ind.

"Kusk!" råbte den unge mand.

"Hvor er han blevet af?" spurgte den unge kvinde.

Franz så omkring sig. "Det er utroligt," råbte han, "fyren er ikke at se."

"For Himlens skyld!" råbte hun dæmpet.

"Vent et øjeblik, min ven; han er sikkert derinde et sted."

Den unge mand åbnede døren til et lille værtshus; ved et bord sammen med et par andre sad kusken; han rejste sig hurtigt.

"Straks, nådige herre," sagde han og drak stående sit glas ud.

"Hvad tænker De dog på?"

"Undskyld, Deres Nåder, jeg er straks parat."

Han ilede, en smule usikker på benene, ud til hestene. "Hvor skal vi køre hen, Deres Nåder?"

"Prateren – Lysthuset."

Den unge mand steg ind.

Den unge kvinde lænede sig tilbage, og sad skjult, næsten sammenkrøben, i hjørnet under den opslåede kaleche.

Franz greb begge hendes hænder. Hun sad ubevægelig. – "Vil du dog ikke i det mindste sige godaften til mig?"

"Jeg beder dig, lad mig blot være et øjeblik, jeg er ganske forpustet."

Den unge man lænede sig tilbage i sit hjørne. De tav begge en stund. Vognen var nu bøjet ind i Praterstraße, kørte forbi Tegethoff-monumentet, og fløj få sekunder senere ind på den brede, mørke Prater-allé. Pludselig omslyngede Emma den elskede med begge arme. Han skød stille sløret bort, som endnu skilte ham fra hendes læber, og kyssede hende.

"Endelig er jeg hos dig!" sagde hun.

"Ved du, hvor lang tid vi ikke har set hinanden?" udbrød han.

"Siden i søndags."

"Ja, men dengang var det kun på afstand."

"Hvad mener du? Du var jo hjemme hos os."

"Ja ... hos *jer*. Åh, det kan ikke fortsætte. Hos jer kommer jeg slet ikke mere. Men hvad er der nu i vejen?"

"Der kørte en vogn forbi os."

"Kæreste barn, de folk, der kører her i Prateren på denne tid, bekymrer sig sikkert ikke om os."

"Det tror jeg heller ikke. Men nogen kunne tilfældigt kigge ind i vognen."

"Det er jo umuligt at genkende nogen."

"Jeg beder dig, lad os køre en anden vej."

"Som du vil."

Han råbte til kusken; han lod ikke til at høre noget. Så bøjede han sig frem og skubbede til ham. Kusken vendte sig om.

"De skal vende om. Og hvorfor pisker De dog sådan på hestene? Vi har jo ikke noget hastværk, hører De! Vi vil køre til ... De ved, den allé, der fører til Reichsbrücke."

"Ud på Reichsstraße?"

"Ja, men sæt dog farten ned, det er jo fuldkommen unødvendigt."

"Men nådige herre, stormen – den gør hestene så vilde."

"Å, nå sådan – stormen." Franz lænede sig igen tilbage.

Kusken vendte hestene. De kørte tilbage.

"Hvorfor så jeg dig ikke i går?" spurgte hun.

"Hvordan skulle jeg have kunnet det?"

"Jeg tænkte, at du også var indbudt hos min søster."

"Nå."

"Hvorfor var du der ikke?"

"Fordi jeg ikke kan holde ud at være sammen med dig, når der er andre mennesker omkring os. Nej, aldrig mere."

Hun trak på skuldrene.

"Hvor er vi nu?" spurgte hun så.

De kørte under jernbanebroen ud på Reichsstraße.

"Så går det mod den store Donau," sagde Franz, "vi er på vej mod Reichsbrücke. Her finder vi ikke nogen, vi kender!" tilføjede han spøgende.

"Vognen skumpler forfærdeligt."

"Ja, nu kører vi igen på brosten."

"Hvorfor kører han sådan hid og did?"

"Det er kun noget, du tror." Han syntes også selv, at vognen svingede mere voldsomt end nødvendigt fra side til side, men han ville ikke sige det højt, for ikke at gøre hende mere ængstelig.

"Jeg har en del alvorlige ting at tale med dig om i dag, Emma."

"Så må du hellere begynde, for klokken ni må jeg være hjemme igen."

"Det hele kan være afgjort med to ord."

"Gud i Himlen, hvad er det dog?" ... råbte hun.

Vognen var kommet ind i sporvognskørebanen og gjorde nu, da kusken ville ud fra den, en så skarp vending, at den truede med at vælte. Franz bankede kusken på frakken. "Hold stille!" råbte han til ham. "De er jo fuld."

Kusken fik med noget besvær hestene standset. "Men nådige herre ..."

"Kom, Emma, lad os stige af her."

"Hvor er vi?"

"Allerede ved broen. Det stormer vist heller ikke så voldsomt mere. Lad os gå et stykke. Man kan jo ikke tale ordentligt sammen, når man kører."

Emma trak sløret ned og fulgte ham.

"Kalder du det ikke at storme?" råbte hun, da hun steg ned og var ved at blive revet omkuld af et vindstød.

Han tog hendes arm. "Følg efter os," råbte han til kusken. De spadserede afsted. De sagde ingenting, før de næsten havde

nået broen; først da de hørte vandet bruse under sig, blev de stående en stund. Mørket lå dybt omkring dem. Den brede strøm bredte sig grå og ubestemte, i det fjerne så de røde lys, som syntes at svæve over vandet og spejle sig i det. Fra den side af floden, de netop havde forladt, sænkede nogle lysstriber sig skælvende i vandet; på den anden side var det, som om floden fortabte sig i det sorte mørke. Nu syntes der at lyde en fjern torden, der kom nærmere og nærmere; uvilkårligt så de begge i retning af det sted, hvor de røde lys flimrede; en tog med oplyste vinduer rullede ind mellem jernbuerne, som pludselig ligesom voksede ud af mørket og straks igen sank tilbage. Nu forsvandt tordenen næsten, der blev stille; kun vinden vedblev at komme i pludselige stød.

Efter at have tiet længe, sagde Franz: "Vi må væk herfra."

"Ja, naturligvis," svarede Emma dæmpet.

"Vi må væk," sagde Franz livligt, "langt væk, mener jeg ..."

"Men det går jo ikke."

"Det er fordi vi er feje, Emma; derfor er det umuligt."

"Og mit *barn*?"

"Han vil tilgive dig, det er jeg overbevist om."

"Og hvordan?" spurgte hun stille ... "Løbe bort i nattens mulm og mørke?"

"Nej, slet ikke. Du behøver ikke at gøre andet, end ganske enkelt sige til ham, at du ikke mere kan leve sammen med ham, fordi du tilhører en anden."

"Er du vanvittig, Franz?"

"Hvis du vil, skal jeg spare dig for selv dette, – jeg vil selv sige ham det."

"Det må du ikke gøre, Franz."

Han forsøgte at se hende; men i mørket kunne han ikke skelne andet, end at hun havde hævet hovedet og vendt det mod ham.

Han tav en stund. Så sagde han roligt: "Vær ikke bange, jeg skal ikke gøre det."

De nærmede sig den anden bred.

"Hører du ikke?" sagde hun. "Hvad er det?"

"Det kommer der ovre fra," sagde han.

Langsomt raslede det frem fra mørket; et lille rødt lys svævede imod dem; nu så de, at det kom fra en lille rød lygte, som sad foran på en bøndervogn; de kunne dog ikke skelne, om der var mennesker i vognen. Lige bag den kom endnu to vogne af samme slags. I den sidste kunne de se en mand i bondedragt, som var ved at tænde sin pibe. Vognene passerede dem. Så hørte de igen ingenting andet end den dumpe støj fra drosken, der rullede langsomt afsted tyve skridt bag dem. Nu sænkede broen sig let ned mod den anden bred. De så, hvorledes gaden forsvandt i mørket foran dem mellem træerne.

Til højre og venstre for dem lå dybt nede engene på bredden; det var som at se ned i en dyb afgrund.

Efter at have tiet længe, sagde Franz: "Altså den sidste gang ..."

"Hvad?" spurgte Emma sørgmodigt.

"- Hvor vi er sammen. Bliv hos ham. Jeg siger dig adieu."

"Mener du det alvorligt?"

"Helt og aldeles."

"Men det jo *dig*, der altid fordærver os de par timer, vi har sammen, ikke jeg – kan du ikke indse det!"

"Jo, jo, du har ret," sagde Franz. "Kom, lad os køre tilbage."

Hun tog et fastere greb i hans arm. "Nej," sagde hun blidt, "ikke nu. Jeg lader mig ikke sende bort på den måde."

Hun trak ham ind til sig og kyssede ham længe. "Hvor kom vi hen," spurgte hun så, "hvis vi fortsatte at køre videre frem?"

"Den vej går direkte til Prag, mit barn."

"Så langt vil jeg ikke," sagde hun smilende, "bare lidt længere endnu, hvis du vil." Hun pegede ud i mørket.

"Hallo, kusk!" råbte Franz.

Han hørte ingenting.

Franz råbte: "Så hold dog stille!"

Vognen blev ved at køre. Franz løb efter den. Nu så han, at kusken sov. Franz fik ham vækket med høje råb. "Vi vil gerne køre et stykke videre – lige ud ad gaden der – forstår De mig?"

"Ja, ja, det er godt, nådige herre ..."

Emma steg ind, derpå Franz. Kusken tog fat med pisken; som rasende fløj hestene over den brede gade. Men de to i vognen holdt hinanden fast i favnen, medens vognen slingrede frem og tilbage.

"Det her er ikke særlig rart," hviskede Emma ganske tæt ved hans mund. I samme øjeblik var det, som om vognen pludselig fløj op i luften – hun følte det, som om hun blev kastet fremad, ville klamre sig til et eller andet, men greb ud i det tomme rum; det forekom hende, som hun ligesom drejede rundt i en rasende fart, hun måtte lukke øjnene – og pludselig mærkede hun, at hun lå på bunden af vognen, og en vældig, tung stilhed brød ind over hende, som om hun var langt fra hele verden og ganske alene.

Så hørte hun en mængde forskellige lyde imellem hinanden: Støj fra hestehove, der slog mod stenbroen tæt ved, en svag

klynken; men hun kunne ikke se nogen ting. Nu blev hun grebet af en frygtelig angst, hun skreg; hendes angst voksede, men hun hørte ikke sit eget skrig. Hun vidste pludselig ganske nøje, hvad der var sket: Vognen var stødt mod et eller anden, sikkert en milesten, var væltet, og de var blevet kastet ud. Hvor er *han*? var hendes næste tanke. Hun råbte hans navn. Og hun hørte sit eget råb, ganske vist kun svagt, men hun hørte det dog. Der kom intet svar. Hun prøvede på at rejse sig. Det lykkedes hende at komme op at sidde, og idet hun rakte ud med hånden, mærkede hun et menneskelegeme ved siden af sig. Og nu blev hun i stand til at gennemtrænge mørket med sit blik. Franz lå ved siden af hende, fuldstændig ubevægelig. Hun berørte med sin udstrakte hånd hans ansigt; hun mærkede noget fugtigt og varmt, der flød ned over det. Hun tabte vejret. Blod ...? Hvad var der da sket? Franz var såret og bevidstløs. Og kusken – hvor var han? Hun kaldte på ham. Intet svar. Hun sad stadig på jorden. Der er ikke tilstødt mig noget, tænkte hun, skønt hun havde smerter i alle lemmer. Hvad gør jeg nu, hvad gør jeg nu ... det kan vel ikke være muligt, at jeg slet ikke er kommet til skade. "Franz!" kaldte hun. En stemme svarede tæt ved: "Hvor er De, nådige frøken, hvor er den nådige herre? Der er vel ikke tilstødt Dem noget? Vent lidt, frøken, – jeg tænder lygten, så vi kan se; jeg ved virkelig ikke, hvad der tog ved de krikker. Det er ikke min skyld, ved Gud ... de forbandede heste er ramlet ind i en grusbunke."

Emma havde nu fået rejst sig helt op, selv om det gjorde ondt i alle lemmer, og det beroligede hende noget, at kusken ikke var kommet til skade. Hun kunne høre, hvordan manden åbnede lygten og strøg en tændstik. Ængstelig ventede hun på lyset.

Hun turde ikke røre ved Franz, der lå foran hende på jorden, endnu engang; hun tænkte: når man ikke kan se noget, virker det alt sammen meget mere forfærdeligt; jeg er sikker på, at han havde åbne øjne … det er nok ingenting.

Nu kom der et lysskær ude fra siden. Hun så pludselig vognen, der til hendes forundring ikke lå væltet omkuld på jorden, men kun stod på skrå i vejgrøften, som om et hjul var knækket. Hestene stod fuldstændig stille. Lyset nærmede sig; hun så skæret fra lygten næsten lige over en milesten; så krøb det hen over Franz' fødder, gled op over hans legeme, belyste hans ansigt og stod så stille. Kusken havde stillet lygten på jorden, lige ved siden af den liggendes ansigt. Emma faldt ned på knæ, og det var hende, som om hendes hjerte ophørte at slå, da hun så hans ansigt. Det var blegt; øjnene stod halvåbne, så at hun kun kunne se det hvide i dem. Fra den venstre tinding løb langsomt en stribe af blod ned over kinden og forsvandt under kraven ved halsen. Han havde bidt sig med tænderne i underlæben. "Det er jo ikke muligt!" sagde Emma til sig selv.

Også kusken var knælet ned og stirrede på hans ansigt. Så tog han med begge hænder om hovedet og løftede det op. "Hvad er det, De gør?" skreg Emma med halvkvalt stemme og gøs tilbage for dette hoved, der ligesom havde løftet sig af sig selv.

"Nådige frøken, det ser ud til, at der er sket en stor ulykke."

"Det er ikke sandt," sagde Emma. "Det kan ikke være sandt. Er der tilstødt Dem noget? Og jeg …"

Kusken sænkede langsomt hovedet ned igen – ned i Emmas skød. Hun skælvede. "Hvis der dog blot kom nogen … hvis blot de bønder var kommet et kvarter senere …"

"Hvad skal vi gøre?" spurgte Emma med bævende læber.

"Ja, frøken, hvis vognen blot ikke er helt ødelagt ... men som den nu er ... Vi bliver nødt til at vente, til der kommer nogen." Han vedblev at tale, uden at Emma opfattede noget af, hvad han sagde; men imens var det, som om hun kom til besindelse, og hun vidste, hvad der var at gøre. "Hvor langt er der til det næste hus?" spurgte hun.

"Ikke særlig langt, frøken, der ligger jo allerede Franz Josefsland ... Hvis det var lyst, kunne vi se husene, man kan være der på fem minutter."

"Gå De derhen. Jeg bliver her, men hent nogen."

"Javel, frøken, men jeg tror det var bedre, hvis jeg blev her hos Dem – det kan ikke vare længe, før der kommer nogen – det er jo dog et hovedstrøg, og –"

"Så er det for sent, det kan være for sent. Vi har brug for en læge."

Kusken så på den bevidstløses ansigt, derpå så han hovedrystende på Emma.

"Det kan De da ikke vide," råbte Emma, "og heller ikke jeg."

"Jomen, frøken ... hvor skulle jeg finde en læge i Franz Josefsland?"

"Så kan vel nogen derfra tage ind til byen og –"

"Frøken, ved De hvad? Jeg tror minsæl, at de nok har en telefon derhenne. Så kunne vi ringe til redningsselskabet."

"Ja, det er det bedste! Gå blot, løb, for Himlens skyld! Og få nogen til at komme med tilbage ... og ... og ... jeg beder Dem, gå nu, hvad laver De dog?"

Kusken så ned på det blege ansigt, som nu hvilede i Emmas skød. "Redningsselskabet, læge – det vil alt sammen ikke nytte noget."

"Gå nu! For Guds skyld! Gå!"

"Jeg går straks – men nu må De ikke blive bange, frøken, når De bliver alene i mørket." Og han ilede hurtigt ned ad gaden. "Jeg kan ikke gøre for det, ved Gud," mumlede han hen for sig. "Det var da også en idé, midt om natten på Reichsstraße ..."

Emma var alene med det ubevægelige legeme på den mørke gade. Hvad nu? tænkte hun. Det er da ikke muligt ... fo'r det stadig gennem hovedet på hende ... det er da ikke muligt. – Så var det pludselig, som om hun hørte et åndedrag ved siden af sig. Hun bøjede sig ned mod de blege læber. Nej, der var intet åndedræt at spore. Blodet på tindingen og på kinderne så ud til at være tørret ind. Hun stirrede på øjnene, de brustne øjne, og fo'r sammen. "Ja, hvorfor tror jeg dog ikke på det – det er jo ganske sikkert ... det er døden!" En skælven gennemrystede hende. Hun følte kun dette: at hun sad ved en død. Jeg og en død, en død i mit skød. Og med skælvende hænder skød hun hovedet bort, så han igen kom til at ligge på jorden. Og nu kom en følelse af forfærdelig forladthed over hende. Hvorfor havde hun sendt kusken bort? Det var jo vanvid. Hvad skulle hun gøre, alene der på landevejen med den døde mand? Hvis der nu kom nogen ... Ja, hvad skulle hun gøre, hvis der kom nogen? Hvor længe skulle hun vente her? Og hun så igen på den døde. Jeg er ikke alene med ham, faldt det hende pludselig ind. Lygten er jo dér. Og det forekom hende, som var det lys noget elsket og venligt, som hun måtte takke. Der var mere liv i denne lille flamme, end i hele den store nat rundt om hende; ja det var hende næsten, som dette lys var en beskyttelse for hende mod den blege, frygtelige mand, som lå ved siden af hende på

jorden … Og hun stirrede ind i lyset, indtil det flimrede for hendes øjne og flammen begyndte at danse.

Og pludselig følte hun sig, ligesom når hun vågnede. Hun sprang op! Det går jo ikke, det er jo umuligt, man må ikke finde mig her, sammen med ham … Det forekom hende, at hun så sig selv stå der på vejen, ved hendes fødder den døde og lygten; og det var som hun var forunderlig stor der i mørket. Hvad venter jeg på, tænkte hun, og tankerne jog afsted … Hvad venter jeg på? På at der kommer nogen? – Men hvad skulle de dog bruge mig til? De vil komme og spørge … og jeg … hvad gør jeg egentlig her? Alle vil spørge, hvem jeg er. Hvad skal jeg så svare dem? Intet. Ikke et ord vil jeg sige, når de kommer; jeg vil tie. Ikke et ord … de kan jo ikke tvinge mig.

Hun hørte stemmer i det fjerne.

Allerede? tænkte hun. Hun lyttede ængstelig. Stemmerne kom fra broen. Det kunne altså ikke være de folk, kusken var gået efter. Men hvem de end var – de ville i alle tilfælde bemærke lyset – og det måtte ikke ske, så ville hun være opdaget.

Og hun stødte lygten omkuld med foden. Den slukkedes. Nu stod hun i dybt mørke. Hun kunne intet se. Heller ikke ham så hun mere. Kun de hvide grusbunker glimtede en smule. Stemmerne kom nærmere. Hun begyndte at skælve over hele kroppen. Blot ikke blive opdaget her. For Himlens skyld, det er jo det eneste vigtige, kun på det og slet intet andet kom det an – hun ville være fortabt, hvis et eneste menneske erfarede at hun havde været elskerinde til … Hun foldede krampagtigt hænderne. Hun bad til, at disse mennesker på den anden side af gaden ville gå forbi, uden at bemærke hende. Hun lyttede. Ja,

derovre … Hvad er det dog, de snakker om? … Det er to eller tre kvinder. De har bemærket vognen, for de siger et eller andet om den, hun kan skelne nogle af ordene. En vogn … væltet … hvad siger de nu? Hun kan ikke forstå det. De går videre … nu er de forbi … Gud ske lov! Og nu, hvad nu? O, hvorfor var hun dog ikke død ligesom han? Han er at misunde, for ham er det hele ovre … for ham er der ikke mere nogen fare og ingen frygt. Men hun skælver stadig for mange ting. Hun frygter, at man skal finde hende her, at man skal spørge hende: hvem er De? At hun skal med til politiet, at alle mennesker skal finde ud af, at hendes mand – at hendes barn –

Og hun begriber ikke, at hun er blevet stående der så længe, som rodfæstet … Hun kan jo gå, hun er ikke til nogen nytte her, og vil kun bringe sig selv i ulykke. Og hun tager et skridt fremad … forsigtigt … hun må over vejgrøften … over … et skridt endnu … o, vandet er ikke så dybt – og endnu to skridt, indtil hun står midt på gaden … og så står hun et øjeblik stille, ser frem for sig, og kan følge den grå vej i mørket. Der – der er byen. Hun kan ikke se noget af den … men hun har en klar forestilling om retningen. Endnu en gang vender hun sig om. Det er jo forresten slet ikke så mørkt. Hun kan se vejen ganske godt; også hestene … og når hun anstrenger sig meget, aner hun også ligesom omridset af et menneskeligt legeme, der ligger på jorden. Hun spærrer øjnene vidt op, hun har en følelse, som om noget holder hende tilbage … det er den døde, der vil beholde hende, og hun gruer for hans magt … Men så gør hun sig med en kraftanstrengelse fri, og med ét mærker hun, at jorden er meget fugtig; hun står på den slibrige vej og det våde støv holder hende fast. Men nu går hun … går hurtigere …

løber … videre, bort derfra … tilbage … ind i lyset, larmen, til menneskene! Hun løber afsted langs gaden, med kjolen løftet for ikke at falde. Vinden er hende i ryggen, det er, som om den driver hende fremad. Hun ved ikke mere rigtig, hvad det er, hun flygter fra. Det er hende, som om hun må flygte for den blege mand, der ligger der, langt bag hende, i grøftekanten … så falder det hende ind, at det er de levende, hun vil undfly, som nu er derhenne og vil lede efter hende. Hvad vil de tænke? Vil man ikke eftersøge hende? Men man kan ikke mere indhente hende, hun er jo allerede ved broen, hun har et stort forspring, og så er faren forbi. Man kan jo ikke ane, hvem hun er, ikke en sjæl kan ane, hvem den kvinde var, der var kørt med dén mand gennem Reichsstraße. Kusken kender hende ikke, han vil heller ikke kunne genkende hende, hvis han ser igen senere hen. Man vil heller ikke bekymre sig om, hvem hun var. Hvem angår det også? – Det var meget klogt af hende, at hun ikke blev der, det var heller ikke gement gjort. Franz havde jo selv givet hende ret. Hun måtte jo hjem, hun havde et barn, hun havde en mand, hun ville jo være fortabt, hvis man havde fundet hende ved siden af sin døde elskede. Dér er broen, gaden virker lysere … hun hører allerede vandets brusen som tidligere; hun er der, hvor hun havde gået arm i arm med ham – – hvornår – hvornår? Hvor mange timer var det siden? Det kan ikke være så længe. – Ikke længe? Måske alligevel! Måske havde hun været bevidstløs i lang tid, måske var det allerede over midnat, måske var morgenen allerede nær, og hun var savnet derhjemme. Nej, nej, det er jo ikke muligt, hun ved, at hun ikke har været bevidstløs; hun husker nøje som var det for et øjeblik siden, hvordan hun blev kastet ud af vognen, og det hele står klart for

hende. Hun løber over broen; hun kan høre, hvordan hendes skridt giver genlyd. Hun ser hverken til højre eller venstre. Så bemærker hun, hvordan en skikkelse kommer hende i møde. Hun sagtner sine skridt. Hvem kan det være, der kommer mod hende. Det er nogen i uniform. Hun går ganske langsomt. Hun vil ikke vække opmærksomhed. Hun tror at mærke, at manden har blikket stift rettet mod hende. Hvis han nu spørger? Hun er ved siden af ham, genkender uniformen, det er en vægter; hun passerer ham. Hun kan høre, at han er blevet stående stille bag hende. Med besvær afholder hun sig fra at løbe, det ville være fordægtigt. Hun bliver ved at gå langsomt ligesom før. Hun hører hestesporvognens klokke. Det kan endnu ikke være midnat. Nu går hun hurtigere; hun iler byen i møde, hvis lys hun allerede kan se skinne under jernbaneviadukten for enden af landevejen, og hvis dæmpede støj hun allerede synes, hun kan fornemme. Kun denne ensomme gade, og så er hun frelst.

Nu hører hun langt borte en skinger fløjte, stadig mere skinger, stadig nærmere; en vogn suser forbi hende. Uvilkårligt bliver hun stående og ser efter den. Det er en vogn fra redningsselskabet. Hun ved, hvor den skal hen. Hvor hurtigt! tænker hun … Det er som trylleri. Et øjeblik forekommer det hende, at hun skal råbe efter folkene, som om hun må med, som om hun må tilbage igen, hvor hun kom fra – et øjeblik overvældes hun af en så uhyre skam, som hun aldrig, aldrig før har følt, og hun ved, at hun har været fej og slet. Men efterhånden som lyden af hjul og fløjter bliver mere og mere fjern, kommer der en vild glæde over hende, og som frelst iler hun fremad.

Der kommer folk imod hende; hun er ikke mere bange for dem – det værste er overstået. Støjen fra byen bliver tydeligere, der bliver mere og mere lyst foran hende; snart ser hun husrækkerne på Praterstraße, og hun syntes, det er som hun er ventet der af en sand flod af mennesker, som hun kan forsvinde sporløs imellem.

Da hun når en gadelygte, er hun rolig nok til at se på sit ur. Den er ti minutter i ni. Hun holder uret op til øret – det går stadig. Og hun tænker: jeg er levende, rask og frisk ... selv mit ur går ... og han ... han ... er død ... Skæbnen ... Det er hende, som om alting er hende tilgivet ... som havde der aldrig været nogen skyld på hendes side. Det var jo tydeligt nok. Hun hørte, hvordan hun gentog ordene højt. Og hvis skæbnen havde bestemt det anderledes? – Hvis hun nu lå i graven, og han stadig var i live? *Han* ville ikke være flygtet, nej ... ikke ham. Nå ja, han er en mand. Hun er en kvinde – og hun har et barn og en ægtemand. – Hun har gjort det rigtige, – det er hendes pligt – ja, hendes pligt. Hun vidste ganske udmærket, at det ikke var pligtfølelse, der havde fået hende til at handle således ... Men hun havde dog alligevel gjort det rette. Helt uvilkårligt ... som ... gode mennesker altid gør. Ellers ville hun snart have været opdaget. Nu ville lægerne have spurgt hende. "Og Deres mand, nådige frue?" O Gud! ... Og aviserne i morgen ... og familien – hun ville være tilintetgjort for altid, og havde dog alligevel ikke kunnet vække ham til live. Ja, det var hovedsagen; hun ville have dømt sig til undergang for intet.

Nu er hun under jernbanebroen. – Videre ... videre ... Her er Tegethoff-søjlen, hvor en mængde gader løber sammen. Der er i dag, på denne regnfulde, blæsende efterårsaften, ikke mange

mennesker ud, men hun synes, at byens liv bruser mægtigt omkring hende, for der, hvor hun kom fra, var der forfærdeligste stilhed.

Hun har tid. Hun ved, at hendes mand først vil komme hjem hen i mod klokken ti. – Hun kan endog nå at klæde sig om. Så falder det hende ind at se ned ad sin klædning. Hun bemærker med skræk, at den er tilsmudset over alt. Hvad skal hun sige til stuepigen? Det farer hende gennem hovedet, at i morgen vil man kunne læse historien om ulykken i alle aviser. Og der vil også kunne læses om en kvinde, der var med i vognen, og som man ikke senere kunne finde. Ved tanken om dette skælver hun igen – én eneste uforsigtighed, og al hendes fejhed var omsonst. Men hun har nøglen til hoveddøren hos sig; hun kan selv lukke sig ind; – ingen vil høre hende.

Hun stiger rask ind i en droske. Hun vil give ham sin adresse, da det falder hende ind, at det måske ville være uklogt, og hun råber et tilfældigt gadenavn, der netop falder hende ind, op til ham. Idet hun kører gennem Praterstraße, ville hun gerne føle et eller andet, men hun kan ikke; hun har kun ét eneste ønske: at komme hjem, komme i sikkerhed.

Alt andet er hende ligegyldigt.

I det øjeblik, da hun havde besluttet sig til at lade den døde blive liggende alene på gaden, måtte alt i hende forstumme, der ville klage og sørge over ham. Hun kan nu ikke mere føle andet end bekymring for sig selv. Hun er da ikke hjerteløs ... o nej! ... hun ved udmærket, at der vil komme dage, hvor hun er ved at fortvivle; måske vil det få hende til at gå helt til grunde; men lige nu er der intet andet i hende end længslen efter at sidde

med tørre øjne roligt derhjemme ved bordet sammen med sin mand og deres barn.

Hun ser ud gennem vinduet.

Vognen kører gennem den indre by; her er der meget lys, og mange mennesker iler forbi.

Da forekommer det hende pludselig, som om alt, hvad der er sket i de sidste timer, slet ikke er sandt. Det er som en ond drøm … kan ikke være virkeligt og uforanderligt.

I en sidegade efter Ringstraße lader hun vognen holde, stiger ud, drejer hurtigt om hjørnet og tager der en anden vogn, som hun opgiver sin rigtige adresse.

Det er, som om hun ikke slet ikke mere er i stand til at tænke en tanke til ende. Hvor er han nu, farer det hende gennem hovedet. Hun lukker øjnene, og ser ham for sig på en båre, i ambulancen – og pludselig synes hun, at hun sidder ved siden af ham og kører med ham. Og vognen begynder at slingre, og hun bliver angst for, at hun skal blive kastet ud, ligesom før – og hun skriger.

Vognen holder stille. Hun farer sammen; hun er foran sin gadedør. – Hurtigt stiger hun ud, iler lydløst ind ad porten og op ad trappen, så at portneren bag sit vindue end ikke ser op, låser stille døren op, for ikke at blive hørt – så gennem entreen til hendes værelse – det gik!

Hun tænder lyset, kaster hurtigt sine klæder af sig og gemmer dem i kommoden. De vil tørre i løbet af natten – i morgen vil hun selv gøre dem rene og børste dem. Så vasker hun ansigt og hænder og tager en slåbrok på.

Nu ringer det derude. Hun hører stuepigen komme ud og åbne døren. Hun hører sin mands stemme; hun hører, hvordan

han sætter sin stok fra sig. Hun føler, at hun nu må være stærk, ellers kan alt endnu blive afsløret. Hun iler ind i spisestuen; hun kommer derind i samme øjeblik som sin mand.

"Åh, du er allerede hjemme?" siger han.

"Naturligvis," svarer hun, "det har jeg været længe."

"Man har åbenbart ikke set dig komme hjem." Hun smiler, uden at have nødig at tvinge sig til det. Hun føler sig blot meget træt ved, at hun skal smile.

Han kysser hende på panden.

Den lille sidder allerede til bords; han har måttet vente længe og er faldet i søvn. Han har lagt sin bog fra sig på tallerkenen, på den åbne bog hviler hans ansigt. Hun sætter sig ved siden af ham, manden overfor; han tager en avis og kaster et flygtigt blik i den. Så lægger han den fra sig og siger: "De andre sidder nok stadig og forhandler."

"Om hvad?" spørger hun.

Og han begynder at fortælle om dagens møde, langt og omstændeligt. Emma lader, som om hun hører efter, nikker ind imellem.

Men hun hører ikke, hun ved ikke, hvad han siger, hun er til mode som én, der på forunderlig vis er undsluppet en frygtelig fare ... hun føler intet andet end: jeg er reddet, jeg er hjemme.

Og medens hendes manden bliver ved at fortælle, rykker hun sin stol tættere til sit barn, tager hans hoved og trykker ham ind til sit bryst. Hun bliver overfaldet af en usigelig træthed – hun kan ikke beherske sig, hun føler, at søvnen overmander hende; hun lukker øjnene.

Pludselig farer der hende en mulighed gennem hovedet, som hun ikke har tænkt over, siden hun rejste sig op fra grøften.

Hvis han ikke var død! Hvis han ... Ak nej, der var ingen tvivl mulig ... Disse øjne ... denne mund – og intet åndedrag drog over hans læber. – Men der findes jo skindød. Der er tilfælde, hvor selv øvede øjne tager fejl. Og hendes blik var jo bestemt ikke øvet. Hvis han levede, hvis han er kommet til bevidsthed, hvis han pludselig fandt sig alene midt om natten på landevejen ... hvis han havde kaldt på hende ... råbt hendes navn ... hvis han endelig frygtede, at hun var kommet til skade ... hvis han sagde til lægen: Her var også en dame, hun må være blevet slynget længere bort. Og ... og ... ja, hvad så? Man ville søge efter hende. Kusken ville komme tilbage fra Franz Josefsland med flere folk ... han ville fortælle ... kvinden var der jo, dengang jeg gik – og Franz ville ane. Franz ville vide det ... han kendte hende jo så godt ... han ville vide, at hun var løbet væk derfra, og ville blive grebet af et frygteligt raseri, og han ville nævne hendes navn, for at hævne sig. For han er jo fortabt ... og det vil ryste ham så dybt, at hun ville forlade ham i hans sidste stund, og han vil ganske hensynsløst sige: – Det var fru Emma, min elskerinde ... og fej og dum var hun også, for ikke sandt, De herrer læger, De ville dog ikke have spurgt hende ud om hendes navn, hvis man havde bedt Dem udvise diskretion. De havde ladet hende ganske roligt gå; det ville jeg også, ja – men hun burde være blevet, indtil De kom. Men siden hun kunne være så slet, vil jeg fortælle Dem, hvem hun var ... det er ... Åh!

"Hvad er der i vejen?" siger professoren meget alvorligt, idet han rejser sig.

"Hvad ... hvilket? ... hvad er der?"

"Ja, hvad er der i vejen med dig?"

"Intet." Hun trykker drengen fastere ind til sig.

Professoren ser længe på hende. "Ved du, at du var lige ved at falde i søvn, og –"

"Og ..."

"Så skreg du pludselig."

"... Så?"

"Når man skriger i drømme, er det fordi man har mareridt. Drømte du?"

"Det ved jeg ikke. Jeg ved slet ingen ting."

Og overfor sig, i det store spejl på væggen, ser hun et ansigt, der smiler, grusomt og med forvrængede træk. Hun ved, at det er hendes eget, og dog gyser hun for det ... Og hun mærker, at det er stivnet, hun kan ikke bevæge munden, hun ved, at: så længe hun lever, vil dette smil spille på hendes læber. Og hun forsøger at le. Da mærker hun, hvordan han lægger to hænder på hendes skuldre, og hun ser, hvordan hendes mands ansigt trænger sig ind mellem hendes eget og det i spejlet; hans blik, spørgende og truende, sænker sig i hendes. Hun ved det: udstår hun ikke denne sidste prøvelse, er alt tabt. Og hun mærker, hvordan hun igen bliver stærk, hun har sine træk, sine lemmer i sin magt; hun kan i dette øjeblik gøre med dem, hvad hun vil; men hun må udnytte det, ellers er det forbi; og hun griber med begge hænder efter sin mands, der stadig ligger på hendes skuldre, trækker dem til sig, ser glad og blidt på ham.

Og idet hun føler sin mands læber på sin pande, tænker hun: javist ... en ond drøm. Han vil ikke sige noget til nogen, vil aldrig hævne sig, aldrig ... han er død ... han er ganske sikkert død ... og de døde tier.

"Hvorfor siger du det?" hørte hun pludselig sin mands stemme. Hun bliver voldsomt forskrækket. "Hvad har jeg da sagt?" Og det forekommer hende, at hun pludselig har fortalt det hele højt … som om hun havde fortalt hele denne aftens historie højt her ved bordet … og endnu engang spørger hun, medens hun synker sammen for hans rædselsslagne blik: "Hvad har jeg da sagt?"

"De døde tier," gentager hendes mand meget langsomt.

"Ja …" siger hun, "ja …"

Og i hans øjne læser hun, at hun ikke mere kan skjule noget for ham, og de ser længe på hinanden. "Læg drengen i seng," siger han til hende, "jeg tror, du har noget at fortælle mig …"

"Ja," siger hun.

Og hun ved, at hun vil fortælle hele sandheden til denne mand, som hun i årevis har bedraget.

Og medens hun langsomt går gennem døren med drengen, føler hun stadig sin mands blik rettet mod sig. Der kommer en stor ro over hende, som om meget atter ville blive godt …

Andreas Thameyers sidste brev

Jeg kan umuligt leve videre. Så længe jeg lever, vil folk håne mig, og ingen vil tro, at det er sandt. Men det er virkelig sandt, at min kone har været mig tro – det sværger jeg ved alt, hvad der er mig helligt, og jeg besegler det ved min død. Jeg har også studeret mange bøger, som behandler det vanskelige, gådefulde spørgsmål, og naturligvis er der folk, som tvivler, men der er dog på den anden side fremragende lærde, som er ganske overbeviste om rigtigheden af det; og jeg skal anføre tilfælde, som vil forekomme enhver, der ser uhildet på sagen, som uigendrivelige beviser. Således fortæller Malebranche, at en kvinde, da den hellige Pius blev kanoniseret, betragtede hans billede så indtrængende, at den lille dreng, hun kort efter bragte til verden, fuldkommen lignede denne helgen. Han havde alderdommens slappe ansigtstræk, armene var foldet over brystet, øjnene himmelvendte, ja han havde oven i købet et modermærke på skulderen, der akkurat så ud som den hellige mands hue. De, der ikke betragter en sådan autoritet, en elev af den berømte filosof Cartesius, som tilstrækkelig troværdig, vil måske bøje sig for Martin Luthers vidnesbyrd. Luther fortæller selv i en af sine bordtaler, at han kendte en borger i Wittenberg, som havde dødningehoved, og det var en kendt sag, et den ulykkelige moder under sit svangerskab havde fået et stærkt chok ved at se et lig. Men den beretning, som forekommer mig at være den mest betydningsfulde, og som der ikke er ringeste grund til ikke at tro på, stammer fra Heliodors *Libri aethiopiorum*. Denne klassiske forfatter meddeler, at dronning

Persina efter et ti-årigt, barnløst ægteskab med ætioperen kong Hydaspes skænkede sin gemal en hvid datter, som hun af angst for hans vrede lod sætte ud straks efter fødslen. Men hun gav barnet et bælte på, hvorpå man kunne læse den sande grund til den ulykkelige hændelse: I haven uden for det kongelige palads, hvor dronningen plejede at hvile i sin sorte gemals favn, stod der nogle herlige marmorstatuer af græske guder og gudinder, hvis skønhed Persina havde indsuget med et lidenskabeligt blik. Men åndens sælsomme magt rækker langt videre, og det er virkelig ikke blot overtroiske og uvidende mennesker, der tror på den, hvad følgende begivenhed viser, som tildrog sig i Frankrig i året 1637. Dér fødte en kvinde, efter at hendes mand havde været bortrejst i fire år, en dreng, og hun svor på, at på det tidspunkt, hvor han måtte være undfanget, havde hun drømt så livagtigt, at hun hvilede i mandens favn, at hun måtte anse det for virkelighed. Lægerne og jordemødrene i Montpellier erklærede under eds tilbud, at sådant kunne forefalde, og domstolene i Havre tilkendte barnet et ægtefødt barns rettigheder.

Endvidere finder jeg i Hambergs *Gådefulde luner af naturen*, side 74, en historie om en kvinde, som bragte et barn med et løvehoved til verden, efter at hun i svangerskabets syvende måned sammen med sin mand og sin moder havde været til stede ved en cirkusforestilling, hvor en løvetæmmer optrådte. Jeg har også læst en historie – den står i Limböck: *Skæbnesvangre Indtryk under Svangerskabet*, Basel 1846, side 19 – at et barn var blevet født med noget, der lignede et ar efter brandsår, fordi moderen nogle måneder før fødslen havde set huset lige overfor

gå op i luer. I denne bog kan man læse andre, meget forunderlige ting.

Medens jeg skriver disse linjer, ligger den foran mig på bordet, jeg har netop lige bladet i den igen. Det er fuldt troværdige, videnskabeligt bekræftede kendsgerninger, den indeholder, og den oplevelse, jeg, eller jeg skulle sige: min hustru, har haft, er lige så troværdig, for hun har været mig tro – så sandt jeg lever! Kan du tilgive mig, min elskede hustru, at jeg vil tage livet af mig? Det må du. Det er jo kun af kærlighed til dig, at jeg vil dø, for jeg kan ikke tåle, at folk håner og griner ad os! Nu skal de nok lade være at grine, for nu forstår de, hvordan det er gået til. Når de finder mig og mit brev, så får de at vide, at hun, medens jeg sidder og skriver det, ligger roligt og sover i værelset ved siden af, så, roligt, som man kun kan sove, når man har en god samvittighed. Og hendes barn – vort barn, som kun er 14 dage gammelt, ligger i sin lille vugge ved siden af sengen og sover også sødeligt.

Inden jeg forlader huset, vil jeg gå ind og kysse min hustru og mit barn ganske let på panden, så at de ikke vågner. Jeg skriver det alt sammen så nøjagtigt, for at man ikke skal tro, at jeg er sindssyg … nej, det er med fuldt overlæg, jeg handler, og jeg er ganske rolig. Så snart jeg har sluttet dette brev, går jeg ud i den dunkle nat, gennem de tomme gader, stadig videre, den vej, som jeg så ofte har gået med min kone i det første år af vort ægteskab, til Dornbach – stadig videre ud i skoven. Ja, det er nøje gennemtænkt alt sammen, og jeg er ved min forstands fulde brug. Jeg skal fortælle, hvorledes det hele er gået til, og give nogle oplysninger om vore forhold.

Jeg hedder Andreas Thameyer, er ansat i Den østrigske Sparekasse, er 34 år gammel, jeg bor i Hernalser Hauptstraße nr. 64, og har været gift i 4 år. Jeg har kendt min kone i 7 år, før hun blev min hustru, og hun har afvist to friere, fordi hun elskede mig og ventede på mig: en assistent med 1800 gylden om året og en meget smuk, ung, medicinsk kandidat fra Triest, der var logerende hos hendes forældre, læg vel mærke til det, dem har hun begge afvist for min skyld, skønt jeg hverken var smuk eller rig, og skønt det trak ud med vort bryllup år efter år. Og nu vil folk påstå, at denne kvinde, som utålmodigt ventede på mig i syv år, har bedraget mig! Menneskene er dumme og kortsynede, de kan, om jeg så må sige, ikke se ind i vort indre, de er skadefro og højst tarvelige! Men nu vil de alle sammen tie stille ... ja, nu vil de alle sige: vi har haft uret, vi indser nu, at din kone har været dig tro, og det var ikke nødvendigt, at du tog livet af dig ... Men jeg vil sige jer, det er det! For så længe jeg lever, vil I blive ved med at håne mig alle sammen.

Kun én er ædel og god: det er den gamle doktor Walter Brauner ... Ja, han sagde mig det straks; før han førte mig ind, sagde han til mig: "Kære Thameyer, bliv ikke forskrækket og ophids ikke Dem selv og Deres kone. Sådan noget er hændt før. I morgen vil jeg sende Dem bogen af Limböck og andre bøger om *Uheldige Indtryk under Svangerskabet*." – Disse bøger ligger altså som sagt foran mig. Og jeg beder indstændigt mine pårørende om at sende denne fortræffelige mand, doktor Brauner, hans bøger tilbage med min venligste tak. Jeg har ikke andre dispositioner at træffe. Jeg har for længst oprettet mit testamente; jeg har ingen grund til at forandre det, for min kone har været mig tro, og det barn, hun har født mig, er mit

barn. Og at det har en så ejendommelig hudfarve, kan forklares på den simpleste måde af verden. Kun ondskabsfulde og uvidende mennesker vil forkaste denne forklaring, og jeg vover at påstå, al jeg godt kunne fortsætte livet, hvis vi levede mellem mennesker, der ikke var så onde og tåbelige, for det er så ligetil. Men der er altså ingen, der indser det, alle smiler og ler. Selv hr. Gustav Regelhofer, min kones onkel, som jeg altid har vist den største agtelse, blinkede med øjnene på en for mig meget sårende måde, da han så mit barn for første gang, og min egen mor – hun trykkede min hånd på en højst besynderlig måde, som om jeg trængte til hendes medfølelse. Og mine kolleger på kontoret hviskede og tiskede med hinanden, da jeg kom i går, og portneren, hvis børn jeg gav mit gamle, ubrugelige ur til jul – ja, hvad, sådan en urkasse kan da altid bruges til legetøj – portneren måtte undertrykke sin latter, da jeg gik forbi ham i går, vor kokkepige griner ganske fjollet, som om hun var fuld, og materialisten på hjørnet vendte sig om efter mig 3-4 gange ... sidst blev han stående i døren og sagde til en gammel dame: "Se, det er ham dér."

Og som bevis på, hvor hurtigt det tåbelige rygte har bredt sig, skal jeg anføre: – der er folk, som slet ikke kender mig, der ved det, jeg begriber ikke hvorfra. Da jeg i forgårs kørte hjem med omnibussen, hørte jeg tre gamle kvinder sidde og tale om mig, jeg hørte ganske tydeligt mit fornavn, jeg stod på platformen. Derfor spørger jeg højt og tydeligt: (jeg bruger med hensigt dette udtryk, skønt dette er skriftlige optegnelser) – jeg spørger, så alle kan høre det: Hvad skal jeg gøre? Jeg kan jo ikke sige til alle: Læs Hambergs *Naturens Luner* og Limböcks fortræffelige værk *Uheldige Indtryk under Svangerskabet*. Jeg kan

da ikke kaste mig på knæ for dem og anråbe dem: "Vær ikke så grusomme … kan De da ikke indse … – min kone har altid været mig tro!" Det var forkert af hende, at hun i august gik med sin søster i Zoologisk Have, hvor denne negertrup havde sin lejr, disse uhyggelige sorte. Jeg synes rigtignok, at det var forkert af hende, for nu skal De høre: Jeg havde den dag – og et par dage i forvejen – været ude på landet hos mine forældre – min far var nemlig syg, meget syg … og han døde også nogle uger efter. – Men det kommer ikke dette ved. – Nå, Anne var altså alene.

Da jeg kom tilbage, traf jeg min kone liggende til sengs – naturligvis af ophidselse, og længsel efter mig! Og jeg havde dog kun været borte i tre dage. Så højt elsker min kone mig. Og jeg måtte straks sætte mig ved hendes seng og høre, hvorledes hun havde tilbragt de tre dage. Og uden at jeg behøvede at spørge, fortalte hun mig det alt sammen. Jeg nedskriver det her med den nøjagtighed, som det har krav på.

Mandag havde hun været hjemme hele formiddagen, men om eftermiddagen gik hun med Fritze – således kalder vi hendes ugifte søster, hendes dåbsnavn er Friederike – i byen for at gøre indkøb. Fritzi er forlovet med en meget pæn, ung mand, der nu har en stilling i Tyskland, oven i købet i Bremen i et stort handelshus, og Fritzi skal snart rejse dertil for at giftes … Nå, dette kommer ikke sagen ved, det ved jeg meget godt. Tirsdag var min kone hjemme hele dagen, for det regnede. – På landet, hos mine forældre, regnede det også, det husker jeg ganske tydeligt. Så kom onsdag. Den dag gik min kone og Fritzi hen imod aften ind i Zoologisk Have, hvor negrene havde deres lejr. Her vil jeg tilføje, at jeg selv senere har set disse mennesker, nemlig i september; jeg var der en søndag aften sammen med

Rudolf Bittner og hans kone. Anna ville absolut ikke med, sådan en rædsel var der blevet siddende i hende siden den onsdag. Hun sagde til mig, at hun aldrig i sit liv havde følt sådan en rædsel som den aften, da hun var alene hos negrene … Hun var alene, fordi Fritzi pludselig var blevet borte … Det er mig ikke muligt at fortie denne kendsgerning. Nå, jeg vil nu ikke bebrejde Fritzi noget, da dette er mit sidste brev. Men jeg synes, at det her er på sin plads at give Fritzi en alvorlig advarsel om ikke at gøre sin brudgom sorg, da han, som er en mand, en kvinde kan stole på, har været meget ulykkelig over det. Men desværre er det en kendsgerning, at en hr. … men jeg skal ikke nævne navne … kort og godt, den aften forsvandt Fritzi med en herre, som jeg meget godt kender, og som ikke har det bedste rygte, skønt han er gift – og min stakkels kone var pludselig alene. Det var tåget, som det undertiden er i eftersommeren. Jeg for min part går aldrig ud om aftenen uden overfrakke i Prateren … jeg har lagt mærke til, at der ofte står et helt tågeslør over engene, som lysene svagt skinner igennem … Nå, sådan en aften var det den onsdag, og Fritzi hun var pludselig væk, og min Anna alene – på én gang alene … hvem kan ikke forstå, at hun under disse forhold måtte føle en ubetvingelig skræk for disse kæmpemennesker med deres glødende øjne og deres store, sorte skæg? … I hele to timer ventede hun på Fritzi og håbede stadig, at hun skulle komme tilbage, til sidst skulle portene lukkes, og hun måtte gå. Ja, sådan gik det til. Alt dette fortalte Anna mig som sagt om morgenen, da hun sad i sin seng … hun havde slynget armene om halsen på mig og rystede over hele kroppen. Sorgen lyste ud af hendes øjne. Jeg selv blev helt angst, og dog vidste jeg endnu ikke den dag, hvad jeg

senere vidste, så lidt som hun. For havde jeg vidst, at hun allerede bar vort barn under sit hjerte, så havde jeg aldrig nogen sinde tillad, at hun var gået ud i Prateren en tåget aften med Fritzi og udsat sig for alle slags farer. For alting kan rumme en fare for en kvinde i den tilstand. ... Hvis Fritzi ikke var blevet borte, var min kone ganske sikkert aldrig blevet udsat for en så forfærdelig angst, men det var netop det ulykkelige, at hun var alene og ængstelig for Fritzi. ... Men nu er det alt sammen forbi, og jeg kaster ikke sten på nogen. Men jeg har nedskrevet alt dette, fordi jeg finder det nødvendigt, for at sagen kan blive fuldstændig opklaret. Hvis jeg ikke havde gjort det, hvem ved, om så ikke folk i deres usselhed ville sige: Han har taget livet af sig, fordi hans kone har bedraget ham ... Nej, folk skal høre det endnu en gang, min kone har været mig tro, og det barn, hun har født, er mit barn! Og jeg elsker dem begge to til mit sidste åndedrag. Det er jer, der driver mig i døden, alle I, der er for smålige eller for ondskabsfulde til at tro på noget eller forstå noget. Og jo mere jeg taler til jeg og forsøger at forklare jer tilfældet fra et videnskabeligt standpunkt ... så meget des mere vil I håne mig og le ad mig, om ikke op i mit åbne ansigt, så bag min ryg – eller I vil måske sige: "Thameyer er forrykt". Nu har jeg taget den glæde fra jer, mine kære venner, jeg dør for min overbevisning, for sandheden og frem for alt for min kones ære; for når jeg er død, vil I ikke håne min kone, og ikke le ad mig; I vil indse, at der findes sådanne tilfælde, som Hamberg, Heliodor, Malebranche, Welsenburg, Preuss, Limböck og andre har aflagt beretning om. Og du, kære mor – du burde nu ikke have trykket min hånd, som om jeg var til at beklage! Men nu vil du sikkert bede min kone om tilgivelse, det ved jeg ... Nu synes

jeg ikke, jeg har mere at sige. Klokken slår 1. God nat, min kære kone og mit lille barn. Nu går jeg endnu en gang ind i værelset ved siden af og kysser jer for sidste gang – og så går jeg min vej for bestandig. – Farvel.

Den græske danserinde

Man kan sige, hvad man vil, men jeg tror ikke, at fru Mathilda Samodeski døde af et hjerteslag, dertil kender jeg bedre hendes livshistorie. Jeg vil ikke heller ikke gå ind på det hjem, hvorfra man i dag bringer hende til det hvilested, som hun længtes efter. Jeg har ikke lyst til at se den mand, der lige så godt som jeg ved, hvorfor hun er død, jeg vil ikke trykke hans hånd og tie.

Jeg slår ind på en anden vej; den er rigtignok lang, men det er en smuk og stille efterårsdag, og det gør mig godt et være ene. Jeg vil snart stå uden for det havegitter, hvor jeg i foråret for sidste gang så Mathilda. Villaens vinduesskodder vil vel alle være lukket, på grusgangen vil det røde løv ligge, og et eller andet sted vil jeg vel mellem træerne kunne skimte det hvide marmor, hvoraf den græske danserinde er mejslet.

Jeg tænker i dag meget på hin aften. Det forekommer mig næsten som en styrelse, at jeg den gang i sidste øjeblik besluttede mig til at modtage Wartenheimers indbydelse, da jeg dog i årets løb havde mistet al lyst til selskabelighed. Måske var det den milde luft, der om aftenen blæste over byen, som lokkede mig ud på landet. Desuden skulle det jo være en havefest, hvormed Wartenheimers ville indvie deres villa, og man behøvede ikke at befrygte, at det blev stift og kedeligt. Det er også underligt, at jeg på vejen derud næppe tænkte på den mulighed, at jeg kunne træffe fru Mathilda derude. Tilmed var det mig bekendt, at hr. Wartenheimer havde købt den græske danserinde af Samodeski til haven til sin villa – og at fru Wartenheimer ligesom alle andre damer var forelsket i

billedhuggeren, det vidste jeg også. Men bortset fra det, kunne jeg vel tænke på Mathilda, som jeg havde tilbragt mange dejlige timer sammen med, da hun endnu var ugift. Der var i særdeleshed en sommer ved Genfersøen for syv år siden, året forinden hun blev forlovet, den glemmer jeg ikke så let. Det syntes endogså, at jeg trods mine grå hår havde bildt mig adskilligt ind, for da hun året efter blev gift med Samodeski, følte jeg det som en skuffelse og var fuldkommen overtydet om – eller håbede det endogså – at hun ikke ville blive lykkelig med ham. Det var først ved den fest, som Gregor Samodeski gav i sit atelier i Guszhausgasse kort efter hjemkomsten fra deres bryllupsrejse, hvor alle de indbudte måtte møde i japanske eller kinesiske dragter, at jeg genså Mathilda. Hun hilste utvungent på mig, og jeg fik det indtryk, at hun var glad og tilfreds. Men senere, når hun talte med andre, traf hendes blik mig ofte med et sælsomt udtryk som jeg bestræbte mig for at tyde. Det syntes at sige: "Kære ven, De tror, at han har giftet sig med mig for pengenes skyld, De tror, at han ikke elsker mig; De tror, at jeg ikke er lykkelig – men De tager fejl. De tager ganske sikkert fejl. Se dog, hvor glad jeg er, hvor mine øjne stråler."

Jeg har også senere truffet hende nogle gange, men kun ganske flygtigt. Jeg traf hende en gang på en rejse, da vore tog krydsede hinanden; jeg spiste sammen med hende og hendes mand i en banegårdsrestaurant, hvor han fortalte alle slags vittige historier, der ikke morede mig synderligt. Jeg har også en gang talt med hende i teatret, hvor hun var sammen med sin moder, som egentlig er endnu smukkere end hun. Himlen ved, hvor hr. Samodeski den gang har været. Og sidste vinter så jeg hende på en klar, kold dag i Prateren. Hun spadserede i sneen

med sin lille pige under de nøgne kastanjetræer. Vognen kørte langsomt bagefter. Jeg gik på den anden side af kørebanen og gik ikke over til hende. Sandsynligvis har jeg været optaget af noget ganske andet, og endelig interesserede Mathilda mig ikke synderligt mere. Jeg ville måske ikke i dag have tænkt videre på hende og hendes pludselige død, hvis ikke vort sidste gensyn hos Wartenheimers havde fundet sted. Jeg erindrer i dag denne aften med en mærkværdig, ligefrem pinlig tydelighed, omtrent på samme måde som så mange af de dejlige dage ved Genfersøen. Det var allerede temmelig mørkt, da jeg kom derhen. Gæsterne spadserede i alleen, og jeg hilste på værten og nogle bekendte. Et eller andet sted spillede et lille orkester, som var skjult i buskettet. Jeg kom snart til den lille dam, som i en halvkreds var omgivet af høje træer; den græske danserinde stod i midten af den på en høj sokkel, så det så ud, som svævede hun over vandet. Statuen var noget teatralsk belyst af elektriske stråler. Jeg erindrer den opsigt, den havde vakt forrige år, jeg må tilstå, at også på mig gjorde den stærkt indtryk, skønt jeg har den forunderlige følelse, at det egentlig ikke er ham, som skaber de skønne arbejder, der undertiden lykkes for ham, men noget andet i ham, noget ubegribeligt, glødende, dæmonisk, som ganske sikkert vil slukkes, når han en gang ophører med at være ung og elsket. Jeg tror, at der gives adskillige kunstnere af den art, og denne omstændighed har altid opfyldt mig med en vis tilfredsstillelse.

Jeg mødte Mathilda i nærheden af dammen, hun spadserede med en mand under armen, der så ud som en korpsstudent, hun forestillede ham for mig som en slægtning af huset. Vi spadserede alle tre livligt passiarende omkring i haven, hvor der

nu overalt var tændt lamper. Husets frue kom os i møde sammen med Samodeski. Vi blev alle stående en stund, og til min egen forundring sagde jeg billedhuggeren nogle højst smigrende ord om den græske danserinde. Det skete egentlig mod min vilje; der lå åbenbart en fredelig og god stemning i luften, der så ofte forekommer på en smuk sommeraften: Mennesker, der ellers er hinanden ligegyldige, hilser hinanden hjerteligt, andre, som allerede er forbundet ved en vis sympati, føler trang til alle slags hjerteudgydelser. Da jeg for eksempel kort efter sad på en bænk og røg en cigaret, var der en herre, som jeg kun kendte meget lidt, der sluttede sig til mig og pludselig begyndte at lovprise de mennesker, der, som vor vært, på en så fornem måde havde anvendt deres rigdom. Jeg var fuldkommen enig med ham, endskønt jeg ellers holdt hr. von Wartenheimer for en enfoldig snob. Jeg meddelte så til gengæld herren, ganske uden grund, min mening om moderne skulptur, som jeg ikke forstod mig synderligt på, meninger, som for ham sikkert ellers ikke havde synderlig interesse; men under indflydelse at den forførende forårsaften gav han mig begejstret medhold. Jeg traf senere nogle af vor værts slægtninge, som fandt festen yderst romantisk, hovedsagelig fordi lyset glitrede mellem bladene, og fordi der lød musik i det fjerne. Vi stod i virkeligheden lige ved siden af orkestret: men alligevel fandt jeg ikke bemærkningen abnorm. Så meget var jeg grebet af stemningen.

Der blev spist ved små borde, dels på den store terrasse, dels i den tilstødende salon, hvor de tre store glasdøre stod vidt åbne. Jeg sad ved et bord på terrassen med værtens niece ved den ene side; Mathilda, med den herre, der så ud som en korpsstudent,

men for øvrigt var bankmand og reserveofficer, havde taget plads ved min anden side. Lige over for os, inde i salonen, sad Samodeski med husets frue og en anden smuk dame, som jeg ikke kendte. Han tilkastede spøgende sin kone fingerkys. Hun smilede og nikkede til ham. Uden hensigt betragtede jeg ham temmelig nøje. Han var virkelig smuk med de stålblå øjne og det lange sorte, spidse skæg, som han ofte strøg med sin venstre hånd. Men jeg tror heller ikke, at jeg nogen sinde før i livet har set en mand blive så kurtiseret i ord, blik og gebærder som han på denne aften. I begyndelsen syntes det, som om han lige netop fandt sig i det, men jeg fattede snart, at dømme efter den måde, hvorpå han hviskede til damer, hans sejrsblik, og i særdeleshed hans naboerskes nervøse munterhed, at den tilsyneladende underholdning blev næret af en hemmelig ild. Naturligvis måtte Mathilda bemærke det ligesom jeg; men hun passiarede tilsyneladende uberørt af det, snart med sin nabo, snart med mig. Lidt efter lidt henvendte hun sig kun til mig, spurgte mig om forskellige ydre omstændigheder ved mit liv og lod mig fortælle om den rejse til Athen, som jeg foretog i fjor. Så fortalte hun mig om sit barn, som mærkværdigt nok allerede kunne synge sange af Schumann efter gehør, om sine forældre, som nu på deres gamle dage havde købt et lille hus i Hietzing, om gamle kirkestoffer, som hun selv i fjor havde anskaffet i Salzburg, og om hundrede andre ting. Men under overfladen foregik der noget ganske andet mellem os, en stum, forbitret kamp: hun søgte ved sin ro at overbevise mig om, hvor lykkelig hun stadig var – og jeg vægrede mig ved at tro hende. Jeg måtte igen tænke på den japansk-kinesiske aften i Samodeskis atelier, hvor hun havde opført sig på samme måde. Men denne gang

mærkede hun vel, at hun intet udrettede mod min mistænksomhed, og at hun måtte finde på noget særligt for at sprede den. Og så fik hun det indfald selv at tale til mig om de to smukke fruers forelskede opførsel over for hendes mand, og om, hvor megen lykke, han gjorde hos damerne, som om hun som en god kammerat kunne glæde sig over det, uden uro og mistro, ligesom hun glædede sig over hans skønhed og geni. Men jo mere hun gjorde sig umage for at synes rolig og fornøjet, jo mere formørkedes hendes ansigt. Hendes hånd rystede, da hun en gang hævede sit glas for at drikke med Samodeski. Hun ville skjule det; men derved påkom der ikke alene hånden, men armen, ja hele hendes skikkelse i nogle sekunder en sådan stivhed, at jeg næsten blev bange. Hun fattede sig, så hurtigt på mig, og da hun åbenbart mærkede, at hun var ved at tabe spillet, sagde hun pludselig som et sidste fortvivlet forsøg: "Jeg vædder, De tror, jeg er jaloux." Før jeg kunne få tid til at svare, fortsatte hun hurtigt: "Å, det er der mange, som tror. Gregor har selv troet det i begyndelsen." Hun talte med forsæt så højt, at man ved hendes mands bord måtte kunne høre hvert ord. "Nå, ja," sagde hun, med blikket rettet derover, "når man har en sådan mand: smuk og berømt, og selv ikke er synderlig køn ... jeg ved jo nok, at efter jeg har fået min lille pige, er jeg måske blevet lidt kønnere." Hun havde muligvis ret, men jeg er overbevist om, at hendes ædle træk havde aldrig haft betydning for hendes mand, og hvad hendes skikkelse angik, så havde den sandsynligvis mistet enhver tiltrækning ved tabet af den jomfruelige slankhed. Men jeg gav hende i smigrende ord ret; hun syntes glad ved det, og fortsatte modigere: "Men jeg har ikke spor af anlæg for at være jaloux.

Det vidste jeg ikke straks selv, det er først gået op for mig lidt efter lidt, og vel hovedsagelig for et par år siden i Paris. De ved jo, at vi var der?"

Jeg huskede det. "Gregor modellerede der en buste af fyrstinde La Hire, minister Choquet og mange andre. Vi levede dér glade som unge mennesker ... det vil sige, unge er vi jo begge endnu ... jeg mener, som et par elskende, om vi end af og til levede med i den store verden ... Vi var et par gange hos den østrigske gesandt, hos La Hires og andre. Men i det hele taget brød vi os ikke om det elegante liv. Vi boede ude ved Montmartre i et beskedent hus, hvor Gregor også havde sit atelier. Jeg forsikrer Dem, at mange af de unge kunstnere, som vi der kom sammen med, havde ingen anelse om, at vi var gift. Jeg færdedes med ham over alt. Jeg har ofte tilbragt aftenen med ham i Café Athènes sammen med Léandre, Carabin og mange andre. Der var jo også undertiden damer i vort selskab, som jeg sandsynligvis ikke ville have været stammen med i Wien ... skønt – –" Hun så flygtigt hen på fru Wartenheimer og fortsatte hurtigt: "Og mange var meget smukke. Et par gange var jeg også sammen med Henry Chabraus sidste elskerinde, som efter hans død altid var sortklædt og hver uge havde en ny elsker, som hun forlangte også i denne tid skulle bære sorg ... ja, man lærte forunderlige mennesker at kende. De kan forstå, at damerne løb ikke mindre dér efter min mand end andre steder, det var til at le ad. Men da jeg altid var sammen med ham – eller for det meste, ja så vovede de ikke rigtig at nærme sig ham, så meget mindre, som jeg altid gjaldt for hans elskerinde ... Ja, om de havde vidst, at jeg kun var hans kone –! Da fik jeg engang et underligt indfald, som De vist ikke ville have tiltroet mig – og

oprigtig talt, jeg undrer mig selv den i dag i dag over mit mod." Hun så hen for sig og talte sagtere end før: "Det er for øvrigt muligt, at det allerede stod i sammenhæng med noget – nå, De forstår nok. Jeg havde i et par uger vidst, at jeg ventede et barn. Jeg følte mig uendelig lykkelig. I begyndelsen var jeg ikke blot livligere, men mærkværdigt mere bevægelig end før ... Tænk Dem, en aften tog jeg herretøj på og gik ud på eventyr med Gregor. Jeg havde naturligvis taget det løfte af ham, at han frem for alt ingen tvang måtte pålægge sig ... nå ja, ellers havde der jo ikke været nogen mening i hele historien. Jeg skal have set udmærket ud – De ville ikke have kendt mig ... ingen kendte mig. En af Gregors venner, en ung maler, som var pukkelrygget, afhentede os den aften. Det var vidunderligt ... en varm majaften ... og De gør Dem intet begreb om, hvor fræk jeg var, tænk Dem, jeg tog min overfrakke af – og bar den på armen ... sådan som herrer plejer. Det var allerede temmelig mørkt ... Vi havde spist middag i en lille restaurant, som lå på den ydre boulevard, så gik vi i Roulette, hvor den gang Legay og Montaya sang ... *"Tu t'en iras les pieds devant"* ... De har jo nylig hørt den her i Wienerteatret – ikke sandt!" Mathilda kastede nu et hurtigt blik over til sin mand, men han bemærkede der ikke. Det var, som om hun nu tog afsked med ham for længere tid. Og nu fortalte hun videre, stadig heftigere, hun så at sige styrtede fremad. "I Roulette," sagde hun, "var der en meget elegant dame, som sad lige foran os, hun koketterede med Gregor, men på en måde ... nå, jeg forsikrer Dem, man kunne ikke forestille sig noget mere uanstændigt. Jeg vil aldrig kunne begribe, at hendes mand ikke dræbte hende på stedet. Jeg havde gjort det Jeg tror, det var en hertuginde. Nå, De må ikke le, det var

sikkert en dame, der hørte den store verden til, trods hendes opførsel ... det kan man nemt bedømme ... Og jeg ville egentlig have, at Gregor skulle indlade sig med hende ... naturligvis, jeg ville gerne have set, hvordan man begynder en sådan sag ... jeg ville have, at han skulle stikke et brev til hende – eller hvad han ellers ville have gjort i et sådant tilfælde, før jeg blev hans kone ... Ja, det ville jeg, skønt det ikke havde været ufarligt for ham. Vi kvinder er åbenbart forfærdelig nysgerrige ... Men Gregor havde, Gud ske lov, ikke lyst. Vi gik endogså ret snart bort, ud i den skønne majnat. Leonce var stadig sammen med os. Han havde for øvrigt forelsket sig i mig den aften, og blev mod sædvane ligefrem galant. Han var ellers – på grund af sit udseende – et meget undseligt menneske ... Jeg sagde derfor til ham: "Man må nok have en gul overfrakke på, for at De gør kur." Vi spadserede så fornøjet som tre studenter. Og nu kom det interessante: Vi gik nemlig i Moulin Rouge. Det hørte med til programmet: Det var også nødvendigt, for at der endelig kunne ske noget. Vi havde jo hidtil slet intet oplevet ... kun – tænk Dem: mig havde et fruentimmer på gade tiltalt. Men det var jo ikke meningen ... Klokken ét var vi i Moulin Rouge. De ved sandsynligvis, hvordan det går til dér. Jeg havde egentlig forestillet mig det værre ... der passerede i begyndelsen heller ikke det ringeste, og det så ud til, at hele spøgen ikke skulle føre til noget. Jeg var lidt ærgerlig. "Du er et barn," sagde Gregor. "Hvordan tænker du dig det egentlig. Vi kommer, og de falder for vore fødder –?" Han sagde "os" af høflighed mod Leonce; det var udelukket, at nogen ville falde for fødderne af Leonce. Men netop som vi alle alvorligt tænkte på at gå hjem, tog sagen en anden vending. Jeg lagde nemlig mærke til en person, som

allerede et par gange var gået forbi os. Hun var meget alvorlig og så helt anderledes ud end de andre tilstedeværende damer. Hun var slet ikke påfaldende – klædt i hvidt, helt i hvidt. Jeg havde bemærket, at hun ikke svarede to eller tre herrer, som talte til hende, men gik videre uden at værdige dem et blik. Hun så kun på dansen, roligt og interesseret, næsten sagligt, kan jeg sige. Jeg bad Leonce spørge et par bekendte, om de nogen sinde tidligere andetsteds havde truffet på det smukke væsen, og en af dem erindrede, at han forrige vinter havde set hende på et af torsdagsballerne i Quartier Latin. I nogen frastand tiltalte Leonce hende, og ham svarede hun. Han nærmede sig så med hende, vi satte os alle ved et lille bord og drak champagne. Gregor bekymrede sig ikke om hende – han ignorerede hende. Han talte med mig, bestandig kun med mig … Det syntes at ægge hende. Hun blev livligere, mere talende, mere ugenert, og hvordan det gik til, lidt efter lidt havde hun fortalt os hele sin livshistorie. Hvad dog sådan et stakkels menneske kan opleve – eller må opleve, muligvis! Man læser jo så ofte om det, men når man hører det af en, der sidder ved ens side, så forekommer det dog forunderligt. Jeg mindes endnu adskilligt. Da hun var femten år, havde et eller andet menneske forført hende og forladt hende. Så blev hun model, statistinde ved et lille teater havde hun også været. – Hvad fortalte hun os dog ikke om direktøren! … Jeg ville være løbet min vej, hvis jeg ikke allerede var blevet en smule påvirket af champagnen … Hun forelskede sig så i en medicinsk student, som arbejdede med anatomi; hun afhentede ham ofte i ligkammeret … eller blev hyppigt med ham der … nej, det er ikke muligt at gentage, hvad hun fortalte os! – Medicineren forlod hende naturligvis også. Og det ville hun

ikke overleve – netop det! Og hun berøvede sig livet, det vil sige, hun forsøgte det. Hun gjorde sig selv lystig over det … i udtryk! Jeg hører endnu hendes stemme … det lød slet ikke så simpelt, som det var. Og hun blottede sit venstre bryst og viste et lille rødt ar. Da vi alle meget alvorligt betragtede det lille ar, sagde hun – nej, *råbte* hun pludselig til min mand: "Kys det!" Jeg har allerede fortalt, at Gregor ganske overså hende. Han hørte ikke efter, da hun fortalte sine tildragelser, men så sig om i salen, røg cigaretter, og nu, da hun råbte til ham, smilede han næppe. Men jeg puffede til ham, kneb ham, jeg var jo virkelig meget beruset … i hvert fald befandt jeg mig i den forunderligste stemning. Om han nu ville eller ikke, han måtte … det vil sige, han lod, som berørte han stedet med sine læber. Ja, og så blev det bestandig lystigere og vildere. Jeg har aldrig lét som den aften – og ikke vidst hvorfor. Og aldrig ville jeg have holdt det for muligt, at et kvindeligt væsen – og tilmed sådan en – i løbet af en time kunne forelske sig så vanvittigt i en mand, som denne skabning i Gregor. Hun hed Madelaine."

Jeg ved ikke, om fru Mathilda med hensigt udtalte navnet højere – i hvert fald forekom det mig, at hendes mand hørte det, for han så over til os; men mærkværdigt nok så han ikke på sin kone, men vore blikke mødtes og hvilede en stund i hinanden, just ikke med synderlig sympati. Men pludselig smilede han til sin kone, og hun nikkede til ham, så fortsatte han samtalen med sine naboersker, og hun henvendte sig igen til mig.

"Jeg kan naturligvis ikke huske alt, hvad Madelaine senere sagde," fortsatte hun, "alt var jo så forvirret. Men jeg vil være oprigtig: der var et sekund, hvor jeg blev lidt forstemt. Det var,

da Madelaine tog min mands hånd og kyssede den. Men det var straks igen forbi. For, ser De, i det øjeblik tænkte jeg på vort barn. Og da følte jeg, hvor uløseligt Gregor og jeg var knyttet til hinanden, og hvorledes alt andet ikke kunne være andet end skygger, bagateller eller komedie, som i aften. Og så var alt igen godt. Vi sad alle, til morgenen gryede i en restaurant på Boulevarden. Jeg hørte, at Madeleine bad min mand følge sig hjem. Men han lo ad hende. Og så, for at spøgen skulle få en god og på en vis måde fordelagtig afslutning – De ved jo, hvilke egoister alle kunstnere er … såfremt det angår deres kunst – kort sagt, han fortalte hende, at han var billedhugger, og opfordrede hende til at komme til sig den påfølgende dag, så ville han modellere hende. Hun svarede: "Jeg vil lade mig hænge, om du er billedhugger! Men jeg kommer alligevel.""

Mathilda tav. Men aldrig har jeg set øjnene på et kvindeligt væsen udtrykke – eller dølge så megen lidelse. Da hun havde fattet sig, fortsatte hun: "Gregor ville absolut have, at jeg den næste dag skulle opholde mig i atelieret. Ja, han foreslog mig endogså, at jeg skulle skjule mig bag forhænget, når hun kom. Nå, jeg ved, at der er kvinder, mange kvinder, der ville være gået ind på det. Men jeg finder, at enten tror man eller man tror ikke … og jeg havde besluttet mig til at tro. Har jeg ikke ret?" Hun så på mig med store, spørgende øjne. Jeg nikkede kun, og hun fortsatte: "Madelaine kom naturligvis den påfølgende dag og derefter meget ofte … som mange andre før og senere er kommet … og De må tro mig, hun var en af de smukkeste. De selv har i dag stået fuld af beundring over for hende, derude ved dammen."

"Danserinden?"

"Ja, Madeleine har stået model til hende. Og tænk Dem, om jeg nu havde været mistroisk i et sådant eller i et andet tilfælde! Ville jeg ikke have gjort livet til en kval for både ham og mig? Jeg er glad, at jeg ikke har anlæg for jalousi."

Der stod en herre i den åbne midterdør; han havde sandsynligvis begyndt en meget vittig tale for værten, for alle lo hjerteligt. Men jeg betragtede Mathilda, der lige så lidt som jeg hørte efter. Og jeg så, hvorledes hun så over på sin mand og tilkastede ham et blik, som ikke alene forrådte en uendelig kærlighed, men som hyklede en så urokkelig tillid, som var det hendes højeste pligt ikke på nogen måde at forstyrre ham i at nyde livet. Og han fangede dette blik – smilende, uberørt, skønt han naturligvis lige så godt som jeg vidste, at hun led og hele livet havde lidt i stilhed som et dyr.

Og jeg tror derfor ikke på fablen om et hjertelag. Jeg har den aften lært Mathilda for godt at kende, og for mig står det fast: således som hun har spillet den lykkelige kone for sin mand fra først til sidst, medens han bedrog hende og drev hende til vanvid, således har hun til slut foregøglet ham en naturlig død, da hun berøvede sig livet, fordi hun ikke mere kunne udholde det. Og han har også taget dette sidste offer, som om det tilkom ham.

Jeg står for gitteret … skodderne er fast tillukkede. Hvid og som fortryllet ligger den lille villa der i skumringen, og marmoret skinner mellem de røde grene.

Måske er jeg uretfærdig mod Samodeski. Måske er han så dum, at han virkelig ikke aner sandheden. Men det er sørgeligt at tænke, at for Mathilda kunne der i døden ikke eksistere en

større glæde end at vide, at hendes sidste guddommelige bedrag er lykkedes.

Eller tager jeg fejl? Var det en naturlig død? … Nej, jeg har ret til at hade den mand, som Mathilda elskede så højt. Det vil sandsynligvis i lang tid være min eneste fornøjelse …

Den nye sang

"Det er ikke min skyld, hr. von Breiteneder ... det kan man sandelig ikke beskylde mig for!" Karl Breiteneder hørte disse ord ramme sit øre, som om de kom langt borte fra, og vidste dog alligevel ganske sikkert, at den, som talte, gik ved siden af ham – ja, han kunne endog spore den duft af vin, der omgav ordene. Men han svarede ingenting. Det var ham umuligt at indlade sig i noget skænderi; han var alt for træt og udmattet af den forfærdelige oplevelse i nat, og han havde ikke brug for andet end ensomhed og frisk luft. Derfor var han da heller ikke gået hjem, men havde i stedet fortsat sin vandring i morgenbrisen i de mennesketomme gader, ud i det fri mod de skovklædte høje, der rejste sig i horisonten over den lette majtåge. Men den ene gysen efter den anden gennemfo'r ham fra isse til fod, og han følte ikke noget af den velgørende friskhed, der ellers plejede at gennemrisle ham i den friske luft efter en gennemvåget nat. Han havde stadig det rædselsfulde billede for øjnene, han var flygtet fra.

Manden ved siden af ham måtte have indhentet ham. Hvad ville han ham da? ... hvorfor forsvarede han sig? ... og hvorfor netop over for ham? ... Han havde jo ikke tænkt sig at bebrejde den gamle Rebay noget direkte, for han vidste jo udmærket godt, at hovedskylden for det, der var sket, lå hos ham selv. Nu så han på den, der gik ved siden af ham. Hvor så det menneske dog ud! Den sorte udgangsfrakke var krøllet og plettet, den manglede en knap og resten var flossede i kanten; i et af knaphullerne stak en stængel med en vissen blomst. I går aftes

havde Karl dog set denne blomst frisk og ny. Smykket med denne selvsamme nellike havde kapelmester Rebay sat sig til et klaprende piano og spillet til samtlige Ladenbauer-selskabets numre, sådan som han havde gjort det de sidste tredive år. Det lille værtshus havde været ganske fuldt, der stod borde og stole helt ud i haven, for i dag var det, som der stod med sorte og røde bogstaver på de store gule løbesedler: "Første gang frøken Maria Ladenbauer, kaldet 'den hvide solsort', atter optræder efter sin helbredelse fra sin svære lidelse."

Karl trak vejret dybt. Det var blevet ganske lyst; han og kapelmesteren havde allerede i lang tid ikke være de eneste, der var på gaden. Bag ham, fra sidevejene, ja endog oppe fra skoven, kom der fodgængere imod ham. Først nu faldt det Karl ind, at det i dag var søndag. Han var glad for, at han derfor ikke havde nogen pligt, der kaldte ham ind til byen, selv om han nu igen kom til at forsømme at kigge ind til sin fader, som det så ofte skete. Det gamle drejerværksted i Alserstraße måtte foreløbig klare sig uden ham, og hans fader vidste af erfaring, at Breitenedere altid før eller senere slog sig til ro, når tiden var inde. Historien med Marie Ladenbauer havde imidlertid ikke forekommet ham at være rigtig i sin orden. "Du kan jo gøre, som du vil," havde han engang sagt til Karl i en mild tone, "jeg har jo også været ung engang ... men jeg har dog aldrig blandet mig med mine pigers familier. Det har jeg altid holdt mig tilbage fra."

Havde han dog bare hørt efter sin fader – tænkte Karl nu – så havde han været sparet for meget. Men han havde jo holdt så meget af Marie. Hun var en godmodig lille skabning, hang ved ham, uden at sige mange ord, og når hun gik arm i arm med

ham, ville ingen have troet, at hun allerede var så erfaren. Forresten gik det jo lige så anstændigt til hos hendes forældre som i ethvert andet borgerhjem. Lejligheden var net holdt, på hylderne stod der bøger, og ofte kom den gamle Ladenbauers broder, der var ansat ved et kontor i magistraten, på besøg, og så talte man om meget alvorlige sager: Politik, valg og kommunale anliggender. Om søndagen spillede Karl tit tarot med den gamle Ladenbauer og den forrykte Jedek, ham, der om aftenen udførte valse og marcher på glas- og tallerkenkanter iført klovnkostume; og når han vandt, fik han prompte sine penge udbetalt, hvilket ikke altid var tilfældet på caféen. I nichen ved vinduet, hvor der hang glasmosaikker af schweiziske landskaber, sad den lange, blege fru Jedek, som i forestillingerne om aftenen foredrog langtrukne digte, og sludrede med Marie, samtidig med at hun nikkede næsten uafbrudt. Men Marie så hen på Karl, vinkede drillende til ham med hånden eller satte sig hen ved siden af ham og kiggede ham i kortene. Hendes broder var ansat i en stor virksomhed, og hvis Karl forærede ham en cigar, skyndte han sig straks at byde en igen. Og af og til bragte han sin søster, som han satte meget højt, et eller andet slikkeri fra en af byens sukkerbagere. Når han så skulle gå, sagde han med halvt lukkede øjne: "Desværre har man tilsagt mig andetsteds ..." – Men når han skulle være ærlig, ville Karl allerhelst være alene med Marie. Og han tænkte på en morgen, hvor han havde spadseret med hende på den samme vej, hvor han nu gik, ud mod den susende skov, der begyndte deroppe på bakken. De havde begge været trætte, for de kom lige fra kaffehuset, hvor de havde siddet sammen med hele folkesanger-foreningen lige til det grå morgengry; nu

lagde de sig under et bøgetræ i udkanten af en engskråning, og faldt i søvn. Først i sommer-middagstimens lune stilhed vågnede de og gik videre ind i skoven, sludrende og leende den hele dag, uden at vide hvorfor, og først sent om aftenen, da forestillingen skulle begynde, kom de atter tilbage til byen … Den slags smukke erindringer var der mange af, og de to førte et fornøjet liv, uden at tænke på fremtiden. Da vinteren satte ind, blev Marie pludselig syg. Lægen havde strengt forbudt alle besøg, for sygdommen var en hjernebetændelse eller noget, der lignede, og man måtte undgå enhver ophidselse. Karl gik i begyndelsen hver dag hen til Ladenbauers for at høre til hende; men senere hen, da det viste sig at trække ud, kom han kun hver anden eller tredje dag. Engang sagde fru Ladenbauer til ham i døren: "I dag synes jeg dog, De burde komme ind, hr. von Breiteneder. Men pas på, at De ikke røber Dem." – "Hvorfor må jeg ikke røbe mig?" spurgte Karl, "hvad er der da sket?" – "Jo, der er jo nu ikke mere at stille op med øjnene." – "Hvad mener De?" – "De kan ikke se noget mere …, det er desværre en af sygdommens følger. Men hun ved vist ikke, at det er uhelbredeligt … De må tage Dem sammen, så hun ikke mærker noget." Da stammede Karl kun et par ord og gik igen. Han var pludselig blevet bange for at se Marie igen. Han syntes, det var som om hendes øjne var det, han havde holdt allermest af ved hende; de havde været så lyse og der havde altid været et smil i dem. Han ville komme igen i morgen. Men han kom ikke; heller ikke den næste dag, og den næste igen. Stadig blev han ved at udskyde sit besøg. Han satte sig for, at han først ville se hende igen, når hun selv var blevet i stand til at finde sig i sin skæbne. Så føjede det sig imidlertid sådan, at han måtte tage på en

forretningsrejse, som hans fader længe havde presset på med. Han kom vidt omkring, han var både i Berlin, Dresden, Køln, Leipzig og Prag. Engang sendte han et kort til den gamle fru Ladenbauer, hvor der stod, at han ville besøge dem, straks han var vendt hjem, og at han sendte en hilsen til Marie. – Da det blev forår, kom han tilbage, men han gik ikke hen til Ladenbauers. Han kunne ikke beslutte sig til det ... Naturligvis tænkte han også for hver dag mindre på hende, og satte sig endelig for at glemme hende helt. Han var jo ikke den første og heller ikke den eneste. Han hørte da heller ikke noget fra hende, beroligede sig stadig mere, og af forskellige årsager bildte han sig af og til ind, at Marie nu boede ude på landet hos noget familie, som han engang havde hørt hende omtale.

I går aftes – han ville besøge en bekendt, der boede i nærheden – havde et tilfælde ført ham hen til det værtshus, hvor selskabet Ladenbauers forestillinger plejede at finde sted. Nærmest i tanker var han allerede på vej derover, da en gul plakat faldt ham i øjnene; han kom i tanker om, hvor han var og han mærkede et stik i hjertet, allerede før han havde læst et ord af den. Men så, da han så det foran sig med sorte og røde bogstaver: "Første gang frøken Maria Ladenbauer, kaldet 'den hvide solsort', atter optræder efter sin helbredelse fra sin svære lidelse," da blev han stående som lamslået. Og i det samme øjeblik stod Rebay ved siden af ham, som om han var vokset op af jorden: Det hvide krølhoved uden hat, den sorte, luvslidte cylinder i hånden og en frisk blomst i knaphullet. Han hilste på Karl: "Jamen dog, hr. Breiteneder! De beærer os atter en gang nu i aften, ikke sandt? Frøken Marie vil blive ganske ude af sig selv af glæde, når hun hører, at hendes gamle ven kommer og

ser hende igen. Den stakkel! Vi har stået meget igennem med hende, hr. von Breiteneder; men nu er hun sig selv igen." Han sagde en hel masse mere, og Karl flyttede sig ikke, skønt han helst ville have været langt borte derfra. Men pludselig rørte der sig et håb i ham, og han spurgte Rebay, om Marie stadig ikke kunne se – om hun dog ikke havde en lille smule af synet tilbage? "En smule?" svarede den anden. "Men hvad mener De dog, hr. von Breiteneder! ... Intet kan hun se, slet intet!" Han råbte det ud med en mærkværdig lystighed. "Det hele er kulravende sort for hende ... Men som De kan jo straks selv kan overbevise Dem om, hr. von Breiteneder, så har alting jo sine gode sider, om man så må sige – og stemmen har tøsen, skønnere end nogensinde! ... Nå, De skal få at se, hr. von Breiteneder. – Og hun er god – helt ind i den inderste sjæl! Og endnu mere sød og venlig end hun var i forvejen. Nå ja, De kender hende jo – haha! – Åh, der kommer flere i dag, som kender hende ... naturligvis ikke så godt som De, hr. von Breiteneder; men nu er det jo forbi med den slags historier. Men det kommer måske også igen! Jeg har en bekendt, som var blind og fik tvillinger – haha! – Se, hvem jeg har her," sagde han pludselig, da Karl stod sammen med ham ved billetlugen, hvor fru Ladenbauer sad. Hun var oppustet og bleg og så på ham uden at sige et ord. Hun gav ham en billet, han betalte, vidste dårligt nok, hvad der foregik med ham. Men pludselig udbrød han: "Sig ikke noget til Marie, for Guds skyld, fru Ladenbauer ... Sig ikke noget til Marie om, at jeg er her! ... Sig ikke noget, hr. Rebay!"

"Udmærket," sagde fru Ladenbauer og vendte sig mod de næste, der ville have billetter.

"Ikke et ord fra mig," sagde Rebay. "Men bagefter, sikk'n overraskelse! For De kommer da med? Det bliver en vældig fest – hoho! – Jeg anbefaler mig, hr. von Breiteneder." Og så var han forsvundet. Karl gik gennem den fyldte sal, og i haven, der lå ved siden af, satte han sig lige bag et bord, hvor der allerede sad to gamle folk, en kvinde og en mand. De talte ikke sammen, men betragtede stumt den nye gæst, og nikkede så trist til hinanden. Så sad Karl og ventede. Forestillingen begyndte, og Karl hørte atter igen de gammelkendte sager. Man alting forekom ham ligesom sælsomt forandret, fordi han aldrig før havde siddet så langt væk fra podiet. Første spillede kapelmester Rebay en såkaldt ouverture, af hvilken kun enkelte hårde akkorder nåede Karls øre, så optrådte ungarerinden Ilka som den første: hun sang ungarske sange og dansede czardas iført en højrød kjole og støvler med sporer. Derpå fulgte et humoristisk foredrag af komikeren Wiegel-Wagel; han optrådte i en skriggrøn kjolefrakke, meddelte, at han kom lige fra Afrika, og fortalte alskens tossede eventyr, som sluttede med beretningen om hans bryllup med en gammel enke. Så kom en duet mellem hr. og fru Ladenbauer, begge i tyrolerkostume. Efter dem, i en smudsig hvid klovnedragt, fulgte den tåbelige lille Jedek; han gav først nogle jonglørkunster, stirrede med store øjne rundt på folk i publikum, som om han søgte nogen; så stillede han nogle tallerkener op på række foran sig og udhamrede med en trækølle en march på dem, satte så glas op og spillede en vemodig valsemelodi på deres rande med en fugtig finger. Derpå satte han sig ned på scenen og smilede saligt. Han rejste sig igen og Rebay tog atter fat på klaviaturet med en festlig fanfare. En hvisken trængte fra salen ud i haven,

publikum stak hovederne sammen, og pludselig stod Marie på podiet. Faderen, der havde ledet hende derop, var allerede væk igen, og hun stod alene. Og Karl så hende stå deroppe, med de tomme øjne i det søde, blege ansigt; han så ganske tydeligt, hvordan hun først kun bevægede læberne og smilede svagt. Uden at han selv bemærkede det, var han sprunget op fra stolen, stødte mod den grønne lygte og havde nær udstødt et skrig af medlidenhed og ængstelse. – Og nu begyndte hun at synge. Med en helt fremmed stemme, blidt og sagte, langt mere stilfærdigt end før i tiden. Det var en af det sange, hun altid havde sunget, og som Karl havde hørt de første halvtreds gange, men stemmen vedblev at være ham mærkværdigt fremmed, og først ved refrænet "Jeg er den hvide solsort, i forretning og derhjemme," syntes han, at han kunne genkende stemmen. Hun sang alle tre vers, Rebay ledsagede hende på klaveret, og efter sin sædvane så han flere gange strengt op på hende. Da sangen var til ende, brød bifaldet løs, højt og tordnende. Marie smilede og nejede. Moderen gik op ad de tre trin til podiet, Marie greb for sig med armene i den tomme luft, som om hun søgte hendes hænder, men bifaldet var så stærkt, at hun straks måtte synge sin anden sang, som Karl også havde hørt de første halvtreds gange. Hun begyndte: "Nu går jeg med min skat på vej'n ..." og Marie kastede hovedet så fornøjet op, vuggede sig så let frem og tilbage, som hun virkelig gik ud ad landevejen med sin skat, medens hun så den blå himmel og de grønne enge og kunne danse i det fri, som hun fortalte det i sangen. Og så sang hun den tredje sang, den nye sang. –

"Her har vi en lille have," sagde hr. Rebay, og Karl fo'r sammen. Det var lyst solskin, vejen snoede sig glinsende ud i

det fjerne, rundt om var alting lyst og livligt. "Så kan man sætte sig," vedblev Rebay, "og få sig et glas vin; jeg lider allerede af en voldsom tørst – det bliver en varm dag."

"Ja, det bliver en varm dag!" sagde en stemme bag ham. Breiteneder vendte sig om ... Hvad, han var også løbet efter ham? ... Hvad ville de ham da? ... Det var den tossede Jedek; sådan havde man altid kaldt ham, men det var uden for al tvivl, at han før eller senere for alvor ville blive fuldkommen forrykt. For et par dage siden havde han truet sin lange, blege hustru på livet, og det var mærkværdigt, at man lod ham gå frit omkring. Nu krøb han afsted ved siden af Karl i sin dværgagtige lidenhed; fra det gullige ansigt stirrede opspærrede, uforklarligt lystige øjne ud mod det fjerne, på hovedet sad den grå, bløde hat med fjeren, som var kendt over den ganske by, og i hånden holdt han en tynd spadserestok. Og nu var han pludselig foran de andre, hoppede ind i den lille værtshushave, tog plads på en træbænk, der lænede sig op ad husmuren, slog heftigt på den grønmalede bænk med spadserestokken og råbte efter tjeneren. De to andre fulgte efter ham. Udenfor, langs det grønne træstakit, gik vejen videre, forbi nogle triste små villaer og fortabte sig siden i skoven.

Tjeneren kom med vin. Rebay lagde cylinderen på bordet, fo'r sig med hånden gennem det hvide hår, kradsede sig vanemæssigt med begge hænder på de glatragede kinder, skød Jedeks glas til side og bøjede sig ind over bordet mod Karl. "Jeg har jo ikke slået hovedet, hr. von Breiteneder! Jeg ved nok, hvad jeg gør! ... Hvorfor skulle jeg så have nogen skyld? ... Ved De, hvem jeg skrev kupletter til i mine unge dage? ... For Matras!

Det er ikke nogen lille ting! Og det gjorde lykke! Tekst og musik af mig! Og mange af dem blev brugt i andre forestillinger!"

"Lad det glas stå," sagde Jedek og kluklo for sig selv.

"Jeg beder Dem, hr. von Breiteneder," vedblev Rebay og skød atter glasset fra sig. "De kender mig jo og De ved, at jeg er et anstændigt menneske! Og der er heller ikke nogen uanstændigheder i mine kupletter, ikke nogen upassende fraser! ... Og den kuplet, som den gamle Ladenbauer blev ophidset over dengang, var ikke af mig, men af en anden! ... Og nu er jeg otte og tres, hr. von Breiteneder – det er dog en alder! Og ved De, hvor længe jeg har været ved Ladenbauers selskab? ... Dengang levede Eduard Ladenbauer stadig, ham, der grundlagde selskabet. Og jeg kender Marie lige fra fødslen af. Ni og tyve år har jeg været hos Ladenbauers – til næste marts har jeg jubilæum ... Og jeg har ikke stjålet mine melodier – de er af mig, alle sammen af mig! Og ved De, hvor mange af dem, der har opnået at blive spillet på lirekasserne i Wien mellem år og dag? ... Atten! Er det ikke rigtigt, Jedek? ..."

Jedek lo stadig, helt lydløst, med sit stirrende blik. Nu havde han skubbet alle tre glas hen foran sin plads og begyndte at gnide let med sine fingre på randene. Det klang spinkelt, lidt rørende, ligesom fjerne obo- og klarinet-toner. Breiteneder havde altid beundret denne færdighed særdeles, men i dette øjeblik kunne han ikke udholde tonerne. Ved det andet bord sad man og lyttede, nogle af dem nikkede fornøjede, en tyk herre klappede i hænderne. Pludselig skubbede Jedek alle tre glas fra sig, lagde armene over kors og stirrede ud på den hvide vej, ad hvilken stadig flere og flere vandrede afsted ud af byen mod skoven. Det flimrede for Karls øjne, og det var, som om

menneskene derude dansede og svævede for ham bag et spindelvæv. Han gned sig over panden og øjenlågene, prøvede at komme til sig selv. Det var jo ikke hans skyld! Det var en skrækkelig ulykke – men han var dog ikke skyld i den! Og pludselig rejste han sig, for når han tænkte på afslutningen, var hans bryst nærved at sprænges. "Lad os gå," sagde han.

"Ja, frisk luft, det er hovedsagen," sagde Rebay.

Jedek var pludselig blevet vred, ingen vidste hvorfor. Han stillede sig hen ved et bord, hvor der sad et fredeligt par, slog om sig med sin spadserestok og skreg med høj stemme: "Så skulle Djævelen da være glasmager – for pokker da også!" De to fredelige mennesker blev forlegne og prøvede at formilde ham; de øvrige lo og troede, han var fuld.

Breiteneder og Rebay var snart ude på den hvide vej, og Jedek, der atter var blevet helt rolig, kom dansende efter dem. Han tog sin grå hue af, hang den op på sin spadserestok, og satte stokken med huen til skulderen som et gevær, medens han med den anden hånd udførte nogle vældige hilsende bevægelser op mod himlen.

"De må ikke tro, at jeg vil undskylde mig," sagde Rebay med klaprende tænder. "Oho, nej, det har jeg slet ingen grund til! Slet ikke! Jeg har haft de bedste hensigter, og det vil enhver medgive mig. Har jeg måske ikke selv indstuderet sangen med hende? Jo, naturligvis! Ja, allerede dengang hun sad med bind om øjnene i sit værelse, indstudererede jeg den med hende … Og ved De, hvordan jeg kom på det? Det er en ulykke, tænkte jeg, men alt er dog ikke tabt. Sin stemme har hun stadig, og sit smukke ansigt … Også til moderen sagde jeg det, dengang hun var ganske fortvivlet. Fru Ladenbauer, sagde jeg, intet er endnu

tabt – se nu blot her! Og nu om stunder, hvor der jo findes blindeinstitutter, hvor de endog med tiden igen kan lære at læse og skrive ... Jeg har også kendt én – et ungt menneske, der har været blind i tyve år. Han drømte hver nat om det smukkeste fyrværkeri, med alle mulige farver og belysninger ..."

Breiteneder lo højt. "Mener De det alvorligt?" spurgte han.

"Nå ja!" svarede Rebay i en grov tone, "hvad vil De ellers have? Skulle jeg måske begå selvmord, jeg? ... Hvorfor dog det? – Jeg har min sjæl haft ulykker nok her i verden! Eller mener De måske, det er et liv, hr. von Breiteneder, når man engang har skrevet teaterstykker, sådan som jeg gjorde i min ungdom, og man nu som otteogtresårig til sidst er nået dertil, at man for et par skabede kreuzer må akkompagnere de hæse tøser på en elendig klimprekasse og skrive dem kupletter ... Ved De, hvad jeg får for sådan en kuplet? ... De ville blive forbløffet, hr. von Breiteneder!"

"Men man spiller dem på lirekasserne," sagde Jedek, der nu var ganske alvorlig og gik næsten elegant ved siden af dem.

"Hvad vil De egentlig med mig?" sagde Breiteneder. Det forekom ham pludselig, som om de to forfulgte ham, og han vidste ikke hvorfor. Hvad havde han at gøre med disse mennesker? Men Rebay talte videre: "Jeg ville have givet pigen et eksistensgrundlag! ... Forstår De det, en ny tilværelse! ... Med den nye sang! ... Lige netop med den! ... Og er den måske ikke smuk? ... Er den ikke rørende? ..."

Den lille Jedek holdt pludselig Breiteneder tilbage ved frakkeærmet, strakte venstre hånds pegefinger i vejret for at forlange opmærksomhed, spidsede læberne og fløjtede. Han fløjtede melodien til den nye sang, som Marie Ladenbauer,

kaldet "den hvide solsort", havde sunget samme dag. Han fløjtede den næsten fuldendt, for også det hørte til hans kunstfærdigheder.

"Melodien har ikke gjort noget," sagde Breiteneder.

"Hvad?" skreg Rebay. – De gik nu alle rask til, løb næsten, skønt vejen gik temmelig betragteligt opad. "Hvad mener De, hr. von Breiteneder? ... Er det måske tekstens skyld, tror De? ... Jamen for Guds skyld da, står der noget andet i den tekst, end Marie selv udmærket godt ved? ... Og på hendes værelse, når vi indstuderede den, har hun ikke grædt en eneste gang. Hun har sagt: 'Det er en trist sang, hr. Rebay, men smuk er den! ...' – 'Smuk er den,' sagde hun ... Ja, det da virkelig en trist sang, hr. von Breiteneder – det er jo også en trist skæbne, der er faldet i hendes lod. Så kan jeg da ikke skrive hende en munter sang? ..."

Gaden tabte sig ind i skoven. Solen glimtede gennem grenene; der lød latter og råb ud fra buskadset. De gik alle tre ved siden af hinanden, så hurtigt, som ville den ene løbe fra de to andre. Pludselig begyndte Rebay igen: "Og publikum – torden og lynild! – klappede de måske ikke som forrykte? ... Jeg vidste det jo nok forud, at den sang ville få en vældig succes! – Og hun har jo også gjort den til en ren fornøjelse ... hun smilede ligefrem over hele ansigtet, og det sidste vers måtte hun give dacapo. Og det er da også et rørende vers! Da det faldt mig, flød tårerne mig også selv i øjnene – De ved, på grund af den hentydning til den anden sang, hun altid synger ..." og han sang den, eller talte den måske nærmere, idet han kun udstødte rimene som en orgeltone: "Hvor verden dog før var under*skøn*, – Når solen skinned på mark og *skov*, – Når jeg søndag gik tur med min skat i *løn*, – Og han holdt mig i hånd, når han blot fik

lov. – Nu ser jeg ej mer hverken sol eller *stjerne*, – Og lykke og kærlighed er mig så *fjerne!*"

"Stop!" skreg Breiteneder, "jeg har jo hørt den!"

"Er den måske ikke smuk?" sagde Rebay, og svingede med sin høje hat. "Der er ikke mange, der kan lave sådanne kupletter nu om stunder. Fem gylden har den gamle Ladenbauer givet mig ... ja, det er mit honorar, hr. von Breiteneder. Og så har jeg selv indstuderet den med hende."

Og Jedek hævede endnu engang pegefingeren og sang meget sagte refrænet: "O Gud, hvor bittert, det skulle ske – At aldrig jeg mer skal et forår se ..."

"Jamen *hvorfor*, spørger jeg! ..." råbte Rebay. "Hvorfor? ... Jeg var jo hos hende derinde, lige bagefter ... Er det ikke rigtigt, Jedek? ... Og hun sad der med et lyksaligt smil og havde drukket sin kvarte vin, og jeg strøg hende over håret og sagde til hende: 'Nå, Marie, kan du se, hvor den faldt i publikums smag? Nu kommer der ganske sikkert også folk inde fra byen herud til os; den sang kommer til at gøre opsigt ... Og du synger aldeles pragtfuldt ...' og så videre – hvad man nu kan finde på at sige ved den slags lejligheder ... Og værten kom også ind og lykønskede hende. Og blomster har hun fået – de var ikke fra Dem, hr. von Breiteneder ... Og alt var i den bedste orden ... Så hvorfor skulle min kuplet være skyld i det? Det er jo helt hen i vejret!"

Pludselig stod Breiteneder stille og greb fat i Rebays skuldre. "Hvorfor har De fortalt hende, at jeg var der? ... Hvorfor? ... Havde jeg ikke bedt Dem om, at De ikke skulle sige noget til hende?"

"Lad mig dog være! Jeg har ikke fortalt hende noget! Hun må have hørt det fra den gamle!"

"Nej," sagde Jedek forbindtligt og bukkede, "jeg tog mig den frihed, hr. von Breiteneder – jeg tog mig den frihed. Da jeg vidste, at De var der, så sagde jeg til hende, at De var der. Og fordi hun så ofte har spurgt efter Dem, medens hun var syg, har jeg sagt til hende: 'Hr. Breiteneder er der ... henne bag lygten står han,' sagde jeg, 'og han morer sig storartet!'"

"Nå?" sagde Breiteneder Hans hals snørede sig sammen, og han måtte vende øjnene bort for det stive blik, Jedek havde rettet på ham. Udmattet satte han sig på en bænk, de netop kom forbi, og lukkede øjnene. Han så pludselig igen, hvordan han sad i haven, og den gamle fru Ladenbauers stemme lød ham i ørene: "Marie lader Dem hilse, om De ikke vil komme med os efter forestillingen?" Han huskede, hvordan han på engang var blevet vel til mode, så vidunderligt godt, som om Marie havde tilgivet ham alt. Han drak sin vin ud og lod sig servere en bedre. Han drak så meget, at hele livet begyndte at føles lettere. Ganske fornøjet så og hørte han de påfølgende numre, klappede ligesom alle andre, og da forestillingen var forbi, gik han i godt humør gennem haven og salen ind i værtshusets sideværelse, til det runde hjørnebord, hvor truppen samledes efter forestillingen. Nogle af dem sad der allerede: Wiegel-Wagel, Jedek og hans kone, en eller anden herre med briller, som Karl ikke kendte – de hilste alle sammen på ham og lod ikke til at være synderlig overraskede over at se ham igen. Pludselig hørte han Maries stemme bag sig: "Jeg kan selv finde derhen, moder, jeg kender jo vejen." Han vovede ikke at vende sig, men så sad hun allerede ved siden af ham og sagde: "God

aften, hr. Breiteneder – hvordan har De det så?" Og i dette øjeblik erindrede han sig, at hun havde sagt "De" og "Hr." til ham, der engang havde været hendes elsker. Og så spiste de deres aftensmad; man havde stillet alting udskåret foran hende, og hele selskabet var muntert og fornøjet, som om intet var forandret. "Det gik jo godt," sagde den gamle Ladenbauer. "Nu kommer der igen bedre tider." Fru Jedek fortalte, at alle havde fundet Maries stemme endnu smukkere end tidligere, og hr. Wiegel-Wagel hævede sit glas og råbte: "På den helbredtes velgående!" Marie holdt sit glas frem for sig, alle klinkede med hende, og også Karl berørte hendes glas med sit eget. Da forekom det ham, som om hendes døde øjne ville sænke sig hans, og som om hun kunne skue dybt ind i hans sjæl. Også broderen var der, meget elegant klædt, og bød Karl en cigar. Den lystigste var Ilka; hendes beundrer, en tyk yngling med en ængstelig pande, sad over for hende og underholdt sig livligt med hr. Ladenbauer. Fru Jedek havde ikke taget sin gule regnfrakke af, og sad og så ind i et hjørne, hvor der intet var at se. To eller tre gange kom der folk hen fra et af nabobordene og lykønskede Marie; hun svarede dem på sin sædvanlige stilfærdige måde, som om ikke det ringeste var forandret. Pludselig sagde hun til Karl: "Men hvorfor er De dog så tavs?" og pludselig mærkede han, hvordan han hele tiden havde siddet der uden at lukke munden op. Men nu blev han endnu mere livlig end alle de øvrige, deltog i underholdningen, men henvendte ikke et ord til Marie. Rebay fortalte om de skønne tider, dengang han skrev kupletter til Matras, foredrog indholdet af en farce, han engang for fem og tredive år siden havde skrevet, og spillede selv udtog af alle rollerne. Især som

bøhmisk musikant nåede han store højder. Klokken ét brød man op. Fru Ladenbauer tog sin datters arm. Alle lo og råbte ... det var besynderligt, der var ingen, der mere fandt noget besynderligt ved, at verden var blevet et mørke for Marie. Karl gik ved siden af hende. Moderen stillede ham harmløse spørgsmål om alverdens ting: hvordan det gik derhjemme, hvordan han havde haft det på sin rejse, og Karl fortalte hurtigt om alle de ting, han havde set, især teatrene og operetteteatrene, som han havde besøgt, medens han stadig undrede sig over, hvor sikkert Marie gik, ledet af moderen, og hvor rolig og munter hun lyttede til dem. Så sad de alle sammen i en café, et gammelt, røgfyldt lokale, der på denne tid var ganske tomt, og den ungarske Ilkas tykke ven forlod selskabet. Og nu, midt i al larmen og tumulten, var Marie rykket tæt hen til Karl, ganske som hun ofte havde gjort før i tiden, så tæt, at han kunne mærke hende krops varme. Og pludselig mærkede han endog, at hvordan hun berørte og kærtegnede hans hånd, uden at hun sagde et ord. Nu havde han så gerne have sagt hende et eller andet ... noget kærligt, trøstende – men han kunne ikke ... Han så på hende fra siden, og igen var det ham, som så hun ham an med sine øjne, men det var ikke et menneskeblik, det var noget uhyggeligt, fremmed, som han ikke havde følt før – og han blev grebet af en rædsel, som om det var et spøgelse, der sad ved siden af ham ... Hendes hånd skælvede og trak sig langsomt tilbage fra hans, og hun sagde dæmpet: "Hvorfor er du bange? Jeg er jo stadig den samme." Han var stadig ikke i stand til at svare og talte i stedet med de andre. Lidt senere råbte en stemme pludselig: "Hvor er dog Marie blevet af?" Det var fru Ladenbauer. Nu opdagede alle, at

Marie var forsvundet. "Hvor er dog Marie?" råbte flere. Nogle rejste sig, den gamle Ladenbauer stod i døren til cafeen og råbte ud på gaden: "Marie!" Alle var ophidsede og talte i munden på hinanden. Én sagde: "Men hvordan kan man da overhovedet lade sådan en skabning rejse sig og gå sådan uden videre?" Pludselig lød der et råb ude fra haven: "Bring lys!... Bring lamper!" Og nogen skreg: "Jesus Maria!" Det var atter den gamle fru Ladenbauers stemme. Alle styrtede ud i gården gennem cafeens lille køkken. Morgendæmringen kom allerede snigende ind over tagene. Rundt om gården i det gamle toetages hus løb en svalegang af træ. En mand i skjorteærmer lænede sig ud over gelænderet med en lysestage med et brændende lys i hånden, og kiggede ned. To kvinder i nattøj viste sig bag ham, en anden mand løb ned ad de knirkende trin. Det var, hvad Karl først så. Derpå så han noget flimre for sine øjne, en eller anden holdt et hvidt kniplingssjal i vejret og lod det atter synke. Han hørte nogle ord ved siden af sig: "Det er jo ikke til nogen nytte ... hun bevæger sig ikke ... Hent dog en læge! ... Eller Redningsselskabet? ... En vægter! En vægter! ..." Alle hviskede sammen, nogen ilede ud på gaden, en skikkelse fulgte uvilkårligt Karl med øjnene; det var den lange fru Jedek i den gule frakke, hun pressede fortvivlet begge hænder mod panden, løb væk derfra og kom ikke tilbage ... Folk trængtes bag Karl. Han måtte skubbe bagud med albuerne for ikke at falde over fru Ladenbauer, der knælede ned på jorden, idet hun holdt begge Maries hænder i sine, hun rokkede frem og tilbage og skreg: "Så tal dog! ... tal dog!" Så kom der endelig nogen med en lampe; det var værten i en brun slåbrok og slæbere; han lyste den liggende ind i ansigtet. Så sagde han: "Men hvilken

malheur! Hun må have ramt brønden med hovedet, da hun faldt." Og nu så Karl, at Marie lå udstrakt ved siden af brøndens stensætning. Pludselig brød manden i skjorteærmer ind oppe fra svalegangen: "Jeg hørte en støj lige før, det er ikke engang fem minutter siden!" Og alle så op på ham, men han blev bare ved at gentage det: "Det er ikke engang fem minutter siden, jeg hørte støj ..." – "Men hvordan har hun dog fundet derop?" hviskede en eller anden bag ved Karl. "Åh, De ved jo," svarede en anden, "hun kender huset, hun har følt sig frem gennem køkkenet, så op af trappen og over gelænderet – det er vel ikke så svært!" Så blev der hvisket rundt om Karl, men han kendte ikke engang stemmerne, selv om det sikkert var lutter bekendte, der talte sammen; og han vendte sig heller ikke om. Et sted i nabolaget galede en hane. Karl følte det, som befandt han sig i en drøm. Værten stillede lampen på kanten af brønden; moderen skreg: "Kommer der ikke snart en læge?" Den gamle Ladenbauer løftede Maries hoved, så at lyset fra lampen skinnede lige på hendes ansigt. Nu så Karl tydeligt, hvordan næsefløjene bevægede sig, læberne skælvede og de åbne, døde øjne så på ham ligesom før. Han så også, at der noget rødt og fugtigt på det sted, hvor Maries hoved havde ligget. Han råbte: "Marie! Marie!" Men ingen hørte ham, og han hørte ikke sig selv. Manden på svalegangen stod der stadig, lænet mod gelænderet, og de to kvinder ved siden af ham, som om de overværede en forestilling. Lyset var gået ud. Det violette morgenlys lå over gården. Fru Ladenbauer havde lagt Maries hoved til hvile på det sammenfoldede kniplingsjal; Karl stod ubevægelig og stirrede ned. Pludselig var det blevet lyst nok. Han så nu, hvordan alt var fuldkommen roligt i Maries ansigt,

og intet andet bevægede sig end bloddråberne, der langsomt løb ned fra panden, fra håret over tindingerne, ned over halsen til den fugtige brolægning; og han vidste nu, at Marie var død …

Karl åbnede øjnene, som for at jage en ond drøm bort. Han sad alene på bænken i vejkanten, og han så, hvordan kapelmester Rebay og den forrykte Jedek ilede afsted den samme vej tilbage, som de alle tre var kommet ad tidligere. De to så ud til at tale heftigt med hinanden, slog ud med hænderne og gjorde vældige gebærder, hvorunder Jedeks spadserestok aftegnede sig som en fin linje mod horisonten; stadig raskere gik de, fulgt af en let støvsky, men deres ord fortabte sig i vinden. Rundt om ham glitrede landskabet, og langt væk svømmede og skælvede byen i middagsheden.

Den døde Gabriel

Hun dansede forbi ham, i armene på en herre, som han ikke kendte, bøjede hovedet til en flygtig hilsen, og smilede.

Ferdinand Neumann bukkede dybere end han ellers plejede. Hun er også her, tænkte han forundret, og følte sig på en gang lettere til mode. Når Irene kunne formå sig til allerede fire uger efter Gabriels død at svæve i hvid kjole gennem en oplyst sal med en hvilken som helst ubekendt herre, så behøvede ikke heller han længere at bebrejde sig at være kommet til dette glædens sted. I aften, for første gang efter fire ugers stille tilbagetrukkenhed, havde ønsket om igen at komme ud mellem mennesker grebet ham. Til hans forældres behagelige overraskelse, som ikke havde kunnet forklare sig deres søns mørke sindsstemning over tabet af et menneske, som han dog kun flygtigt havde kendt, viste han sig selskabsklædt ved aftensmåltidet og ytrede, at det var hans hensigt at deltage i juristernes bal. Han fjernede sig kort efter med en behagelig følelse af, uden særlig møje, at have beredt de kære, gamle mennesker en lille glæde.

I vognen, som kørte ham til "Sophiensal", følte han sig atter noget beklemt. Han tænkte på den aften, da han fra Wilhelmines vindue havde set en mørk skikkelse vandre frem og tilbage lange parkens gitter på den modsatte side af gaden; på morgenen derefter, da han, endnu liggende i sengen, havde fundet efterretningen om Gabriels selvmord i avisen; på det øjeblik, da Wilhelmine havde givet ham det gribende brev at læse, hvori Gabriel, uden et bebrejdelsens ord, havde taget

afsked med hende for stedse. Hans sindsstemning lysnede ikke, da han steg op ad den brede trappe, eller kom ind i den oplyste sal og hørte musikkens brusen; det var først synet af Irene, der opklarede hans sind.

Han havde allerede kendt Irene i nogle år, uden nogen sinde at have fattet særlig interesse for hende; for ham, som for enhver af husets bekendte, kunne hendes tilbøjelighed for Gabriel ikke forblive nogen hemmelighed. Da Ferdinand et par dage før jul havde været gæst i hendes forældres hjem, havde hun med sin smukke stemme sunget et par sange. Gabriel havde akkompagneret hende på klaveret, og Ferdinand mindedes tydeligt, at han havde spurgt sig selv: Hvorfor gifter den gode unge mand sig ikke med dette elskelige beskedne væsen, i stedet for at blive hængende ved denne storagtige Wilhelmine, der vil bedrage ham? At skæbnen netop havde udset ham til at gøre denne anelse til sandhed, det havde Ferdinand tilvisse hin dag ikke anet. Dog, hvad angik hans andel i skylden for Gabriels død, så havde Anastasius Treuenhof, som forstod sig på alle jordiske og himmelske sager, straks fastslået, at han i hele denne affære ikke havde spillet nogen personlig rolle, og at, som følge heraf, det indtrufne vel kunne give anledning til vemod, men på ingen måde til alvorlig anger. Det havde alligevel været et pinligt øjeblik for Ferdinand, da han og Wilhelmine stod ved Gabriels grav, hvorpå endnu alle de henrivende kranse lå, og hans ledsagerinde pludselig sagde til ham, hvis tårer løb ned ad kinderne, i den tone, som han godt kendte fra scenen: "Ja, din skurk, nu kan du til visse græde". En time senere svor hun rigtignok, at for hendes skyld havde gerne en bedre end Gabriel måttet dø, og i de sidste dage

forekom det ofte Ferdinand, som havde hun ganske glemt alt det sørgelige, som var sket. Treuenhof vidste også at forklare denne sælsomme omstændighed ved, at kvinden var mere beslægtet med det oprindelige end manden, og som følge deraf mere egnet til at tage det afvendelige med ro.

For anden gang dansede Irene forbi Ferdinand, og atter smilede hun. Men hendes smil forekom ham at være anderledes end den foregående gang; mere tiltrækkende, lovende, og hendes blik vedblev at hvile på Ferdinand, da hun atter svævede bort med sin danser, og forsvandt i mængden. Da valsen var til ende og Ferdinand spadserede omkring i salen, spurgte han sig selv, hvad der egentlig havde lokket ham derhen, og om det havde været umagen værd, at lade sin tilværelses ædle melankoli, som i de senere tid forlenede de lidenskabelige timer i Wilhelmines arme med en dyster ynde, forstyrre af denne balaftens larmende banalitet. Og der påkom ham en længsel efter ikke alene at fjerne sig fra ballet, men i de allernærmeste dage, måske allerede den påfølgende dag, at forlade byen og tiltræde en rejse til syden, til Sicilien eller Ægypten. Han overvejede netop, om han forinden sin afrejse skulle tage afsked med Wilhelmine – da Irene pludselig stod foran ham. Hun bøjede hovedet let og besvarede hans hilsen; han bød hende armen, og drog hende gennem trængslen i salen op ad de få trin, som førte til det brede galleri, der løber rundt om dansesalen, og hvor der stod dækkede borde. Musikken begyndte netop. Ved lyden af de første akkorder sagde Irene sagte: "Han er død – og vi to er her." Ferdinand følte sig ilde til mode, påskyndede sine skridt og bemærkede endelig: "Det er første gang siden da, at jeg et blandt så mange mennesker."

"For mit vedkommende er det allerede tredje gang," svarede Irene med klar stemme. "Jeg har én gang været i teatret og én gang til soiré."

"Morede det Dem?" spurgte Ferdinand.

"Jeg ved ikke. Der blev spillet klaver, oplæst komiske historier og danset."

"Ja, det er jo altid det samme," bemærkede Ferdinand.

De standsede foran en dør. "Jeg er engageret til en kvadrille," sagde Irene, "men jeg vil ikke danse. Lad os flygte op på galleriet." Ferdinand førte hende op ad den smalle, kølige vindeltrappe. Der var enkelte fine gran af pudder på Irenes skulder, det sorte hår bar hun i en tung knude i nakken, hendes arm hvilede let i hans. Døren til galleriet stod åben; i den første loge sad en tjener, som nu hurtigt rejste sig.

"Jeg vil drikke et glas champagne," sagde Irene.

Oh, tænkte Ferdinand – er hun måske interessantere end jeg havde formodet? Eller er det affektation?

Han bestilte vinen og rykkede en lænestol til rette for hende, således at man ikke kunne se dem nedefra.

"Var De ikke hans ven?" spurgte Irene og så ham fast i øjnene.

"Hans ven? Det kan jeg egentlig ikke sige. I hvert fald var den forbindelse, som vi i de senere år havde med hinanden, kun ringe." Og han tænkte, hvor hun dog ser underligt på mig. Mon hun skulle ane, at jeg ... Men han fortsatte:

"For fem eller seks år siden har jeg sammen med ham hørt nogle forelæsninger på universitetet. Vi har nemlig begge studeret jura. Desuden har vi for tre år siden, om efteråret, foretaget en cykeltur sammen, fra Innsbruck, hvor vi ganske

tilfældigt traf hinanden, over Brenner. I Verona skiltes vi atter. Jeg rejste hjem, han til Rom."

Irene nikkede flere gange, som var det hele hende bekendt. Ferdinand fortsatte: "I Rom skrev han for øvrigt sit første stykke, tilmed det første, som blev opført."

"Ja," sagde Irene.

"Han har ikke haft synderlig lykke," bemærkede Ferdinand. Champagnen stod på bordet. Ferdinand skænkede. De klinkede, og medens de drak, så de alvorligt på hinanden, som gjaldt det første glas den afdødes minde. $å satte Irene sit glas og sagde roligt: "Han har taget sig af dage for Bischofs skyld."

"Det siger man," svarede Ferdinand ukunstlet, og følte sig lettet ved, at han ikke med en mine forrådte sig.

Musikken til kvadrillen begyndte og skingrede så stærkt, at champagneglassene klirrede let.

"Kender De Wilhelmine Bischof personligt?" spurgte Irene.

"Ja," svarede Ferdinand. Hun har altså ingen anelse om det, tænkte han. Naturligvis. Hvis hun anede noget, sad hun vel ikke heroppe og drak champagne med mig. Eller måske netop ...?

"Jeg har nylig set Bischof som Medea," sagde Irene. "Kun for at se hende gik jeg i teatret. Siden Gabriels stykke forrige vinter havde premiere, har jeg ikke set hende på scenen. Den gang begyndte vel historien?"

Ferdinand trak på skuldrene, det vidste han ikke. Og han fastslog: "Hun er en stor kunstnerinde."

"Det er vel muligt," svarede Irene, "men jeg tror ikke, at hun derfor har ret ..."

"Hvilken ret?" spurgte Ferdinand, medens han på ny fyldte glassene.

"Retten til at drive et menneske i døden," sluttede Irene og stirrede frem for sig.

"Ja, min frøken," sagde Ferdinand forsigtigt, "hvor der i dette tilfælde kan være tale om ret eller ansvar, det lader sig vanskeligt afgøre. Og når man ikke kender de nærmere omstændigheder, hvorledes kan man da ... I hvert fald hører frøken Bischof til de væsener, som, hvordan skal jeg udtrykke mig, er mere beslægtet med de elementære ånder end andre mennesker, og man kan vel ikke bedømme den slags skabninger på samme måde som os selv."

Irene havde lagt sin lille gammeldags elfenbensvifte på bordet, men tog den nu igen, og viftede sit ansigt med den. Så drak hun sit glas ud i et drag og sagde: "At hun ikke har været ham tro – nå, det kan man måske forstå. Men hvorfor har hun ikke været oprigtig mod ham? Hvorfor har hun ikke sagt ham: Det er forbi. Jeg elsker en anden, lad os skilles. Det ville sikkert have smertet ham, men det havde ikke drevet ham i døden."

"Hvem ved," sagde Ferdinand langsomt.

"Sikkert ikke," svarede Irene hårdt. "Det var kun væmmelse, som har drevet ham til det. Væmmelse ved at måtte tænke: de samme ord, som jeg i dag har hørt, den samme ømhed, som jeg i dag har modtaget ..." Der gik en skælven gennem hendes legeme, hendes blik flakkede over gelænderet rundt i salen, og hun tav.

Ferdinand så på hende og fattede ikke, at noget menneske på jorden, som var elsket af denne kvinde, kunne ombringe sig for Wilhelmines skyld. Han tvivlede i dette øjeblik også mere end nogen sinde på, at Gabriel havde været i besiddelse af talent. Han mindedes rigtignok kun dunkelt stykket, hvori Wilhelmine

i fjor spillede hovedrollen, og hvorefter hun, som for at holde ham skadesløs for fiaskoen, blev hans elskerinde. Irene, som sad med bortvendt blik, sagde nu sagte hen til ham: "De har altså ikke omgåedes ham i de sidste år?"

"Meget lidt," svarede Ferdinand. "Det var først sidste efterår, at vi igen kom nogle gange sammen. Jeg mødte ham tilfældigvis engang på *Ring*. Han var netop sammen med Bischof og vi souperede alle tre i Folkeparken. Det var en meget livlig aften, man kunne endnu sidde i det fri, skønt det allerede var i slutningen af oktober. Så har vi et par gange været sammen efter den aften – en eller to gange, endogså hos frøken Bischof. Ja, på en vis måde syntes det, at vi havde genfundet hinanden efter længere tids adskillelse. Men det var en fejltagelse."

Ferdinand stirrede tankefuldt hen for sig og smilede.

"Nu vil jeg fortælle Dem noget," sagde Irene. "Jeg havde til hensigt at besøge frøken Bischof."

"Hvad behager?" råbte Ferdinand og så på Irenes pande, der var højere og hvidere end en kvindes plejer at være.

Kvadrillen var til ende og musikken tav, lyden af stemmer nedenunder larmede op til dem. Enkelte ligegyldige ord, som havde kraft til at løsrive sig fra de andre, lød tydeligere op.

"Jeg havde endogså fast besluttet det," sagde Irene og legede med sin elfenbensvifte. "Men – tænk Dem, hvor barnagtigt, i sidste øjeblik glippede modet."

"Hvorfor ville De dog besøge hende?" spurgte Ferdinand.

"Hvorfor? Det er dog ret forståeligt. Jeg ville stå ansigt til ansigt med hende, høre hendes stemme, ville vide, hvordan han i det daglige liv taler og bevæger sig, spørge hende om alle slags daglige sager. Forstår De dog ikke?" sagde hun pludselig heftigt,

lo kort, tog en slurk af sit glas og fortsatte: "Set kan dog interessere at vide, hvorledes kvinder egentlig er, disse mystiske, som De hævder må måles med et andet mål, de, som gode mennesker tager sig af dage for, og som tre dage efter står på scenen, lige herlige og store, som om intet i verden havde forbedret sig."

To herrer gik forbi, blev stående, vendte sig om, og stirrede på Irene.

Ferdinand blev ærgerlig og besluttede, at hvis denne uopdragenhed varede ved endnu et sekund længere, så ville han rejse sig og udfordre begge herrerne. Og han så sig allerede i ånden udveksle kort med dem, modtage vidner, køre gennem Prateren i morgendæmringen, blive truffet i brystet, synke ned på den fugtige jord, og endelig så han Wilhelmine stå ved sin grav med en eller anden komediant. Men allerede inden det sekund var forløbet, som han havde sat som frist for herrerne, fjernede de sig, og Ferdinand hørte atter Irenes stemme:

"Nu havde jeg mod," sagde hun med en sælsom, næsten fortvivlet latter.

"Mod, til hvad?" spurgte Ferdinand.

"Mod til at besøge frøken Bischof."

"Besøge frøken Bischof ... Nu –?"

"Ja, netop nu. Hvad mener De om det?" Og hun vuggede skuldrene i takt til musikken. "Eller skal vi danse vals?"

"I hvert fald ville det være rimeligere," mente Ferdinand.

"Er det ikke underligt," sagde Irene livligt. "Hvad har egentlig forandret sig, medens vi har siddet her i logen og drukket champagne? Intet. Ikke det mindste. Og pludselig forekommer det mig, at døden slet ikke er så skrækkelig, som man

sædvanligvis har forestillet sig. Ser De, uden at det ville anfægte mig, ville jeg her kunne styrte mig ned – eller endog fra et tårn. Det forekommer mig intet at være. En spøg. Og hvor gode bekendte er vi to ikke blevet! Men det kan De takke Gabriel for."

"Jeg har aldrig været indbildsk ..." sagde Ferdinand forbindtligt smilende og fornemmede lidt hjertebanken.

Irenes ansigt var igen blevet alvorligt. Hendes øjne var store og mørke. "Og ved De, hvorledes jeg har tænkt mig det?" sagde hun uden at høre på ham, "jeg ville forestille mig som begyndende kunstnerinde eller simpelt hen som en glødende tilbederinde. Jeg har allerede længe længtes ... allerede længe smægtet efter det ... på den måde vil jeg begynde. Alle disse kvinder er dog meget forfængelige, ikke sandt?"

"Det hører med til Deres kald," svarede Ferdinand.

"Å, jeg vil smigre hende til hun blev ganske henrykt og sikkert ville opfordre mig til at komme igen ... Og jeg ville også komme igen, endog ofte, meget intime skulle vi blive, næsten veninder, indtil jeg en dag ... ja – indtil jeg i en eller anden stund fik råbt hende ind i ansigtet: "Ved De også, hvad De har gjort ... ved De, hvad De er? En morderske! Ja, det er De, frøken Bischof."

Ferdinand betragtede hende med forbavselse og tænkte atter: Hvor har dog den Gabriel været en nar.

Kvadrillen var ophørt, neden under summede og larmede det, og alt lød fjerne end før. To par gik forbi og tog plads ikke langt fra dem ved et bord, som stod ved væggen, de talte og lo højt. Så begyndte atter musikken, den klang og brusede gennem rummet.

"Og hvis jeg gik til hende nu!" spurgte Irene.

"Nu?"

"Ja, hvad mener De, tror De, hun vil modtage mig?"

"Det ville være en underlig tid at gå derhen på," sagde Ferdinand smilende.

"Å, der må endnu være langt til midnat, og hun har jo spillet i aften."

"Det ved De?"

"Er der noget mærkeligt ved det, står det ikke i avisen? Hun må netop nu først være kommet hjem. Ville det ikke være den simpleste sag af verden? Man lader sig melde, fortæller en eller anden historie eller ligefrem sandheden. Ja. Jeg kummer lige fra et bal, min længsel efter at lære Dem at kende var uovervindelig, kun én gang ville jeg kysse den guddommelige hånd ... og så videre. – Vor vogn venter imens på os, og vi kan være tilbage inden den store pause. Intet menneske vil bemærke det."

"Hvis De er beredt til det, frøken, så tillader De vel, at, jeg ledsager Dem?"

Irene så på ham. Hans ansigtsudtryk var bestemt og ophidset. "De tror da ikke, at jeg virkelig ..."

"Men springe ned fra et tårn, frøken, det havde De dog tilstrækkeligt mod til?"

Irene så ham ind i øjnene, og pludselig rejste hun sig. "Lad det ske straks," sagde hun, og der gled som en skygge over hendes ansigt.

Ferdinand kaldte på tjeneren, betalte, bød Irene armen og førte hende ned ad trappen til forhallen. Der hjalp han hende den lysegrå kåbe på, hun slog pelskraven op og tog et tørklæde over hovedet. Uden at tale et ord trådte de ud i indkørselsporten. – En vogn kørte frem, og lydløst rullede de

hen imod deres mål på de snebelagte gader. Ferdinand så af og til på Irene, hun sad ubevægelig og stirrede ud i mørket. Da vognen efter nogle minutters forløb holdt stille foran huset på Parkring, ventede Irene indtil Ferdinand havde ringet og porten blev åbnet. Så først steg hun ud, og begge gik langsomt op ad trappen. Det forekom Ferdinand som vågnede han af en drøm, da den velklædte kammerjomfru stod foran dem og forundret betragtede ham og hans ledsagerinde.

"Vær så god at spørge frøkenen," sagde Ferdinand, "om hun vil være så elskværdig at modtage os." Pigen smilede dumt og førte parret ind i salonen. Loftslyset strålede, og da Ferdinand så sig selv og Irene i det venezianske spejl, som hang over det blanke sorte flygel, forekom det ham at være to fremmede mennesker. Pludselig greb en tanke ham. Hvad om Irene kun var kommet herhen for at myrde Wilhelmine? Tanken svandt så hurtigt, som den var kommet, men i hvert fald forekom den unge pige, som stod ved hans side og langsomt fjernede kniplingstørklædet fra sit hoved, ham så fuldstændig forandret, ja, som et eller andet fremmed væsen.

Døren gik op og Wilhelmine trådte ind, iført en beskeden fløjls hjemmekjole, som var udringet i halsen. Hun rakte Ferdinand hånden og så på ham og frøkenen med øjne, som snarere udtrykte munterhed end forundring. Ferdinand forsøgte med spøgefulde ord at forklare anledningen til deres sene besøg. Han fortalte, hvorledes hans ledsagerinde ikke havde talt om andet på ballet end sin store beundring for frøken Bischof, og at han i en art fastelavnslune havde erklæret sig rede til at ledsage frøkenen til den vidunderliges hjem i denne

sene nattetime – om end med fare for, at de begge straks skulle blive befordret ned ad trapperne.

"Hvor falder det Dem ind?" svarede Wilhelmine, "tværtimod, det glæder mig at se Dem," og hun rakte Irene hånden. "Kun må jeg bede Dem gøre mig selskab ved mit aftensmåltid, jeg kommer nemlig lige fra teatret."

Man begav sig ind i sideværelset, hvor en grønlig krystallampe belyste et bord, hvoraf kun halvdelen var dækket. Medens Ferdinand tog sin pels af og lagde den på divanen, tog Wilhelmine selv Irenes kåbe og lagde den over en stoleryg. Derefter tog hun glas ud af skænken, fyldte dem med hvidvin, og stillede dem foran Ferdinand og Irene, så først satte hun sig, tog sindigt et stykke koldt kød på tallerkenen, skar det itu, sagde "Tillader De," og begyndte at spise. Af og til kastede hun et godmodigt, næsten smilende blik på Irene og Ferdinand.

Hun finder det naturligvis selvfølgeligt, tænkte Ferdinand lidt skuffet. Selv om jeg var kommet med kejserinden af Kina og havde meddelt hende min udnævnelse til mandarin, så ville ikke heller det have forbavset hende. "For kvinden, som intet bevæger, tilhører ingen fuldt ud." Det var nogle af Treuenhofs ord, som han ikke nøjagtigt mindedes.

"Var der morsomt på ballet?" spurgte Wilhelmine. Ferdinand fortalte, at salen var overfyldt, hovedsagelig med grimme mennesker og musikken havde været slet. Wilhelmine så fornøjet på ham og spurgte Irene, om hendes ledsager var en flot danser. Irene nikkede og lo. Hendes "Ja" var næsten uhørligt.

"De har i aften spillet *Fedora*, frøken?" spurgte Ferdinand, for at ikke samtalen skulle gå i stå. "Var der godt besøgt?"

"Udsolgt," svarede Wilhelmine.

Irene sagde: "Som *Fedora* har jeg desværre endnu ikke set Dem, frøken Bischof. Men for nylig som *Medea*. Det var herligt."

"Hjertelig tak," svarede Wilhelmine.

Irene ytrede endnu nogle beundrende ord, spurgte Wilhelmine, hvad der var hendes yndlingsroller og syntes med interesse at lytte til hendes svar; derefter førtes der en overfladisk samtale om, hvem af de større skuespillere, der formåede fuldt ud at udfylde sin rolle, eller være den overlegen. Ferdinand omtalte, at han havde kendt en ung komiker, som selv havde fortalt ham, hvorledes han på sin faders begravelsesdag havde spillet en yderst lystig rolle med større virkning end nogen sinde før.

"Det er jo nette venner, De har," bemærkede Wilhelmine til dette og stak en snitte med orangemarmelade i munden.

Hvad er egentlig meningen? tænkte Ferdinand. Har frøken Irene glemt, at hun ville slynge hende "morderske" i ansigtet ...? Og ved Wilhelmine overhovedet, at jeg endnu er hendes elsker, jeg, som midt om natten aflægger hende besøg med en fremmed ung dame ...?

"De har en så levende interesse for teatret, frøken," bemærkede Wilhelmine, "De har måske selv en gang tænkt på at gøre karriere dér?"

Irene rystede på hovedet. "Jeg har desværre intet talent."

"Tak De Gud for det," sagde Wilhelmine, "for teatret er en sump."

Og nu, medens hun begyndte at fortælle om alle de nederdrægtigheder, som man som kunstnerinde måtte tåle fra alle kanter, så Ferdinand, hvorledes Irene, ligesom tryllebundet,

så hen imod en dør, som stod på klem, og hvor man gennem sprækken skimtede et blåligt lysskær. Og han bemærkede, hvorledes Irenes ansigt, som hidtil havde været roligt, blev blegt og bevæget, hvorledes de tavse læber sælsomt fortrak sig. Og det var ham, som skinnede i hendes vidtåbne øjne en formastelig lyst til at trænge ind i det blåtlysende værelse og begrave sit hoved i de puder, Gabriels hoved engang havde hvilet på. Så faldt det ham ind, at en længere udebliven fra ballet, i hvert fald for hende og måske også for ham, kunne få ubehagelige følger; og han rejste sig fra lænestolen.

Irene vendte sig mod ham som vågnede hun af en drøm. Endnu svævede et ekko af Wilhelmines sidste ord, som ingen havde hørt, i luften.

"Det er vel på tide, at vi går," sagde Irene og rejste sig.

"Jeg beklager meget," svarede Wilhelmine, "at jeg ikke længere kan have fornøjelsen."

Irene så på hende med et roligt prøvende blik.

"Nå, mit barn?" spurgte Wilhelmine.

"Det er forunderligt," sagde Irene, "hvor De minder mig om et billede, som hænger i mit hjem, det forestiller en kroatisk eller slovakisk bondepige, som på en tilsneet landevej beder foran et helgenbillede."

Wilhelmine nikkede tankefuldt, som mindedes hun tydeligt den vinterdag, da hun havde knælet i sneen foran det helgenbillede. Derefter lagde hun selv kåben over Irenes skuldre og ledsagede sine gæster ud i forværelset.

"Dans nu lystigt videre," sagde hun. "Forudsat da, at De virkelig kører tilbage til ballet."

Irene blev dødbleg, men hun smilede.

"Man må tage sig i agt for ham," tilføjede Wilhelmine og kastede et blik på Ferdinand, det første, hvori der lå noget af et minde om den forgangne nat.

Ferdinand svarede ikke, men følte kun, hvorledes Irene opfattede Wilhelmine og ham med sit mørke blik.

Stuepigen viste sig, Wilhelmine rakte endnu en gang sine gæster hånden, udtalte håbet om, snart igen at se den unge pige hos sig, og smilede til Ferdinand, som havde hun vundet et aftalt spil med ham.

Ledsaget af stuepigen, som bar en lampe, gik Ferdinand og Irene tavse ned ad trappen. Straks efter lukkede porten sig efter dem. Kusken åbnede vogndøren. Irene steg ind og Ferdinand satte sig ved hendes side. Hestene travede hen ad den stille snebelagte gade. Skinnet fra en gadelygte faldt pludselig på Irenes ansigt. Ferdinand så, hvorledes hun med halvtåbnede læber stirrede på ham.

"Det er altså Dem," sagde hun sagte. Og det forekom ham, som bævede hendes stemme af forbavselse, gru og had.

Mørket omgav dem. Hvis hun havde en dolk, tænkte han, mon hun så stødte den i mit hjerte ...? Hvorledes man end tager det, så er jeg dog temmelig uskyldig. Er jeg ikke langt mere et princip end ... Og han overvejede, om han ikke skulle have søgt at forklare hende sagen. Ikke for at retfærdiggøre sig, men langt snarere fordi den kloge skabning vel fortjente at blive indviet i hele sagens dybeste sammenhæng.

Pludselig følte han sig omklamret, og Irenes læber trykkede sig vildt, hedt, sødt mod hans. Det var et kys, hvis lige han aldrig før havde følt, så duftende, så hemmelighedsfuldt og uendeligt. Først da vognen holdt, løsnedes deres læber.

Ferdinand forlod vognen og hjalp Irene med at stige ud.

"De må ikke følge mig," sagde hun hårdt og forsvandt øjeblikkelig i forhallen. Ferdinand blev stående udenfor. Han tænkte intet øjeblik på ikke at adlyde hendes befaling. Han følte tydeligt og med pludselig smerte, at det var forbi, og at intet andet kys kunne følge efter dette.

Tre dage efter berettede han sit eventyr til Anastasius Treuenhof, som han ikke behøvede at fortie noget for, da diskretion over for ham ville have været lige så barnagtigt, som over for Gud.

"Det er skade," sagde Anastasius efter kort betænkning, "at De ikke er blevet hendes elsker. Jeres barn ville have interesseret mig. Kærlighedsbørn har vi nok af. Ligegyldighedsbørn alt for mange, men på hadets børn hersker der en følelig mangel. Og det er ikke umuligt, at netop ved dem fremkommer der frelsende fornyelse."

"De tror altså ...?" spurgte Ferdinand.

"Men hvad bilder De Dem ind," spurgte Anastasius strengt.

For øvrigt havde han jo nu sin sovevognsbillet til Triest i lommen, derfra ville han rejse videre til Alexandria, Cairo, Assuan ... Efter tre dages forløb begreb han også, at mennesker kan dø af håbløs kærlighed. Ikke han selv, naturligvis ... men andre.

Morderen

En ung mand, dr. jur., forældreløs, velstillet, levende uden beskæftigelse, meget afholdt som elskværdig selskabsmand, havde nu i mere end et år stået i forhold til en ung frue af lavere herkomst, som, da hun som han var uden slægtninge, intet hensyn behøvede at tage til verdens mening. Ved bekendtskabets begyndelse havde Alfred formået den elskede til at opgive sin stilling som korrespondent for et stort handelshus, for at han i størst mulig ro kunne nyde sin ny lykke. Men efter at han i længere tid havde følt sig smigret ved hendes taknemmelige ømhed og i nydelsen af fælles frihed havde befundet sig bedre end i noget som helst tidligere forhold, så begyndte han nu lidt efter lidt at spore den velbekendte uro, som altid plejede at bebude ham en kærlighedsforbindelses snarlige afslutning; men i dette tilfælde syntes den foreløbig ikke at kunne ventes. Han så sig allerede i tanken som lidelsesfælle til en ungdomsven, som for nogle år siden var blevet hængende i en lignende forbindelse, og som nu var tvunget til at leve som en tvær familiefader i en indskrænket og tilbagetrukken tilværelse. Vel besad han den egenskab at kunne vise Elise det hensyn, at hun intet mærkede til hans stemning, men den havde altid den virkning, at han atter ofte søgte selskabelighed med de gode borgerlige kredse, som han i løbet af det sidste år næsten ganske havde udelukket sig fra. Og da han ved lejlighed på et bal traf en meget omsværmet ung dame, datter af en velhavende fabriksejer, som modtog hans kur med påfaldende glæde, så han pludselig for sig den lette mulighed af

en forbindelse, som svarede til hans stilling og formue. Han begyndte at føle dette andet, som oprindelig var et tvangfrit eventyr, som en tyngende lænke, som en ung mand med hans fortrin burde ryste af sig. Men den smilende ro, Elise bestandig modtog ham med, hendes uforandrede hengivenhed i de nu så afkortede timer, hvor de var sammen, den uvidende sikkerhed, hun tog afsked med ham på, når han forlod hende, alt dette forhindrede ham i at udtale afskedsordet, som han forinden så fast havde besluttet sig til; men det opfyldte ham tillige med en pinagtig medlidenhed. Og som følge heraf troede Elise aldrig at have været højere elsket af ham, end når han kom fra et møde med Adele. Endnu gennembævet af ømme blikke, forjættende håndtryk, beruset af de første hemmelige kys, vendte han tilbage til det hjem, som ene var viet ham og hans troløse kærlighed; og i stedet for at sige det Farvel, som han endnu på tærsklen havde foresat sig, så forlod Alfred hver morgen den elskede med en fornyet sværgen om evigt at tilhøre hende.

Således forløb dagene med begge eventyr; men endelig måtte det afgøres, hvilken aften, der var den mest passende til at fremkomme med den uundgåelige udtalelse til Elise: enten aftenen før eller efter hans forlovelse med Adele. Den førstnævnte af disse aftener, da der dog endnu lå en frist for ham, viste Alfred sig, vant til sit i dobbeltspil, i en næsten rolig sindsstemning hos den elskede.

Han fandt hende så bleg, som han aldrig tidligere havde set hende, hun sad tilbagelænet i divanen og rejste sig ikke som ellers, når han kom, for at give ham sit velkomstkys, men smilte træt og tvungent, så at der hos Alfred – samtidig med en følelse af lettelse – opstod formodning om, at rygtet om hans

forlovelse, trods al hemmeligholdelse dog var nået hende. Men på sine indtrængende spørgsmål erfarede han kun, at Elise, hvad hun ellers havde fortiet for ham, af og til led af hjertekrampe, som ellers ret hurtigt plejede at fortage sig, men denne gang truede med at blive mere vedholdende. Alfred, som følte sig skyldbevidst på grund af sit forsæt blev så stærkt berørt af, hvad han erfarede, at han ikke kunne gøre nok for at udtrykke sin deltagelse og bevise sin godhed; og uden at han begreb, hvordan det var kommet så vidt, havde han før midnat udkastet den plan med Elise at foretage en rejse sammen med hende, på hvilken hun sikkert ville finde helbredelse for sine slemme tilfælde.

Aldrig havde han elsket så ømt, aldrig været så gennemtrængt af sin kærlighed til hende, som da han i denne nat tog afsked med hende. På hjemvejen overvejede han alvorligt et afskedsbrev til Adele, hvor han tænkte at undskylde sin flugt fra forlovelse og ægteskab med sin ustadige natur, som ikke var skabt til en vedvarende stille lykke. De kunstfærdigt sammensatte sætninger forfulgte ham endog i søvne; men allerede da morgenskæret faldt gennem en sprække i jalousiet ind på hans tæppe, forekom det ham både tåbeligt og overflødigt. Ved middagstid forebragte han Adeles fader sit frieri, som vel blev meget venligt optaget, men dog ikke med fuldkommen sympati. På en godmodig spottende måde hentydede faderen til frierens letlevende ungdomstid og stillede endog den fordring, at Alfred skulle rejse bort et års tid for at prøve sine følelsers styrke og modstandskraft; ja, han modsatte sig endogså forslaget om en brevveksling mellem de unge mennesker. Hvis Alfred vendte tilbage med de samme

hensigter som i dag, og hvis han genfandt de samme følelser hos Adele, som hun i dag var overtydet om at nære for ham, så ville der fra hans side ikke være nogen hindring for det unge pars snarlige giftermål. Skønt Alfred tilsyneladende modstræbende gik ind på disse betingelser, følte han det dog som en lettelse, at skæbnen gav ham denne frist, og erklærede, at han endnu i dag ville tage afsked, for derved at rykke afslutningen på adskillelsen nærmere. Adele syntes først krænket over denne uventede føjelighed; dog, efter en samtale under fire øjne, som hendes fader tillod dem, fik Alfred hende så beroliget, at hun beundrede hans klogskab, svor ham trofasthed og med tårer i øjnene tog afsked med ham og så ham fjerne sig for lange tider.

Alfred var næppe nået ned på gaden, før han overvejede alle de muligheder, som det år, der nu var stillet til hans rådighed, kunne hidføre til opløsning af hans forhold til Elise. Han tænkte sig, at det uvante intime samliv, som rejsen førte med sig, kunne kølne Elises følelser, så hun lidt efter lidt blev ked af ham; den elskedes hjertelidelse frembød jo også en udsigt til befrielse, om det end ikke var på den måde, han ønskede den, men snart viste han både håb og frygt bort, og tilbage blev kun en barnlig glæde ved tanken om en lang lystrejse i selskab med et hengivent elskværdigt væsen. Samme dags aften talte han i muntreste lune med den troskyldige elskede om den forestående rejses herlige udsigter.

Da det omtrent var forår, rejste Alfred først med Elise til det milde klima ved Genfersøens bredder. Senere tog de op i de køligere bjergegne, eftersommeren tilbragte de ved et engelsk søbad, besøgte om efteråret hollandske og tyske byer, for

endelig, da det kolde og fugtige vejr indfandt sig, at ty hen og søge trøst under en sydligere sol.

Ved rejsens begyndelse var Alfred forsigtigt gået af vejen for at træffe bekendte, havde undgået at færdes med hende på de store promenader eller i hotellernes spisesale, men senere udfordrede han med hensigt skæbnen og var fattet på gennem et telegram fra sin kæreste at blive beskyldt for utroskab. Om han end derved mistede, hvad han så inderligt havde ønsket at besidde, så ville han dog samtidig blive befriet for al uenighed og uro og for enhver forpligtelse. Men der kom intet telegram, ingen efterretning fra hjemmet nåede ham, og trods Alfreds forfængelige forventning holdt Adele sig lige så strengt som han selv til den overenskomst, hendes fader havde fordret.

Dog det øjeblik kom, hvor i hvert fald for Alfred det vidunderlige år fik en brat afslutning. Det skete på en smuk forårsdag i den botaniske have i Palermo, at Elise, som hidtil havde været blomstrende frisk og rask, pludselig greb sig til hjertet med begge hænder og så på den elskede med et blik fuldt af angst. Straks derefter smilede hun dog igen, det var som følte hun en ubevidst pligt til ikke at forårsage ham noget som helst besvær. I stedet for at det burde røre ham, blev han forbitret, men vidste at skjule det under en påtaget bekymret mine. Han bebrejdede hende, uden selv at tro på det, at hun sikkert havde skjult tidligere tilfælde for ham, og udtalte krænket, at han åbenbart antog ham for hjerteløs, besvor hende endnu i dag, hurtigst muligt, at gå med ham til en læge, og var oprigtig glad, da hun afslog denne opfordring af hensyn til sin ringe tillid til landets læger. Da hun pludselig i overstrømmende taknemmelighed og kærlighed trykkede hans

hånd til sine læber her i det fri, hvor mennesker passerede, følte han som en bølge af had jage gennem sig; han blev vistnok selv forbavset over det, men undskyldte sig med erindringen om de mange timers kedsomhed og tomhed på rejsen, som han pludselig indbildte sig, at den havde været rig på. En glødende længsel efter Adele greb ham samtidig, så han trods al aftale endnu samme dag afsendte et telegram og bønfaldt hende om at sende et par ord til Genua. Han underskrev telegrammet: *Din for evigt*.

Nogle dage senere fandt han hendes svar i Genua: "*Og jeg din*". Med det forkrøllede papir ved hjertet, som trods den tvivlsomme spøgende tone nu for ham betød indbegrebet at alt håb, tiltrådte han med Elise turen til Ceylon. Den ville blive den smukkeste del af rejsen og var derfor valgt til afslutning på den. Elise måtte være mere snu end hun var, hvis hun på den rejse havde været i stand til at ane, at kun et dristigt spil af Alfreds indbildningskraft beredte hende rigere glæde sammen med den elskede end nogensinde tidligere. Hvor kunne hun vide, at hun i hans fantasi var den fjerne brud, som var tryllet herhen ved hele hans legemes længsel, og som nu, i de mørke, stille nætter på havet, hvilede ved hans bryst! Men da de endelig nåede den blomstrende ø og levede der i en sløvende ensformighed, og da han mærkede, at fantasien svigtede ham, begyndte han at fjerne sig fra Elise og var ondskabsfuld nok til at give hendes hjertelidelse skylden for sin tilbageholdenhed. Hun tog det, ligesom alt hvad der kom fra ham, som et tegn på hans kærlighed. Når hun ømt klynget til ham kørte under den blågyldne himmel eller i skovens dunkle skygger, anede hun ikke, at hendes ledsager kun ønskede sig de ensomme timer,

hvor han uforstyrret af Elise havde lejlighed til med flydende pen at sætte besværgende brændende ord på papiret til en anden, om hvis tilværelse Elise intet anede.

I disse ensomme timer greb længslen efter den fjerne elskede ham så mægtigt, at han formåede ganske at glemme hende, som var ham nær, hende, som hørte ham til, og som nu i et helt år havde rejst verden rundt med ham. Da han aftenen forinden de skulle tiltræde deres hjemrejse fandt Elise næsten bevidstløs, angrebet af et nyt anfald, liggende udstrakt på sengen, erkendte han med gru, at et aldrig slukt, mørkt håb ulmede i hans sjæl. Alligevel sendte han, virkelig smerteligt berørt, straks bud efter lægen, som kom og skaffede den syge lindring ved en morfinindsprøjtning. Han gav den formentlige ægtefælle, som erklærede, at han af vigtige grunde ikke kunne udsætte hjemrejsen, et brev til skibslægen, som han pålagde den største omhu for den lidende.

De første dage syntes søluften at have en gavnlig indflydelse på Elise.

Hendes bleghed fortog sig, hendes væsen blev livligere og mindre tvungent end Alfred tidligere havde bemærket. Og medens hun tidligere havde forholdt sig ligegyldig, næsten afvisende over for enhver fremmed, unddrog hun sig ikke denne gang den almindelige underholdning, livet på skibet bragte med sig. En tysk baron, der søgte helbredelse for en langvarig lungelidelse, opholdt sig i særdeleshed så meget i Elises selskab, som det kunne ske uden at være påtrængende, og Alfred ville gerne overtale sig selv til at tro, at Elises imødekommende opførsel over for denne den elskværdigste af hendes beundrere var det velkomne tegn på en ny tilbøjelighed.

Men da han engang bebrejdede Elise hendes påfaldende venlighed, erklærede hun leende, et hensigten med hendes imødekommende væsen over for andre kun havde været den at vække den elskedes skinsyge, og at denne list var lykkedes, glædede hende usigeligt. Denne gang formåede Alfred ikke at skjule sin utålmodighed og sin skuffelse. Han besvarede hendes tilståelse, som hun troede at have beroliget og glædet ham med, med ord, som var hende ubegribelig hårde; i dump rådvildhed bevarede hun sin ro, indtil hun faldt bevidstløs om på fordækket, hvor samtalen havde fundet sted, og måtte bæres ned i kahytten. Skibslægen bragte det forpinte hjerte en forbigående lindring, men kunne dog ikke forhindre, at anfaldene gentog sig tredje ung uden nogen tilsyneladende foranledning. Selv om morfinen aldrig fornægtede sin virkning, så kunne han dog ikke skjule sin frygt for, at sygdommen kunne få en sørgelig afslutning, og formanede Alfred på en passende, men meget bestemt måde til i enhver henseende et skåne sin smukke ægtefælle.

Alfred, som følte en dump, rasende vrede mod Elise, ville være meget villig til at adlyde lægens strenge forbud, hvis ikke Elise, der led af fortærende længsel efter ham, i en ensom nattetime atter havde forstået at drage den modstræbende til sit hjerte, som gjaldt det ved ømhed at forsone ham. Men de hun lå med halvlukkede øjne i hans arm og bølgernes blålige skær lyste gennem det lille kahytsvindue på hendes fugtige pande, følte han, at et smil fuldt at hån og triumf steg op fra dybden af hans sjæl og hvilede på hans læber. Og endnu medens han gysende blev sig sit mørke håb bevidst, måtte han sige sig selv, at ikke alene for ham betød opfyldelsen af det hjælp og

redning ud af al forvirring, men at også Elise, hvis hun vidste, at afslutningen på deres forhold var en afgjort sag, intet inderligere ønske ville have end at dø i hans arme.

I Neapel, hvor skibet skulle blive liggende en dag, håbede Alfred at finde det brev fra Adele, som han på Ceylon i så glødende ord havde tryglet hende om. Det stormfulde vejr gav ham anledning til uden Elise at gå i en båd, der var rede til at sætte de rejsende i land. Han kørte til posthuset, opgav sit navn ved skranken og måtte fjerne sig med tomme hænder. Selv om han søgte at berolige sig med, at Adeles brev muligvis ikke var afsendt i rette tid eller kunne være gået tabt, følte han sig dog tilintetgjort ved skuffelsen – og samtidig blev han klar over, at en fortsættelse af livet uden Adele ville være ham umuligt. Da hans kræfter til forstillelse var opbrugt, var det hans første tanke, at han, så snart han kom tilbage til skibet, uden skånsel ville meddele Elise sandheden. Men straks efter overvejede han, at følgerne af en sådan tilståelse ikke var til at overskue, de kunne forårsage en øjeblikkelig død for Elise eller gøre hende vanvittig eller bringe hende til at begå selvmord. Årsagerne til en sådan tragisk begivenhed kunne næppe skjules og kunne blive skæbnesvangre for hans forhold til Adele. Det samme kunne befrygtes, hvis han udsatte tilståelsen til sidste øjeblik, til de landede i Hamborg, eller endog blot til de nåede Wien. Opfyldt af så fortvivlede tanker og sig selv næppe mere bevidst vandrede Alfred omkring på strandbredden. Pludselig følte han sig svimmel og en besvimelse nær. Fuld af angst sank han om på en bænk og blev siddende der, til han følte sig bedre og tågen svandt for hans øjne. Da åndede han befriet op. Da vidste han pludselig, at i det ubegribelige øjeblik, hvor bevidstheden

truede med at forlade ham, var en frygtelig beslutning, som længe var forberedt i dybet af hans sjæl, modnet hos ham. Sit brændende, grusomme ønske, hvis opfyldelse han alle disse mange dage af fejhed havde søgt at skjule og fremskynde, måtte han nu uden udsættelse, af fri vilje, med egne hænder bringe til udførelse. Og som resultatet af lang indre overvejelse fremstod den færdigt tilrettelagte plan for ham.

Han rejste sig og begav sig først til et hotel, hvor han spiste middag med udmærket appetit. Så søgte han tre forskellige læger, foregav for hver af dem at være en forpint syg, som led store smerter, at han i mange år var vænnet til brugen af morfin, men at hans forråd var opbrugt. Han modtog de recepter, som han bad om, fik dem ekspederet på forskellige apoteker og var, da han ved solnedgang atter gik om bord, i besiddelse af så stor en dosis morfin, at han holdt den for mere end tilstrækkelig til udførelsen af sin hensigt. Ved aftensmåltidet på skibet fortalte han i en tone af højeste begejstring om en spadseretur gennem Pompeji, som han havde anvendt dagen til, og med brændende lyst til løgn dvælede han ved skildringen af sit ophold i Appius Claudius' have, hvor han havde tilbragt et kvarter foran en statue, som han naturligvis aldrig havde set i virkeligheden og kun tilfældigt læst om i rejsehåndbogen. Elise sad ved siden af ham, lige over for hende havde baronen plads, deres blikke mødtes, og Alfred formåede ikke at afværge forestillingen om, at her stirrede to spøgelser med tomme øjenhuler på hinanden.

Senere, som så mangen aften forud, spadserede han i måneskin med Elise på det øverste dæk, medens de fjerne lys glimtede på kysten. Da han nogle sekunder følte sig svag,

fæstnede han på ny sin beslutning ved at indbilde sig, at det var Adeles arm, som han trykkede til sin, og ved den glødende bølge, som alene tanken skød gennem hans årer, erkendte han, at den lykke, der ventede ham, ikke ville være for dyrekøbt, selv ved den frygteligste brøde; men samtidig følte han en hemmelighedsfuld misundelse mod den unge skabning ved hans side, som det skulle være beskikket, så snart uden lidelse og uden anelse om det, at få en befriende udgang af al livets forvirring.

I kahytten følte ham sig, med en utålelig klarhed og dog med fortvivlet lyst, som fuldbyrder af en skæbne, uden at hans vilje dog havde andel i det. Han havde kun behøvet at strække hånden ud for at vælte glasset, som lyste blåligt på det lille bord, og giftdråberne ville som uskyldig væde være sivet ud mellem plankerne. Men Alfred lå ubevægelig og ventede. Han ventede, til han endelig med stillestående hjerte bemærkede den velkendte bevægelse, idet Elise med halvlukkede øjne strakte hånden ud efter glasset, for som hun altid plejede inden hun sov at stille sin sidste tørst. Han så med vidt åbne øjne, uden at røre sig, hvorledes hun rejste sig lidt op, satte glasset til sine læber og tømte indholdet i et drag. Så lænede hun sig tilbage med et let suk, og efter sædvane lagde hun sig til at sove ved hans bryst. Alfred hørte det hamre og banke i sin tinding, hørte Elises rolige åndedræt og hørte bølgerne slå med en klagende lyd mod skibet, der ligesom svævede gennem en stillestående tid.

Pludselig følte han, at der gik en heftig skælven gennem Elises legeme. Hendes hænder greb om hans nakke. Hendes fingre syntes at bore sig ind i hans hud – så først, med en lang

stønnen, åbnede hun øjnene. Alfred befriede sig for hendes omklamren, sprang ud af sengen, så hvordan hun forsøgte at rejse sig, slog med armene, lod et forvirret blik flakke hid og did, så hende pludselig synke tilbage og blive ubevægelig liggende, medens hun kun åndede kort og afbrudt. Det stod straks Alfred klart, at hun var bevidstløs, og han spurgte sig selv, hvor længe denne tilstand vel kunne vare, inden den førte til afslutning. Det faldt ham samtidig ind, at hun måske endnu i dette øjeblik kunne reddes, og med en dunkel følelse af endnu en sidste gang at kunne udæske skæbnen – enten ved at tilintetgøre frugten af sin gerning, eller ved et dristigt vovespil at rense sig selv – ilede han bort for at hente lægen. Indså denne, hvad der var sket, så var spillet så afgjort tabt; men i modsat tilfælde sagde han sig fri for skyld og anger i al fremtid.

Da Alfred trådte ind i kahytten med lægen, lå Elise bleg, med halvåbne øjne. Fingrene var boret ned i tæppet, og der var glitrende dråber på pande og kinder. Lægen bøjede sig, lagde øret til hendes bryst, lyttede længe, nikkede betænkeligt, skubbede Elises øjenlåg op, holdt sin hånd foran hendes læber, lyttede endnu en gang; så vendte han sig mod Alfred og meddelte ham, at dødskampen var til ende. Med et forvildet blik, som ikke var hyklet, slog Alfred hænderne sammen, sank ned foran sengen og blev liggende således en stund med hovedet presset mod Elises knæ. Så vendte han sig og stirrede fortabt på lægen, som med et deltagende blik rakte ham hånden. Alfred tog den ikke, rystede på hovedet, og i fuld besiddelse af klar bevidsthed hviskede han, ligesom i en alt for sen selvbebrejdelse: "Havde vi dog fulgt Deres råd." Så skjulte han sørgende ansigtet i sine hænder. "Det kunne jeg have tænkt

mig," hørte han lægen svare dadlende, men mildt; og i en overmægtig følelse af triumf fornemmede Alfred, hvordan hans øjne glødede og lyste bag de sitrende øjenlåg.

Allerede dagen efter blev Elises lig efter skibets reglement sænket i havet, og Alfred følte sig som enkemand, omgivet af almindelig, stum og tilbageholdende deltagelse. Ingen vovede at forstyrre ham, når han timevis spadserede frem og tilbage på fordækket, stirrende ud i det fjerne, som for ham, hvad ingen kunne ane, var fyldt med duften af de saligste forhåbninger. Kun baronen sluttede sig undertiden nogle minutter til den frem og tilbage vandrende, hvorved han, med tydelig hensigt, undgik endog med ét ord at minde om dødsfaldet. Alfred vidste godt, at intet andet foranledigede baronen til denne ledsagelse end længsel efter i nogle korte minutter igen at føle sig i den elskedes atmosfære. For Alfred var disse minutter de eneste, hvor han følte sig berørt af fortiden, ellers havde han fuldstændig hævet sig over sin gerning og den dom, som menneskene ville fælde om den. I levende nærværelse stod billedet af den anden, den varmt elskede, som han ved sin brøde havde tilkæmpet sig; og når han fra skibets bov så ned i bølgerne, forekom det ham, at han så den skyde frydefuld hen over en begravet verden, hvis søvn var lige dyb, enten den var sunket i havet i går eller for tredive år siden.

Det var først, da den tyske kyst blev synlig, at hans puls slog stærkere. Det var hans hensigt ikke at blive længere i Hamborg, end nødvendigt var for at afhente det brev, som jo her måtte vente på ham, og derefter med det først afgående tog rejse hjem. Den langvarige udskibning gjorde ham pinagtigt utålmodig; og han åndede lettet op, da hans bagage endelig var

skaffet på en vogn og han kørte gennem byens gader i den sene forårseftermiddag til posthuset. Han rakte postembedsmanden sit kort, så på ham med brændende øjne, da han gennemsøgte posten, holdt allerede hånden rede til at modtage og fik det svar, at der intet var til ham, intet brev, intet kort, intet telegram. Han smilede vantro og bad postembedsmanden i en næsten ydmyg tone, som han straks skammede sig over, om at se efter endnu en gang. Og nu forsøgte Alfred selv at tyde adresserne, troede bestandig at kende Adeles skrift, strakte et par gange fuld af håb sin hånd ud – og måtte erfare, at han havde taget fejl. Endelig lagde postmanden den lille pakke breve tilbage på hylden, rystede på hovedet og vendte sig bort. Alfred tog med overdreven høflighed afsked og stod et øjeblik efter halvt bedøvet uden for døren.

Det stod ham klart, at han foreløbig måtte blive her, han kunne absolut ikke rejse til Wien uden forinden at have hørt fra Adele. Han kørte til et hotel, tog et værelse, og skrev straks følgende ord: "Intet ord fra dig. Ubegribeligt. Fortvivlet. Er hjemme i overmorgen. Hvornår kan jeg træffe dig? Svar straks." Han satte sin adresse under og afsendte depechen med betalt svar. Da han trådte ind i den allerede oplyste hall, følte han to øjne rettet på sig. Baronen, som han kun flygtigt havde taget afsked med på skibet, sad i en lænestol med en avis over knæet, han hilste ham alvorligt uden at rejse sig. Alfred udtrykte sin glæde over det uventede møde og troede endog selv på den og meddelte baronen, at det var hans hensigt at blive her til den påfølgende dag. Baronen, som trods blege kinder og vedvarende hoste hævdede, at han befandt sig meget vel, foreslog ved aftensbordet, at de skulle gå på en varieté, og

bemærkede, da Alfred betænkte sig, at sorg endnu aldrig har opvakt nogen fra døden. Alfred lo, blev forskrækket over sin latter, troede, at baronen havde bemærket hans forlegenhed, følte hurtigt, at han intet klogere kunne gøre end at gå ind på hans forslag. Snart efter sad han sammen med ham i en loge, drak champagne, så gennem røg og tåger gymnastikere og klovner forevise deres kunster og løjer til lyden af et skingrende orkester, hørte halvnøgne kvinder synge frække sange og med rasende iver henlede de tavse herrers opmærksomhed på velformede ben og yppige bryster, søm stilledes til skue på tribunen. Så spøgte ham med en blomstersælgerske, kastede en gul rose for fødderne af en danserinde, som forførerisk rystede sine sorte krøller. Da opdagede han, at baronens smalle læber fortrak sig som i bitterhed og væmmelse. En isnende angst greb ham, så faldt det ham ind, at han alt for hurtigt havde skyllet flere glas champagne ned, og han var atter beroliget. Han bemærkede med tilfredshed, at medens han havde bøjet sig over balkonen, havde to smukke kvinder begyndt en underholdning med baronen; han åndede lettet op, som var han undgået en fare, rejste sig, nikkede opmuntrende og ligesom lykønskende til eventyret til sin ledsager; snart efter gik han ene gennem gader, som han aldrig havde set og aldrig tiere skulle gense, nynnende en melodi og med følelsen af, at han i den kølige natteluft flakkede om i en drømmeby.

Da han vågnede om morgenen af en tung, dyb søvn, måtte han først besinde sig på, at han ikke sejlede med skibet, og at det, som skinnede hvidt foran ham, ikke betød Elises morgenkjole, men et gardinforhæng. Med en uhyre viljeanspændelse afværgede han en truende erindring, som

fremsteg for ham, og ringede. Samtidig med morgenmaden bragte man ham et telegram. Han lod det ligge på bakken så længe tjeneren opholdt sig i værelset, og det forekom ham, at på en eller anden måde måtte denne selvovervindelse fortjene sin løn. Næppe havde døren lukket sig, så åbnede han med rystende hænder telegrammet; først dansede bogstaverne for hans øjne, men pludselig stod de stive og store for ham: "I morgen kl. 2. Adele." Han fo'r smilende frem og tilbage og lod sig ikke anfægte af opfordringens korte, kolde tone. Sådan var hun. Og selv om han ikke fandt alt hjemme, som han endnu for kort tid siden havde håbet, ja, omend der forestod ham nogle ubehagelige meddelelser, hvad havde det vel at betyde? Han ville dog igen mødes med hende, se hendes skinnende øjne, indånde duften af hendes nærhed, og så var da det forfærdelige ikke udført forgæves.

Intet holdt ham tilbage på hotellet, og ved middagstid rejste han fra Hamborg.

Han kom hjem og var glad ved at gense sit hjem. Den omhyggeligt tilberedte frokost smagte ham udmærket, og for første gang i mange dage tænkte han i fuldkommen ro på hin anden, som for bestandig befriet for al jordisk sorg sov i det tavse hav. Det forekom ham et øjeblik, at timerne fra de landede i Neapel og indtil Elises død måske kunne være indbildning forårsaget af hans syge nerver, og som om Elises sørgelige endeligt, der jo var forudsagt af lægerne, kunne være følgen af hendes sygdom. Ja, den mand, som i en solbeskinnet by snedigt var ilet fra læge til læge, fra apoteker til apoteker og med grusomt overlæg havde tilberedt giften, den mand, som endnu en time forinden i syndefuld fryd havde sluttet den elskede,

som han ville sende hinsides, i sine arme, forekom ham at være en ganske anden end den, som her drak sin te i uforandrede, hyggelige, borgerlige omgivelser; syntes ham én, som var mere værd end han, én, som han selv så op til med gysende beundring. Men senere, da han steg op af badet og så sit eget slanke, nøgne legeme i spejlet, blev han sig pludselig bevidst, at det dog var ham selv, som havde udført det ubegribelige. Han så sine øjne skinne koldt og følte sig værdigere end nogen sinde til at trykke den ventende brud til sit hjerte – og hånligt smilende følte han sig mere sikker på hendes kærlighed end nogen sinde.

Til den bestemte tid trådte han ind i den gule salon. Et øjeblik efter stod Adele for ham; frejdig, som havde hun dagen forinden taget afsked med ham, rakte hun ham hånden, som han trykkede et langt kys på. Hvad afholder mig fra at omfavne hende? spurgte han sig selv. Da hørte han hende tale med den dybe stemme, som han jo om natten havde hørt i drømme, og det gik op for ham, at han endnu ikke selv havde talt et ord, at han kun havde hvisket hendes navn, da hun trådte ind. Han måtte ikke tage hende det ilde op, begyndte hun, at hun ikke havde svaret ham på hans breve; men det var nu en gang således, at visse anliggender lod sig bedre afgøre mundtligt end skriftligt. Hendes tavshed måtte i hvert fald have forberedt ham på, at meget havde forandret sig, og hun måtte tilstå, at hendes depeches kølige tone havde været med hensigt. For omtrent et halvt år siden var hun nemlig blevet forlovet med en anden. Hun nævnte et navn, som Alfred kendte. Det var en af hans gode venner fra fortiden, som han i løbet af disse år havde tænkt lige så lidt på som på næsten alle de mennesker, som han

tidligere havde omgåedes. Han hørte roligt på Adele og stirrede som forhekset på hendes glatte ansigt og så ligesom gennem det ud i tomheden – for hans øren bruste det som fjerne bølger, der rullede over sunkne verdener. Pludselig så han som et skær af angst bryde frem i Adeles øjne; han vidste, at han var dødbleg og havde et grusomt udtryk i sit ansigt, og han sagde, sig selv ubevidst, hårdt og klangløst: "Det går ikke an, Adele, du tager fejl, det tør du ikke." At han endelig talte, beroligede hende øjensynlig. Hun smilede igen på sin forbindtlige måde og forklarede ham, at det var ikke hende, men ham, som tog fejl. Hun turde nemlig, hun turde alt, hvad hun ville. Han havde jo aldeles ikke været forlovet med ham, men som frie mennesker var de skiltes fra hinanden, hun såvel som han. Og da hun ikke elskede ham mere, men en anden, så var sagen dermed afgjort. Hun sad over for ham, med de slanke hænder om knæet og med glade, skinnende øjne.

Alfred følte, at han behøvede al sin selvbeherskelse for ikke at gøre noget, som var latterligt eller forfærdeligt. Hvad han egentlig ville, var ham ikke klart. Fare på hende og kvæle hende eller kaste sig på gulvet og jamre som et barn? Hvad hjalp det at grunde på det. Han havde jo intet valg, han var jo fældet. Han havde netop åndsnærværelse nok til at gribe Adeles hænder, da hun ville ile bort, og trygle hende om at blive. Kun et kvarter! Og høre på ham! Det kunne han dog nok forlange efter alt, hvad der tidligere havde været mellem dem. Der var så meget, som han måtte fortælle hende, mere end hun anede, og hun var forpligtet til at høre på ham. For, når hun vidste alt, så måtte hun også vide, at hun tilhørte, ham, og ene ham, vide, at hun ikke turde tilhøre nogen anden, at han havde tilkæmpet sig

hende ved brøde og kval, at for hans rettigheder sank alle andres i støvet, dybt i støvet, at hun var bundet til ham, uløseligt, for evige tider, såvel som han til hende. Liggende på knæ foran hende, krampagtigt holdende hendes hænder i sine og med blikket rettet på hende, lod han ordene flyde, udbredte for hende indholdet af det forgangne år, fortalte, at han havde elsket en anden før hende, og hvorledes længslens kvaler havde pint ham ...

Adele havde ladet sine hænder blive i hans og sit blik havde hun ladet hvile på ham. Hun hørte på, hvad han fortalte – fortalte han et eventyr om fremmede, fjerne væsener, eller var det en avisberetning om mennesker, som ikke angik dem? Måske troede hun ikke engang, hvad han fortalte hende. I hvert fald var det hende ligegyldigt, om det var sandhed eller løgn, der kom fra hans laber. Han følte mere og mere afmagt. Han så, at alle hans ord intet indtryk gjorde på hende; og til slut, da han ville læse sin skæbne, som han dog allerede kendte, på hendes ansigt, rystede hun kun på hovedet. Han så angstfuld på hende, med et forstyrret udtryk i de flakkende øjne.

"Nej," sagde hun koldt, "det er forbi."

Og han vidste, at dette Nej var afslutning for stedse. Adeles ansigt forblev ubevægeligt. Ikke det fjerneste minde om svunden ømhed, ikke engang gru var udtrykt i det, kun ligegyldighed og kedsomhed.

Alfred bøjede hovedet, smilede åndsfraværende, forstående, greb ikke mere hendes hænder, vendte sig og gik. Døren blev stående åben efter ham, og han følte som et koldt pust i nakken. Da han gik ned ad trappen, vidste han, at for ham var intet andet at gøre, end at søge døden. Så hævet over al tvivl var

det, at da han slentrede hjem på den skønne forårsdag, forekom den ham at være en længselsfuldt ventet søvn efter en hæslig nat.

Men der var nogen, der ventede på ham i hans hjem. Det var baronen. Uden at tage Alfreds fremstrakte hånd erklærede han, at han kun ønskede en kort samtale med ham, og efter et høfligt nik fra Alfred vedblev han: "Det er mig en nødvendighed at meddele Dem, at jeg anser Dem for at være en skurk!"

"Godt," tænkte Alfred, "heller ikke til denne afslutning er der noget at sige;" og han svarede roligt: "Jeg står til Deres disposition. I morgen tidlig, hvis det passer dem."

Baronen rystede kort på hovedet. Det viste sig, at han havde forberedt alt. To unge herrer fra det tyske gesandtskab afventede kun videre ordre, og han udtalte den formodning, at hans modstander, som jo var hjemme her, endnu inden aften kunne bringe sagen i orden. Alfred mente at kunne love det. Et øjeblik fik han det indfald at fortælle baronen hele sandheden; men at dømme efter det uhyre had, som lyste ud at det kolde ansigt, kunne han befrygte, at denne ville overgive ham til retten; og så foretrak han at tie.

Uden besvær fandt Alfred de herrer, som han behøvede. Den ene var Adeles forlovede, den anden en ung officer, som han i fortiden havde haft mangen glad dag sammen med. I Auen nær Donau, på en plads, som i reglen blev valgt til sådanne sammenkomster, stod han før solnedgang over for baronen. Der var en ro over ham, som han følte som en lykke efter den forløbne dags uro. Da han så pistolens løb rettet mod sig, og medens tre sekunder blev talt af en fjern stemme og ligkolde dråber fuldt til jorden fra aftenhimlen, tænkte han på en

usigelig elsket, over hvis opløste legeme havets bølget rullede. Og da han lå på jorden, og noget dunkelt bøjede sig over ham og omfavnede ham og ikke ville slippe ham mere, følte han saligt, at han havde sonet for hende og svandt bort til hende i det intet, som han længe havde længtes efter.

Redegondas dagbog

I går aftes, da jeg på vej hjem havde sat mig lidt ned på en bænk i byparken, så jeg pludselig i den modsatte ende af bænken en herre, hvis tilstedeværelse jeg ikke tidligere havde bemærket det ringeste til. Da det i denne sene time ikke manglede på tomme bænke nogetsteds i parken, forekom tilsynekomsten af denne natlige nabo mig noget fordægtig, og jeg var ved at gøre anstalter til at fjerne mig, da den fremmede herre, der bar en lang, grå overfrakke og gule handsker, lettede på hatten, kaldte mig ved navn og ønskede mig en god aften. Nu genkendte jeg ham, ret behagelig overrasket: Det var dr. Gottfried Wehwald, en ung mand af gode opdragelse, ja endog med en vis fornemhed i sin optræden, der gav indtryk af en vis, vedvarende stille tilfredshed ved tilværelsen hos ham. For henved fire år siden var han efter at have afsluttet sin praktikanttid i Wien blevet forsat til en lille nederøstrigsk landsby, men dukkede fra tid til anden op hos sine venner i stamcaféen, hvor han altid blev hilst med den afmålte hjertelighed, som hans elegante tilbageholdenhed bød. Jeg fandt det således ikke passende, at jeg – skønt jeg ikke havde set ham siden jul – skulle ytre nogen overraskelse med dette møde på en sådan tid og sted; elskværdig, men ligegyldig gengældte jeg hans hilsen og anstrengte mig for at indlede en samtale med ham, som det sømmede sig for en verdensmand, hvem et tilfældigt gensyn i Australien ikke bør bringe ud af fatning, da han med en afværgende håndbevægelse kort bemærkede: "Undskyld mig, min ærede ven, men min tid er begrænset, og jeg har kun

indfundet mig her med ét bestemt formål for øje, nemlig at fortælle Dem et særegent eventyr – forudsat naturligvis, at De er indstillet på at lytte til mig."

Ikke uden en vis forundring over denne tiltale erklærede jeg mig straks beredt, idet jeg dog ikke kunne skjule min overraskelse over, at dr. Wehwald ikke havde opsøgt mig på stamcafeen, hvordan det dog var lykkedes ham at finde mig her ved nattetide i parken, og endelig over, at det netop var mig, der var udset til den ære at høre hans historie.

"Svaret på begge de første spørgsmål," svarede han med usædvanlig hårdhed, "vil give sig selv i løbet af min fortælling. At mit valg straks faldt på Dem, min ærede ven" – (han kaldte mig aldrig andet) – "har sin grund i, at De så vidt jeg ved beskæftiger Dem med forfattervirksomhed, og jeg derfor tror at kunne regne med en offentliggørelse af mine temmelig uformelle meddelelser i en passende form."

Jeg gjorde en beskedent afværgende bevægelse, hvorpå dr. Wehwald med en mærkelig trækning om næsefløjene uden videre omsvøb begyndte: "Heltinden i min historie hedder Redegonda. Hun var en ritmesters hustru, en baron T. fra X. dragonregiment, som lå i garnison i vor lille by Z." (Han nævnte bogstaveligt kun disse begyndelsesbogstaver, skønt ikke alene navnet på den lille by, men også, af grunde, der snart vil være indlysende, også navnet på ritmesteren og regimentets nummer ikke var nogen hemmelighed for mig.) "Redegonda," vedblev dr. Wehwald, "var en dame af overordentlig skønhed, og jeg forelskede mig i hende, som man siger, ved første blik. Desværre havde jeg ingen mulighed for at gøre hendes personlige bekendtskab, eftersom officererne ikke plejede

omgang med den omgivende civilbefolkning, og selv over for os herrer af den politiske myndighed fastholdt en nærmest afvisende holdning. Jeg så altså altid kun Redegonda på afstand; så hende alene eller ved hendes gemals side, ikke sjældent i selskab med andre officerer og officersfruer, spadsere i gaderne, så hende ofte ved et vindue i hendes lejlighed ved byens centrale plads, eller så hende om aftenen i en skumplende vogn på vejen til det lille teater, hvor jeg da havde den lykke fra min plads i parkettet at kunne iagttage hende i hendes loge, der gerne blev indtaget af de unge officerer i mellemakten. Af og til følte jeg det, som om hun nedværdigede sig til at lægge mærke til mig. Men hendes blik strejfede mig altid kun så flygtigt, at jeg ikke kunne drage nogen slutninger af det. Jeg havde allerede opgivet håbet om nogensinde at lægge min tilbedelse for hendes fødder, da hun en smuk efterårsformiddag fuldstændig uventet kom mod mig i den lille parklignende skov, der strækker sig fra den østlige byport. Med et umærkeligt smil gik hun forbi mig, velsagtens uden overhovedet at have bemærket mig, og var snart igen forsvundet under det gulnende løv. Jeg havde ladet hende gå forbi mig, uden at jeg så meget som havde tænkt på muligheden af, at jeg kunne hilse på hende, eller måske endog rette et par ord til hende; og selv nu, da hun var forsvundet for mig igen, fortrød jeg ikke, at jeg havde undladt et forsøg, der dog alligevel næppe ville have båret frugt. Men nu skete der noget mærkeligt: Jeg følte mig nemlig pludselig tvunget til at forestille mig, hvad der kunne være kommet ud af det, hvis jeg havde fundet modet til at træde hende i møde og tiltale hende. Og min fantasi foregøglede mig, at Redegonda, langt fra at

afvise mig, slet ikke søgte at skjule sin tilfredshed med min dristighed, men under en livlig samtale beklagede sig over sin tilværelses tomhed og hendes omgangskreds' underlødighed, og til sidst gav udtryk for sin glæde over at have fundet en så forstående og medfølende sjæl i mig. Og så fuldt af løfter var det blik, hun fæstede på mig ved afskeden, at jeg, der dog kun havde oplevet alt dette i min egen indbildning, samme dags aften, da jeg så hende i hendes loge, var til mode som om der svævede en kostbar hemmelighed mellem os. De må ikke forundre Dem, min ærede ven, over at jeg, der nu en gang havde modtaget en så voldsom prøve på min indbildningskraft, snart lod den første tilnærmelse følge af en ny af samme slags, og at vor underholdning fra det ene gensyn til det andet blev mere venskabelig, fortrolig, ja inderlig, indtil en skønne dag den tilbedte kvinde faldt i mine længselsfulde arme under de afbladede grene i skoven. Nu lod jeg min salige illusion spille videre, og det varede således ikke længe, før Redegonda besøgte mig i min lille bolig i den yderste ende af byen og lod mig opleve salige stunder, som den fattige virkelighed aldrig havde budt mig i så berusende former. Det manglede heller ikke på farer til at krydre vore eventyr. Således skete det engang i løbet af vinteren, at ritmesteren sprængte forbi os, da vi, indhyllede i pelse, fo'r gennem natten i slæde; og straks efter opsteg anelser i mit sind om, hvad skæbnen snart ville lade overgå os. I de første forårsdage erfarede man i byen, at det dragonregiment, som Redegondas ægtemand tilhørte, var blevet forsat til Galizien. Min, nej, vor fortvivlelse var grænseløs. Intet blev ladet uovervejet, som elskende under sådanne usædvanlige omstændigheder plejer at forsøge: fælles flugt, fælles død,

smertelig underkastelse under det uundgåelige. Men den sidste aften kom, uden at vi havde fattet nogen endelig beslutning. Jeg ventede Redegonda i mit blomstersmykkede kammer. For at imødekomme enhver mulighed var min kuffert pakket, min revolver skudklar, mine afskedsbreve skrevet. Dette, min ærede ven, er alt sammen sandhed. Thi så fuldt var jeg underlagt min forestillings herredømme, at jeg holdt min elskedes tilsynekomst på denne aften, den sidste før regimentets afmarch, ikke blot for mulig, men ligefrem ventede den. Det lykkedes mig ikke som tidligere at lokke hendes skyggebillede til mig, at drømme mig til, at den himmelske skabning lå i mine arme; nej, det forekom mig, som om noget uberegneligt, måske noget forfærdeligt, holdt hende hjemme; hundrede gange gik jeg til døren, lyttede ud på trappen, så ud af vinduet, for straks at opdage Redegondas komme; ja, i min utålmodighed var jeg lige ved at styrte ud for at opsøge Redegonda, at hente hende til mig, at kræve hende af hendes mand med al den trods, som den elskende og den elskedes ret gav mig, – indtil jeg endelig, rystende som af feber, sank om på min divan. Så pludselig, det var nær ved midnat, ringede det på døren. Jeg mærkede mit hjerte stå stille. For dét, at det ringede – forstå mig vel – var ikke mere nogen indbildning. Klokken ringede anden og tredje gang, og vækkede mig skinger og uimodsigelig til fuld bevidsthed om virkeligheden. Men i samme øjeblik, hvor jeg erkendte, at mit eventyr indtil denne aften kun havde været en sælsom række af drømme, mærkede jeg et dristigt håb vågne i mig: At Redegonda, grebet i sin inderste sjæl af mit ønskes magt, i egen skønne person var blevet lokket herhen, tvunget herhen, stod derude foran min dørtærskel, og at jeg i næste

øjeblik ville holde hendes levende legeme i mine arme. Med denne forventning gik jeg ud til døren og åbnede. Men det var ikke Redegonda, der stod for mig, det var Redegondas mand, så levende og virkelig, som De nu sidder over for mig på denne bænk, og han stirrede mig stift ind ansigtet. Jeg havde naturligvis ikke andet valg end at lade ham komme ind i mit værelse, hvor jeg bad ham tage plads. Men han blev stående ret op og ned, og med en ubeskrivelig hån på læberne sagde han: "De venter Redegonda. Desværre er hun forhindret i at komme. Hun er nemlig død." – "Død," gentog jeg, og min verden stod stille. Ritmesteren vedblev uforstyrret: "For en time siden fandt jeg hende ved hendes skrivebord, med denne lille bog foran sig, som har bragt med mig her hen. Måske var det skrækken, der dræbte hende, da jeg så uventet trådte ind i hendes værelse. Disse linjer er de sidste, hun skrev. Værsgo!" Han rakte mig en lille, åben bog, indbundet i violet læder, og jeg læste følgende ord: "Nu forlader jeg mit hjem for altid, min elskede venter mig." Jeg nikkede blot, langsomt, som en slags bekræftelse. "De må vide," vedblev ritmesteren, "at det er Redegondas dagbog, De har i hånden. Måske vil De have den godhed at gennemblade den, så at De kan se, at ethvert forsøg på at lyve er udsigtsløst." Jeg bladede, nej, jeg læste. I næsten en time læste jeg, støttet til skrivebordet, medens ritmesteren sad ubevægelig på divanen; jeg læste hele vor kærligheds historie, denne skønne, vidunderlige historie, – i alle dens enkeltheder; lige fra den efterårsmorgen, da jeg i skoven havde tiltalt Redegonda for første gang, læste om vort første kys, vore spadsereture, vore ture på landet, vore elskovsstunder i mit blomstersmykkede værelse, vore flugt- og dødsplaner, vor lykke og vor fortvivlelse.

Alting stod optegnet på disse blade, alt – hvad jeg aldrig havde oplevet i virkeligheden, – og alligevel alt det, som jeg havde oplevet i min indbildning. Og jeg fandt ikke noget af det så uforklarligt, som De, min ærede ven, tydeligvis lader til at finde det i dette øjeblik. For jeg anede på én gang, at Redegonda havde elsket mig lige som jeg hende, og at hun gennem en hemmelighedsfuld magt havde oplevet mine fantasier som sine egne. Og eftersom hun var en kvinde af en klasse, hvor ønske og opfyldelse er ét og det samme, var hun tilsyneladende i sit inderste overbevist om, at alt det, hun havde optegnet i sin lille violette bog, var noget, hun virkelig havde oplevet. Men jeg tænkte, at der også var en anden mulighed: at hele denne dagbog ikke betød hverken mere eller mindre, end en udspekuleret hævn, hun tog over mig. Hævn for min ubeslutsomhed, der ikke havde ladet mine – vore – drømme blive til virkelighed; ja at hendes pludselige død var et udslag af hendes vilje, og at hendes hensigt dermed havde været at spille den forræderiske dagbog i hendes bedragne ægtemands hænder. Men jeg havde ingen tid til at opholde mig længe ved løsningen af dette spørgsmål; for ritmesteren kunne jo dog kun én, den mest ligefremme forklaring gælde; jeg gjorde derfor, hvad omstændighederne krævede, og stillede mig med de for sådanne tilfælde sædvanlige vendinger til hans rådighed."

"Uden at forsøge –"

"At lyve?" afbrød dr. Wehwald mig i en syrlig tone. "Åh! Hvis et sådant forsøg i mindste måde skulle have haft udsigt til at lykkedes, ville han have forekommet mig ynkelig. For jeg følte mig fuldt ud ansvarlig for alle dette eventyrs følger, som jeg havde villet opleve, og kun havde været for fej til at opleve i

virkeligheden. – "Jeg ville gerne," sagde ritmesteren, "gøre vort mellemværende op, endnu inden Redegondas død bliver bekendt. Klokken er nu ét morgen, klokken tre skal vore sekundanter mødes, og klokken fem skal sagen være afgjort." Jeg nikkede som tegn på, at jeg var indforstået. Ritmesteren fjernede sig med en kold hilsen. Jeg bragte mine papirer i orden, forlod huset, fik skaffet mig to herrer af mit bekendtskab fra distriktsstyrelsen ud af sengen – den ene var en greve – fortalte dem kun så meget, der var nødvendigt, for at de kunne få ordnet det nødvendige, spadserede derpå over byens rådhusplads, lige over for de mørke vinduer, bag hvilke jeg vidste, Redegondas lig lå, med en sikker følelse af, at jeg var på vej til at opfylde min skæbne. Klokken fem om morgenen i den lille skov, ganske nær ved det sted, hvor jeg første gang havde kunne tale med Redegonda, stod vi overfor hinanden med pistoler i hænderne, ritmesteren og jeg."

"Og De har dræbt ham?"

"Nej. Min kugle fo'r tæt forbi hans tinding. Mig derimod traf han lige i hjertet. Jeg var død på stedet, som man siger."

"Oh!" stønnede jeg med et hjælpeløst blik på min besynderlige nabo. Men mit blik fandt ham ikke mere, for dr. Wehwald sad ikke mere i bænkens modsatte hjørne. Ja, jeg har endog grund til at formode, at han overhovedet aldrig havde siddet der. Siden hen erindrede jeg mig, at der aftenen forud i stamcaféen havde været en del tale om en duel, hvori vor ven, dr. Wehwald, var blevet skudt af en ritmester ved navn Teuerheim. Den omstændighed, at fru Redegonda samme dag var forsvundet med en ung løjtnant fra regimentet, gav det lille selskab, trods den alvorlige stemning, man var i, anledning til

en slags vemodig munterhed, og alle udtalte den formodning, at dr. Wehwald, som vi altid havde kendt som et mønster på korrekthed, diskretion og fornemhed, helt efter sin sædvanlige stil, halvt med, halvt mod sin vilje, havde søgt døden for en anden og lykkeligere.

Hvad imidlertid angik dr. Wehwalds tilsynekomst på bænken i byparken angik, så havde det ganske givet efterladt et ganske anderledes indtryk af denne originale mands ridderlige endeligt.

Og jeg skal ikke lægge skjul på, at den tanke, ved en ubetydelig ændring at hæve min beretnings virkning, i begyndelsen ikke lå mig så ganske fjern. Men efter moden overvejelse brød jeg mig ikke om muligheden for at en sådan, med virkeligheden ikke ganske overensstemmende fremstilling, ville spille mystikken, spiritismen og andre farlige ting nye beviser i hænder, og forudså det spørgsmål, om ikke min fortælling var den rene opfindelse, ja om jeg i det hele taget holdt tilfælde af denne art for mulige – og stod således over for det pinefulde valg, alt efter mit svar at skulle blive hængt ud for enten okkultist eller svindler. Derfor har jeg endelig foretrukket at optegne historien om mit natlige møde på den måde, De her har læst den, ganske vist med fare for, at mange alligevel vil anse dens sandhed for tvivlsom, – med den meget udbredte mistro, som digtere nu engang plejer at møde, endog med mindre grund end de fleste andre mennesker.

Om "Løjtnant Gustl – Ti noveller"

Forfatter: Arthur Schnitzler (1862-1931).

Førsteudgaver, originaltitler mv.:

Løjtnant Gustl: Førsteudgave *Leutnant Gustl* (i førsteudgaven: *Lieutenant Gustl*) i juletillægget til *Neue Freie Presse,* Wien 25. december 1900. Denne udgave fra *Illustreret Tidende* 1900-1901 nr. 39-42.

De tre eliksirer: Førsteudgave *Die drei Elixiere* i *Moderner Musen-Almanach* 1894. Oversat for denne udgave.

En afsked: Førsteudgave *Ein Abschied* i *Literaturzeitschrift Neue Deutsche Rundschau,* Berlin 2. februar 1896. Denne udgave fra *Politiken (Magasinet)* 8. juli 1928.

De døde tier: Førsteudgave *Die Toten schweigen* i tidsskriftet *Cosmopolis* 8. årgang nr. 22, Wien oktober 1897. Oversat for denne udgave.

Andreas Thameyers sidste brev: Førsteudgave *Andreas Thameyers letzter Brief* i dagbladet *Die Zeit,* Wien 26. juli 1902. Denne udgave efter *Politiken (Magasinet)* 26.april 1925.

Den græske danserinde: Førsteudgave *Die griechische Tänzerin* i dagbladet *Die Zeit,* Wien 28. september 1902. Denne udgave efter *Politiken (Magasinet)* 13.november 1927.

Den nye sang: Førsteudgave *Das Neue Lied* i dagbladet *Neue Freie Presse*, Wien 23. april 1905. Oversat for denne udgave.

Den døde Gabriel: Førsteudgave *Der tote Gabriel* i dagbladet *Neue Freie Presse*, Wien 19. maj 1907. Denne udgave fra *Politiken (Magasinet)* 5. januar 1930

Morderen: Førsteudgave *Der Mörder* i dagbladet *Neue Freie Presse*, Wien 4. juni 1911. Denne udgave fra *Politiken (Magasinet)* 16.12.1928.

Redegondas dagbog: Førsteudgave *Das Tagebuch der Redegonda* i *Süddeutschen Monatsheften*, München oktober 1911. Oversat for denne udgave.

Oversætter: *De tre eliksirer, De døde tier, Den nye sang* og *Redegondas dagbog* er oversat af Kim N. Jensen (f. 1955) for denne udgave. Oversætterne til de øvrige noveller er ikke kendte.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Poul Fischer (1860-1934) til titelnovellen i *Illustreret Tidende* nr. 40/1901: *"Vil De nu se, De kan være artig"*.

ISBN 978-87-7628-182-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-398-9 (Ølstykke 2015).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk